

WÓJT GMINY DOBRA

(KONSULTACJE SPOŁECZNE)

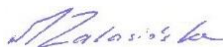
**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DO MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY DOBRA**

**Instytut Rozwoju Miast i Regionów
Kraków, lipiec 2026**

AUTOR PROGNOZY:

mgr Magdalena Zalasińska

ZESPÓŁ AUTORSKI PROGNOZY:

mgr Magdalena Zalasińska

mgr Janusz Komenda

dr inż. Ilona Morawska

OPRACOWANIE GRAFICZNE:

mgr Magdalena Zalasińska

Kierownik Zakładu

mgr Janusz Komenda

Dyrektor Instytutu

dr Wojciech Jarczewski

Spis treści

1.	Wstęp – podstawa formalna opracowania prognozy.....	5
2.	Zakres prognozy oddziaływania na środowisko.....	5
3.	Główne cele prognozy.....	5
4.	Powiązania formalne i merytoryczne prognozy z innymi dokumentami.....	6
5.	Zastosowane metody przy opracowaniu prognozy	8
6.	Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania.....	9
7.	Ocena możliwości oddziaływań transgranicznych w wyniku realizacji postanowień projektowanego dokumentu.....	10
8.	Charakterystyka stanu środowiska Gminy Dobra	11
8.1.	Różnorodność biologiczna	11
8.2.	Ludzie 12	
8.3.	Zwierzęta	13
8.4.	Rośliny 14	
8.5.	Wody podziemne i powierzchniowe.....	17
8.5.1.	Wody podziemne.....	17
8.5.2.	Wody powierzchniowe.....	20
8.6.	Powietrze i hałas	23
8.6.1.	Jakość powietrza.....	23
8.6.2.	Hałas.....	26
8.7.	Powierzchnia ziemi	28
8.7.1.	Rzeźba terenu	28
8.7.2.	Pokrywa glebowa	35
8.8.	Krajobraz.....	39
8.9.	Klimat 41	
8.10.	Budowa geologiczna i zasoby naturalne.....	44
8.11.	Zabytki.....	47
8.12.	Dobra materialne.....	55
9.	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji postanowień projektowanego dokumentu.....	56
9.1.	Obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody	56
9.2.	Pozostałe obszary gminy podlegające różnym formom ochrony.....	69
9.3.	Inne zasoby przyrodnicze w gminie.....	72
10.	Identyfikacja czynników mających wpływ na środowisko, dobra materialne i dobra kultury	74
10.1.	Czynniki negatywne	74
10.2.	Czynniki pozytywne.....	75
11.	Ocena potencjalnych zmian stanu środowiska obszaru gminy w przypadku nierealizowania postanowień projektowanego dokumentu	75
12.	Ocena uwzględnienia przez projektowany dokument celów oraz sposobów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym ...	76
12.1.	Dokumenty międzynarodowe i wspólnotowe	76
12.2.	Dokumenty krajowe	77
13.	Kierunki zmian w zagospodarowaniu terenów Gminy Dobra w wyniku realizacji postanowień miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	77

13.1. Analiza porównawcza ustaleń projektu Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra w kontekście obowiązujących dokumentów planistycznych: mpzp. oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.....	77
13.2. Zmiany powierzchniowe w stosunku do dotychczas obowiązujących planów	78
13.2. Charakterystyka zmian jakościowych w stosunku do dotychczas obowiązujących planów	83
13.3. Skumulowane oddziaływania na środowisko miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.....	85
14. Przewidywane, znaczące oddziaływania na środowisko w wyniku realizacji postanowień zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	88
14.1. Różnorodność biologiczna.....	88
14.2. Ludzie	90
14.3. Zwierzęta	92
14.4. Rośliny	93
14.5. Wody	94
14.6. Powietrze	95
14.7. Powierzchnia ziemi	96
14.8. Krajobraz.....	97
14.9. Klimat	98
14.10. Klimat akustyczny.....	99
14.11. Zasoby naturalne.....	100
14.12. Zabytki.....	100
14.13. Dobra materialne.....	100
15. Przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji planu na cele, przedmiot ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000.....	101
15.1 Ostoja Gorczańska	101
15.2 Uroczysko Łopień.....	102
15.3 Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego	103
16. Przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji planu na pozostałe obszary i obiekty podlegające ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody.....	105
16.1 Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu (POChK)	105
16.2 Rezerwat Przyrody „Śnieżnica”	108
16.3 Rezerwat Przyrody „Mogielica”	109
16.4 Projektowany Rezerwat Przyrody „Pieninki Skrzydlańskie”.....	111
16.5 Pomniki przyrody	111
17. Przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji planu na integralność obszarów chronionych oraz ich powiązania z innymi obszarami cennymi, rozwiązania eliminujące, ograniczające lub kompensujące negatywne oddziaływania na środowisko	111
18. Propozycje rozwiązań alternatywnych do zawartych w projekcie planu zagospodarowania przestrzennego	114
19. Wnioski złożone do prognozy oddziaływania na środowisko	115
20. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym	116

1. Wstęp – podstawa formalna opracowania prognozy

Konieczność opracowania prognozy oddziaływania na środowisko dla miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy lub jego zmiany wynika wprost z zapisów art. 51 *ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.), który mówi, że takie dokumenty jak plany zagospodarowania przestrzennego wymagają przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 46 ust. 1 wymienionej wyżej ustawy.

Równocześnie zgodnie z art. 53 ustawy opracowujący Prognozę oddziaływania na środowisko uzgodnił zakres prognozy z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym.

2. Zakres prognozy oddziaływania na środowisko

Zakres Prognozy oddziaływania na środowisko wynika z zapisów art. 51 i 52 *ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* oraz zgodnie z art. 53 z uzgodnienia zaproponowanego przez organ sporządzający prognozę zakresu tej prognozy wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Limanowej (znak: NZ.90830.1.8.2024 z dnia 5 lipca 2024 roku) oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie (znak: ST-II.411.59.2024.SG z dnia 15 października 2024 roku).

W związku z powyższym niniejsza prognoza generalnie została opracowana zgodnie z zaproponowanym oraz uzgodnionym zakresem i z układem treści według art. 51 *ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

Zakres przestrzenny analizowanego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmuje cały obszar Gminy Dobra w jej granicach administracyjnych. W związku z tym zakres przestrzenny niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko generalnie pokrywa się z zakresem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem potencjalnych oddziaływań wykraczających poza granice Gminy Dobra.

3. Główne cele prognozy

Formalny cel opracowania prognozy zawarty jest w art. 46 i art. 51 *ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, ponieważ zgodnie z zapisami tego aktu prawnego, aby przeprowadzić procedurę strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu planu zagospodarowania przestrzennego koniecznym jest opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko skutków realizacji ustaleń zawartych w tym projekcie.

Celem ideowym opracowania prognozy jest wykazanie, w jakim stopniu idea zrównoważonego rozwoju, a w tym ochrona środowiska, zostały uwzględnione w projektowanym dokumencie i jakie mogą być konsekwencje tak negatywne jak i pozytywne dla środowiska w wyniku realizacji działań zawartych w projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Celami pośrednimi opracowania prognozy są:

- ocena możliwości oddziaływań transgranicznych;
- ocena potencjalnych zmian stanu środowiska gminy;
- identyfikacja obszarów objętych przewidywanym, znaczącym oddziaływaniem na środowisko i jego elementy składowe;
- zaproponowanie rozwiązań, które zapobiegałyby, ograniczały lub przyrodniczo kompensowały negatywne oddziaływania na środowisko;
- propozycja rozwiązań alternatywnych.

4. Powiązania formalne i merytoryczne prognozy z innymi dokumentami

Oczywistym powiązaniem formalnym dla niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra. Dokumentami o charakterze powiązań formalnych z prognozą są również:

- uzgodnienie zakresu prognozy przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska;
- uzgodnienie zakresu prognozy przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego;
- ustawa z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*;
- pozostałe ustawy i rozporządzenia dotyczące problematyki ochrony środowiska i ochrony przyrody;

Merytorycznie prognoza w swoich treściach powiązana jest z takimi dokumentami jak:

- Uchwałą nr XX/274/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r. (Dz. Urz. z 2020 r. poz. 3482) w sprawie Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu;
- Planem ochrony dla rezerwatu przyrody „Mogielica” (Dz. U. z dnia 29 lipca 2024, poz. 4995);
- Ekofizjografią Gminy Dobra, Dobra 2013;

a także pośrednio dokumentami szczebla lokalnego, powiatowego, wojewódzkiego i krajowego:

- Strategią Rozwoju Gminy Dobra na lata 2024-2035 przyjętą uchwałą nr LXV/443/24 Rady Gminy Dobra z dnia 29 kwietnia 2024 roku;
- obecnie obowiązującym i sporządzanym miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego poszczególnych miejscowości Gminy Dobra wraz z prognozami oddziaływania na środowisko;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra (Uchwała nr XV/93/25 Rady Gminy Dobra z dnia 25 czerwca 2025 r.);

- Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, uchwalonym przez Sejmik Województwa Małopolskiego uchwałą nr XLVII/732/18 z dnia 26 marca 2018 roku;
- materiałami pozyskanymi z: Urzędu Gminy Dobra, Generalnej i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie i Starym Sączu, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie i Nowy Sączu, Państwowego Instytutu Geologicznego oraz Starostwa Powiatowego, Nadleśnictwa Limanowa, Zarządów Zlewni, Narodowego Instytutu Dziedzictwa oraz od Konserwatora Zabytków, w tym:
 - najnowszymi mapami zagrożenia powodziowego (MZP) opracowanymi przez Wody Polskie w II cyklu planistycznym (2016-2021) uaktualnionymi w 2022 r.;
 - planem zarządzania ryzykiem powodziowym, przyjętym na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r (Dz. U. z 2022 r. poz. 2739);
 - mapami GSOŚ/RDOŚ dot. obszarów ochronionych oraz przebiegów korytarzy ekologicznych;
 - mapami SOPO (System Osłony Przeciwosuwiskowej udostępnionymi przez Państwowy Instytut Geologiczny oraz Starostwo Powiatowe w 2024 r.);
 - mapami terenów zmeliorowanych udostępnionymi przez zarządy zlewni;
 - mapami Lasów Ochronnych udostępnionymi przez Nadleśnictwo Limanowa (w zakresie lasów państwowych) oraz Starostwo Powiatowe w Limanowej (w zakresie lasów prywatnych);
 - mapami udokumentowanych złóż z bazy MIDAS Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego;
 - Gminnym Program Rewitalizacji dla Gminy Dobra na lata 2016-2023;
 - Planem Gospodarki Niskoemisyjnej zatwierdzonym Uchwałą nr XXXIII/222/17 Rady Gminy Dobra z dnia 28 kwietnia 2017 roku;
 - bazą danych NID (Narodowego Instytutu Dziedzictwa) oraz Konserwatora Zabytków odnośnie zabytków oraz stanowisk archeologicznych;
 - Wojewódzką Ewidencją Zabytków;
- materiałami pozyskanymi od PKP dot. planowanej budowy nowej linii kolejowej Podłęże – Szczyrzyc – Piekiełko/Mszana Dolna (w tym: *decyzji z dnia 3 lipca 2024 r. o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej dla odcinka linii kolejowej nr 622 na odcinku Szczyrzyc – Tymbark (odc. H) (Stróża)* oraz materiałami projektowymi dot. odcinka I-K (Wola Skrzydlańska-Skrzydlna- Stróża);
- materiałami i informacjami pozyskanymi od instytucji opiniujących i uzgadniających projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
- raportami o Stanie Środowiska Województwa Małopolskiego;
- Krajowym Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- mapami glebowymi, geologiczno-gospodarczymi, hydrograficznymi, sozologicznymi, hydrogeologicznymi i innymi.

5. Zastosowane metody przy opracowaniu prognozy

Przyjęte metody przy opracowaniu niniejszej prognozy były prostą konsekwencją charakteru analizowanego dokumentu. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego kładzie nacisk na przeznaczenie terenów oraz na sposoby ich zagospodarowania, a w dalszej kolejności na uszczegółowienia wybranych elementów polityki kształtowania przestrzeni w gminie jak: przestrzenie publiczne, obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji, zasady kształtowania zabudowy, gabaryty zabudowy, zasady podziału nieruchomości oraz budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.

Ze względu na stopień szczegółowości informacji zawartych w „Planie” i wielkość obszaru poddanego analizie, gdzie są znaczne różnicowania w występujących problemach, konieczne było przyjęcie dla opracowania prognozy skutków realizacji ustaleń zawartych w projekcie planu tak metod subiektywnych jak i w miarę możliwości metod obiektywnych. W przypadku braku szczegółowych danych, szczególnie jednoznacznych prognoz rozwoju gospodarczego, posługiwano się metodami subiektywnymi, a więc prognozowaniem eksperckim lub wykorzystaniem podobieństw zjawisk, czyli metody analogii, bazując na dotychczasowym doświadczeniu autorów prognozy, szczególnie w zakresie znajomości konsekwencji dla środowiska wynikających z proponowanych przekształceń funkcjonalnych w przestrzeni gminy. Tam gdzie dane na to pozwalały stosowano metody obiektywne, czyli pozwalające na mierzenie konsekwencji realizacji kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. W pierwszym rzędzie korzystano z wybranych wskaźników charakteryzujących stopień zmian, na przykład w procencie tych zmian w porównaniu do stanu pierwotnego lub przez porównanie z wielkościami określonymi normami dotyczącymi danego zjawiska czy też przez porównania z dotychczasowymi dokumentami planistycznymi.

Jako punkt wyjścia dla niniejszej prognozy przyjęto stan istniejący środowiska, zaś jako podstawowe źródło informacji na temat stanu istniejącego środowiska wykorzystano obowiązujące przepisy prawne dot. form ochrony przyrody oraz obszarów chronionych, dotychczas opracowane na potrzeby opracowań planistycznych (miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i jego zmian) oraz na potrzeby zapisów polityki przestrzennej gminy (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego), prognozy oddziaływania na środowisko oraz opracowanie ekofizjograficzne wykonane w 2013 roku, jak również późniejsze publikacje dotyczące stanu środowiska powiatu limanowskiego i województwa małopolskiego. W niniejszej prognozie posłużono się również ogólnodostępnymi danymi przyrodniczymi, środowiskowymi, kulturowymi itp. udostępnianymi przez m.in. GDOŚ, RDOŚ, NID, PIG, itp. Wykorzystano również wyniki wizji terenowych przeprowadzonych na terenie gminy z udziałem przedstawicieli Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie Wydział Spraw Terenowych w Starym Sączu.

W niniejszej prognozie uwzględniono również Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu (obejmujący południową i częściowo centralną część Gminy Dobra, istniejące znajdujące się częściowo lub w całości w granicach Gminy Dobra obszary Natura 2000: „Ostoja Gorczańska” (kod: PLH120018), „Uroczysko Łopień”(kod: PLH120078), „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego” (kod PLH120052), rezerwaty przyrody „Śnieżnica” i „Mogielica” wraz z otuliną, Plan ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica”.

6. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

W projekcie planu określone zostały ustalenia ogólne dotyczące całości Gminy Dobra oraz ustalenia szczegółowe dotyczące poszczególnych terenów (klas przeznaczeń terenów) wydzielonych na rysunku planu liniami rozgraniczającymi.

Wśród ustaleń ogólnych sformułowano również zasady odnoszące się do:

- ochrony i kształtowania ładu przestrzennego;
- ochrony środowiska i przyrody;
- kształtowania przestrzeni publicznych;
- ochrony przed zagrożeniami powodziowym i osuwiskowym;
- scalania i podziału nieruchomości;
- rozbudowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji.

Zaproponowane w projekcie planu wskaźniki ilościowe i jakościowe pozwolą określić stopień realizacji ustaleń planu i związane z tym zmiany w środowisku.

W ramach prac nad niniejszą prognozą dokonano ich oceny i weryfikacji. Zamieszczone w projekcie planu propozycje wskaźników są wystarczające i nie wymagają uzupełnienia. Pozwolą one na przeprowadzenie dokładnej oceny efektywności realizacji planu.

Zgodnie z art. 32 *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2024 r., poz. 1130 z późn. zm.), co najmniej raz w czasie kadencji rady wójt gminy dokonuje między innymi oceny i analizy aktualności planów miejscowych, zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy.

W ramach wymienionej wyżej analizy powinna nastąpić ocena realizacji postanowień i zapisów studium poprzez:

- określenie wskaźników odpowiadających założonym celom;
- ocenę dynamiki zmian poszczególnych parametrów.

Proponuje się objąć analizą skutków realizacji ustaleń planu, a później „monitoringiem” określonym w art. 55, ust. 3, pkt 5 *ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* następujące komponenty środowiska:

- zachowanie najcenniejszych obiektów i siedlisk przyrodniczych;
- powierzchnię biologicznie czynną;
- powierzchnię urządzonych terenów zieleni i rekreacyjnych;
- liczbę obiektów sportowych;
- liczbę obiektów infrastruktury społecznej (użyteczności publicznej);
- długość sieci wodociągowych i kanalizacyjnych;
- gęstość sieci komunikacyjnej (długość zmodernizowanych ulic);
- zmniejszenie emisji CO₂ na skutek przeprowadzonych termomodernizacji, stosowania paliw ekologicznych;
- zmniejszenie ilości osób narażonych na ponadnormatywny hałas.

Monitoring skutków dla środowiska, jakie może wywołać realizacja zapisów powinien koncentrować się na następujących zagadnieniach:

- nadzorze w trakcie wdrażania zapisów studium, w celu sprawdzenia zgodności wykonywanych prac, przedsięwzięć itp. ze środkami łagodzenia oddziaływań na środowisko, które wynikają z przepisów szczególnych,
- regularnej i okresowej kontroli oddziaływania wykonanych inwestycji na środowisko naturalne z jednoczesnym porównaniem wyników tego monitoringu z oddziaływaniami przewidywanymi w momencie przyjęcia projektu do realizacji, w tym zapisanych w niniejszej prognozie oddziaływania na środowisko.

Szczegółowe warunki monitoringu powinny być opracowywane na etapie przygotowania dokumentacji dla poszczególnych elementów infrastruktury, zagospodarowania terenu, w tym szczególnie dla inwestycji mających wpływ na środowisko. Powinny także zawierać zestaw odpowiednich wskaźników umożliwiających nadzór nad prawidłową realizacją zadania. Zbiór takich indyktorów powinien obejmować wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania. W zakresie monitoringu poszczególnych elementów środowiska odpowiedzialne są jednostki i instytucje związane z gospodarką wodną, zarządy dróg, starostwa powiatowe, urzędy wojewódzkie, a w zakresie ochrony przyrody Lasy Państwowe, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz inne jednostki wspomagające, zatrudniające ekspertów w dziedzinie ochrony środowiska, na przykład Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska i inne. Raporty o stanie i jakości poszczególnych elementów środowiska powinny być przekazywane do Urzędu Gminy.

7. Ocena możliwości oddziaływań transgranicznych w wyniku realizacji postanowień projektowanego dokumentu

Południowe krańce Gminy Dobra są położone w odległości około 25 km na północ od granicy polsko-słowackiej.

W granicach obszaru zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra brak jest dużych zakładów przemysłowych z wysokimi źródłami emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz brak jest źródeł ścieków o znaczących ilościach i dużych ładunkach zanieczyszczeń odprowadzanych do lokalnych cieków. Obszar zmiany planu znajduje się w całości w zlewni Wisły i nie ma tu cieków odprowadzających swe wody poza granice kraju. Ustalenia analizowanej zmiany planu również nie przewidują realizacji przedsięwzięć, które mogłyby znacząco oddziaływać na stan środowiska poza granicami Polski.

Nie ma zatem podstaw do przewidywania znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko w wyniku realizacji ustaleń analizowanej zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

8. Charakterystyka stanu środowiska Gminy Dobra

8.1. Różnorodność biologiczna

Różnorodność biologiczna to zróżnicowanie wszystkich żywych organizmów występujących w ekosystemach lądowych, morskich i słodkowodnych oraz w zespołach ekologicznych, których są częścią. Dotyczy to różnorodności w obrębie gatunku, pomiędzy gatunkami oraz różnorodności ekosystemów. Różnorodność biologiczna nie jest sumą wszystkich ekosystemów, gatunków i ras zwierząt, roślin dziko żyjących i udomowionych, lecz jest cechą określającą zróżnicowanie między tymi taksonami i w ich obrębie. Zasoby biologiczne, oznaczają użytkowane przez ludzi komponenty różnorodności biologicznej. Wiele gatunków żyjących w naturalnych ekosystemach ma dwójaki charakter. Z jednej strony kształtują różnorodność biologiczną ekosystemów, w których żyją, a z drugiej stanowią zasób biologiczny eksploatowany przez człowieka (drzewa, zioła, ryby, runo leśne).

Struktura przyrodnicza obszaru Gminy Dobra jest złożona i obejmuje zróżnicowane siedliska. Wzajemny układ przestrzenny siedlisk, stopień odporności różnicuje wartości przyrodnicze i ekologiczne obszaru. Zróżnicowanie przestrzenne ekosystemów występujących na terenie Gminy Dobra odzwierciedla strukturę użytkowania gruntów.

Siedliska najwyższego, w skali gminy, potencjału bioróżnorodności stanowi pasmo górskie Mogielicy-Jasienia przebiegające w przybliżeniu równoleżnikowo przez południową część gminy (miejscowości: Pólrzeczki, Jurków, Chyszówki). Na wysoki potencjał bioróżnorodności pasma składa się współwystępowanie rozległego kompleksu leśnego o wysokim stopniu naturalności na obszarze o silnie zróżnicowanej rzeźbie terenu, klimacie i budowie geologicznej. Poprzez słabo zaludnioną dolinę Kamienicy na południu oraz przez przełęcz Przystół na południowym zachodzie pasmo łączy się z pasmem Gorców, które charakteryzuje się jeszcze większym potencjałem bioróżnorodności. Lasy porastające pasmo Mogielicy-Jasienia należą do regla dolnego. Występują tu różnorodne zbiorowiska leśne. Największy udział mają bór jodłowo –świerkowy i buczyna karpacka. Mniejszy jest udział lasu jodłowego oraz grądu wysokiego i niskiego.

Niewiele mniejszym potencjałem bioróżnorodności odznaczają się kompleksy leśne porastające pozostałe góry Beskidu Wyspowego: Ćwilin, Śnieżnicę, Ciecierz i Łopień. Jak sama nazwa pasma wskazuje stanowią one wyspy wznoszące się ponad szerokimi dolinami znacznie przekształconymi w wyniku wielowiekowej gospodarki człowieka. Poszczególne masywy porastają zbiorowiska leśne podobne do tych na Mogielicy i Jasieniu. Na stromych stokach występują ponadto siedliska związane z niewielkimi wychodniami skalnymi, jaskiniami szczelinowymi i gołoborzami. Istotnym elementem wzbogacającym bioróżnorodność gminy są występujące na grzbietach i szczytach górskich polany. Występują tu m. in. zbiorowiska bliźniczki – psiej trawki, w których oprócz bliźniczki występują: izgrzyca, krzyżownica, jastrzębiec oraz zbiorowiska łąkowe mieczykowo-mietlicowe. Do niedawna polany te były one użytkowane jako pastwiska, obecnie w związku z zaniechaniem wypasu postępuje tu spontaniczna sukcesja roślinności leśnej.

Ekosystemy koryt cieków wodnych są na terenie gminy znacznie przekształcone w związku z regulacją rzeki Łososiny. Ekosystemy kamieńców nadrzecznych stanowiące naturalny pomost pomiędzy ekosystemem cieku wodnego a dalej od niego położonymi

ekosystemami typowo lądowymi występują bardzo rzadko. Natomiast znaczne powierzchnie zajmują zarośla wiklinowe i zadrzewienia wierzbowo topolowe powstałe częściowo w wyniku nasadzeń, a częściowo w wyniku naturalnej sukcesji roślinności na dawne siedliska łąkowe. Ekosystemy wodne są silnie przekształcone w wyniku budowy stopni w korycie Łososiny. Na odcinkach pomiędzy stopniami spadek rzeki jest bardzo mały. Przy stopniach brak jest przepławek, które ułatwiałyby migrację organizmów wodnych w górę rzeki.

Ekosystemy pól uprawnych i trwałych użytków zielonych są najbardziej rozpowszechnione w obrębie obniżeń pomiędzy górami Beskidu Wyspowego. Ich potencjał bioróżnorodności jest zróżnicowany i ciągle podlega zmianom w związku ze zmianami użytkowania gruntów. Generalną tendencją jest sukcesja roślinności leśnej na użytki rolne, na których zaniechano użytkowania rolnego. Wśród zbiorowisk roślinnych łąkowo-pastwiskowych najcenniejsze są zbiorowiska rajgrasowe oraz znacznie rzadsze zbiorowiska mieczykowo-mietlicowe i trzęślicowe. Potencjał bioróżnorodności pól uprawnych jest uzależniony od występowania zadrzewień śródpolnych i od intensywności użytkowania.

W terenach osadniczych gminy występują ekosystemy silnie przekształcone antropogenicznie. Występują tu zbiorowiska roślinności ruderalnej oraz synantropijne gatunki zwierząt. W obrębie terenów osadniczych znajdują się również parki podworskie w Dobrej i w Skrzydlniej, a także zadrzewienia towarzyszące zabytkowym kościołom.

8.2. Ludzie

Pod względem liczby ludności Gmina Dobra należy do gmin małych. W 2025 roku gminę zamieszkiwało 10097 osób, co stawiało ją na 5 miejscu wśród 12 gmin powiatu limanowskiego i na 4 miejscu wśród 10 gmin wiejskich tego powiatu. Zróżnicowanie liczby mieszkańców w poszczególnych miejscowościach gminy przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Liczba ludności w gminie Dobra w latach 2012 – 2025.

Lp.	Miejscowość	Liczba ludności			
		2012	2018	2022 (stan na 31.12)	2025 (stan na 31.12)
1.	Chyszówki	677	716	697	683
2.	Dobra	3160	3236	3272	3234
3.	Gruszowiec	472	475	478	485
4.	Jurków	1150	1218	1225	1244
5.	Porąbka	538	544	547	552
6.	Pótrzcзки	476	611	596	597
7.	Przenosza	606	490	511	527
8.	Skrzydlna	1092	1077	1085	1085
9.	Stróża	586	609	597	598
10.	Wilczyce	652	677	712	716
11.	Wola Skrzydlańska	352	361	378	376
GMINA OGÓŁEM		9761	10 014	10102	10097

Źródło: Urząd Gminy Dobra.

Powyższe dane bardzo dobrze odzwierciedlają przestrzenne zróżnicowanie zaludnienia obszaru gminy. Występuje tutaj wyraźna koncentracja ludności w miejscowości Dobra, siedzibie władz gminy. Ponadto Jurków i Skrzydlna z liczbą ludności ponad 1000

stanowią drugorzędne centra układu osadniczego. Pozostałe miejscowości są znacznie mniej zaludnione. W okresie ostatnich kilku lat liczba ludności w Gminie Dobra wykazuje niewielki wzrost. Utrzymuje się też dodatni przyrost naturalny. Natomiast saldo migracji jest zmienne.

8.3. Zwierzęta

Przyrodnicze bogactwo obszaru Gminy Dobra tworzą w głównej lasy porastające góry Beskidu Wyspowego, a w dalszej kolejności położone w obniżeniach obszary stanowiące mozaikę użytków rolnych, małych lasów i zadrzewień oraz rozproszonego osadnictwa wiejskiego. Na terenie gminy znajdują się liczne ostoje wielu gatunków zwierząt.

Informacje na temat świata zwierząt dziko żyjących na terenie Gminy Dobra pochodzą głównie z informacji dotyczących poszczególnych obszarów chronionych, których granice rzadko pokrywają się z granicami administracyjnymi gminy. Ponadto migracje dzikich zwierząt sprawiają, że przytoczone dane na ten temat mają charakter szacunkowy.

W południowej, najwyższej części gminy obejmującej pasmo Mogielicy i Jasienia pokryte rozległym kompleksem lasów świat dzikich zwierząt jest najmniej przekształcony w wyniku działalności człowieka. Dzika zwierzyna może poprzez zalesiony odcinek doliny Kamienicy swobodnie migrować pomiędzy tym obszarem a pasmem Gorców, dlatego trudno oddzielić informacje nt. fauny Mogielicy i Jasienia od informacji dotyczącej Gorców. Według standardowego formularza danych obszaru Natura 2000 „Ostoja Gorczańska” w ostoi tej stwierdzono występowanie 33 gatunków zwierząt objętych art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i wymienionych w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG. Wśród tych gatunków są duże ssaki drapieżne jak niedźwiedź brunatny, wilk i ryś oraz ptaki drapieżne (orzeł przedni, orlik krzykliwy, puchacz i inne). Nie sposób określić w jakim stopniu informacje te dotyczą Gminy Dobra. Bardziej szczegółowe informacje można znaleźć w materiałach dotyczących rezerwatu „Mogielica”. Stąd wiadomo o występowaniu w masywie Mogielicy głuszca (*tetrao urogallus*) oraz innych ptaków m. in. dzięcioła trójpalczastego i biało grzbietego, sóweczki, włośчатки, drozda obrożnego, czeczotka i orzechówki. Według opracowania „*Awifauna środkowej części Beskidu Wyspowego – propozycje ochrony*” (Kajtoch Ł., Piestrzyńska-Kajtoch A.) w rejonie Mogielicy i Jasienia obserwowano następujące gatunki ptaków: bocian czarny, trzmielojad, orlik krzykliwy, pustułka, kobuz, głuszec, cietrzew, sóweczka, puchacz, dzięcioł biało grzbiety, dzięcioł trójpalczasty, siwerniak, pluszcz, płochacz halny, drożdżik, pokrzewka jarzębata, orzechówka, czeczotka. Spośród ssaków oprócz wspomnianych dużych drapieżników występują gatunki łowne: sarna, jeleń, dzik. Na wspomnianej liście gatunków z załącznika II dyrektywy znajdują się ponadto 3 gatunki płazów: kumak górski, traszka grzebieniasta i traszka karpacka; 2 gatunki owadów: biegacz gruzełkowaty i zalotka większa oraz 1 gatunek mięczaków: poczwarówka zwężona.

Lasy porastające pozostałe góry w Gminie Dobra tj. Ćwilin, Śnieżnicę, Ciecień i Łopień charakteryzują się zbliżonymi warunkami siedliskowymi, jednakże z uwagi na ograniczoną powierzchnię i wzajemną izolację poszczególnych kompleksów występują tu znacznie ograniczone warunki dla bytowania zwierząt wymagających dużych arealów osobniczych, w tym dużych drapieżników. Potwierdzają to informacje zawarte w standardowym formularzu danych dla obszaru Natura 2000 „Uroczysko Łopień” oraz informacje dotyczące rezerwatu „Śnieżnica”. Natomiast strome stoki z wychodniami skalnymi oraz z jaskiniami szczelinowymi tworzą dogodniejsze warunki dla bytowania nietoperzy. Dlatego w „Uroczysku Łopień”

stwierdzono występowanie 4 gatunków nietoperzy. Kolonie rozrodcze nietoperzy (podkowca małego i nocka orzęsionego) oraz schronienie nocka dużego znajdują się ponadto na strychu zabytkowego kościoła w Skrzydlnej.

Szereg gatunków dzikich zwierząt występuje na całym obszarze gminy. Spośród mniejszych drapieżników występuje lis oraz szereg gatunków łasicowatych między innymi borsuk, kuna leśna i domowa, łasica łaska i tchórz. Kuna leśna występuje w lasach pogórskich i stała się gatunkiem dość częstym w wielu, nawet małych, kompleksach leśnych. Kuna domowa stała się ostatnio gatunkiem pospolitym także w terenach zurbanizowanych. Tchórz, występuje dość licznie, przeważnie w pobliżu zabudowań. Łasica łaska częściej występuje na niższych położonych terenach. Spośród gryzoni, w środowisku leśnym i parków podworskich, występują dość liczne wiewiórki. W otoczeniu rzek i strumieni, a nawet rowach melioracyjnych występuje piżmak. O bogactwie ptaków na terenie gminy świadczy fakt iż we wspomnianym opracowaniu „*Awifauna środkowej części Beskidu Wyspowego – propozycje ochrony*” wymieniono blisko 100 gatunków ptaków lęgowych lub prawdopodobnie lęgowych występujących na Pogórzu Wiśnickim lub w Beskidzie Wyspowym poza „Ostoją Gorczańską”.

Świat ryb i innych organizmów wodnych jest silnie przekształcony przez człowieka. Łososina uchodzi do zbiornika Czchowskiego, a na terenie miejscowości jest uregulowana z zastosowaniem betonowych progów w korycie. Źródłowy odcinek Stradomki jest w okresie niżówkowym bardzo płytki, co ogranicza możliwości bytowania ryb. Głównymi gatunkami ryb w wodach Gminy Dobra są pstrąg potokowy i kleń, występuje także strzebla potokowa. Łososina jest zarybiana głównie pstrągiem potokowym. Próby restytucji łososia w Łososinie i w Stradomce nie przyniosły jak dotychczas pozytywnych wyników.

8.4. Rośliny

Na podstawie geobotanicznego podziału Polski obszar Gminy Dobra zaliczony jest do [Szafer, Zarzycki 1972]:

Działu: Karpaty Zachodnie
Okręg: Beskidy (C)
Podokręg: Śląsko-Babiogórski (C1)

Podokręg Śląsko-Babiogórski – to najbardziej zachodni w obrębie granic Polski podokręg beskidzki ciągnący się od Śląska Cieszyńskiego po Limanową. Wschodnia granica podokręgu przebiega na linii Kamienica – Limanowa – Łososina Górna obejmując Gorce i większa część Beskidu Wyspowego. Z uwagi na większą wilgotność i wyższe opady charakteryzuje się odmienną florą w stosunku do sąsiadujących podokręgów między innymi stwierdzono występowanie tutaj *Crocus scpeusiencis* i brak gatunków kserotermicznych właściwych dla podokręgu Sądeckiego. Górski charakter podokręgu powoduje zróżnicowanie pionowe roślinności. W obrębie gminy występuje piętro pogórza i piętro regla dolnego. Piętro pogórza sięga do około 550 m n.p.m., w którym zdecydowanie przeważają użytki rolne, a naturalne lasy liściaste zastępowane są sztucznie wprowadzonymi lasami iglastymi i mieszanymi.

Piętro regla dolnego, z dominacją lasów występuje powyżej 550 m n.p.m. z powszechnie panującą buczyną karpacką z drzewostanami bukowymi z jodłą i świerkiem oraz płatami borów jodłowo-świerkowych i jedlin, a także lasów świerkowych na siedliskach jedlin i buczyn. Nad potokami występuje smugowo olszyna karpacka. W użytkach rolnych tego

piętra dominują łąki i pastwiska oraz grunty orne, a w zbiorowiskach występują ziołorośla i traworośla polan reglowych oraz żyzne łąki mietlicowo-mieczykowe i ubogie polany bliźniczkowe. Na polanach i łąkach charakterystyczne jest występowanie krokusów.

Zróżnicowanie geobotaniczne, wynikające z niewielkiego zróżnicowania geologicznego obszaru, wpłynęło na niewielką różnorodność warunków ekologicznych i niewielkie zróżnicowanie szaty roślinnej. Liczebność flory naczyniowej na terenie gminy szacuje się na nie więcej niż 700 gatunków [Prokopczuk 2004]. Do najciekawszych grup roślinności obszaru zaliczyć należy gatunki górskie, stanowiące około 12% ogółu flory, tj. około 90 gatunków, z tego 3 gatunki alpejskie, 15 subalpejskich, 23 ogólnogórskie, a około 50 to gatunki reglowe. Do pospolitych gatunków należy jodła i inne gatunki związane z buczyną karpacką. Liczne są tu żywce, parzydło leśne, śnieżyczka przebiśnieg, miesięcznica trwała, czosnek niedźwiedzi, kostrzewa górską, paprotnik brauna i inne. Występuje też kilka rzadkich gatunków podgórskich, np. rogownica leśna i skrzyp olbrzymi. Obszar gminy zasiedlają przede wszystkim gatunki zachodniokarpackie, lecz występują również wschodniokarpackie, np. żywokost sercowaty, bluszcz kosmaty czy kłokoczka południowa.

Zbiorowiska leśne

Lasy na obszarze gminy zajmują powierzchnię około 5199 ha, co stanowi ponad 47,4% powierzchni gminy (tab. 2). Największe powierzchnie leśne oraz zadrzewień i zakrzewień występują w sołectwach Pórzeczki i Gruszowiec (powyżej 60% ich powierzchni), natomiast najmniej w Stróży i Skrzydłej (poniżej 25%). Dominują siedliska lasu górskiego (LGśw) około 83%, lasu górskiego mieszanego (LMG) około 15%, a na niewielkich powierzchniach występuje las łąkowy górski (LŁG) około 2%. Głównym gatunkiem drzewostanów jest buk około 32%, jodła 29%, świerk 30%, sosna 4%, olsza 2%, inne gatunki 3%. Z tego wynika, że skład gatunkowy lasu jest na ogół zbliżony do prawidłowego, a udział świerka zmniejsza się na korzyść jodły i buka.

Zwarta roślinność naturalna, z dawniej panującej tu powszechnie puszczy karpackiej, zachowała się w postaci dużych kompleksów leśnych w masywach: Mogielicy, Łopienia, Ćwilina, Śnieżnicy i Ciecienia na sąsiadujących z nimi mniejszych wzniesieniach górskich, należących do regla dolnego.

Największe powierzchnie w zbiorowiskach leśnych zajmują:

- bór jodłowo-świerkowy z udziałem świerka, jodły, buka i gatunków domieszkowych;
- buczyna karpacka z udziałem buka, jodły, świerka i jaworu i innych panujący zespół leśny;
- las jodłowy z udziałem jodły i innych gatunków, na żyznych siedliskach;
- grąd wysoki i niski z grabem, brzozą, lipą, jodłą, bukiem, olszą, sosną i innymi gatunkami;
- olszyna górską z olszą szarą i wierzbami w drzewostanie, tzw. lasy przypotokowe.

Tabela 2. Powierzchnia i udział w % gruntów leśnych (Ls) oraz zadrzewień i zakrzewień (Lz) w poszczególnych sołectwach na 2024 r.

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia* w ha gruntów leśnych			Powierzchnia sołectwa* w ha	Udział gruntów Ls i Lz w ogólnej powierzchni w %
		Ls	Lz	Razem		
1	Chyszówki	566,93	19,98	586,91	1032,71	56,8
2	Dobra	835,53	22,42	857,95	2056,29	41,7

3	Gruszowiec	332,35	15,88	348,23	579,46	60,1
4	Jurków	266,02	38,38	304,40	820,68	37,09
5	Porąbka	227,99	20,32	248,31	668,03	37,2
6	Pólrzeczki	1743,81	20,68	1764,49	2236,44	78,9
7	Przenosza	108,19	19,85	128,04	497,74	25,7
8	Skrzydlna	203,17	4,81	207,98	861,81	24,1
9	Stróża	94,39	27,21	121,60	621,57	19,6
10	Wilczyce	537,17	14,72	551,89	946,98	58,3
11	Wola Skrzydlańska	283,74	5,11	288,85	656,39	44,0
	Razem	5199,29	209,36	5408,65	10978,09	49,3

* powierzchnia wg rejestru.

Źródło: Starostwo Powiatowe Limanowa

W strukturze własności lasy państwowe stanowią około 46% ogółu, natomiast niepaństwowe 54% w tym zdecydowanie przeważają lasy prywatne. Ze względu na pełnione funkcje oraz położenie, lasy państwowe należą do lasów ochronnych w kategoriach glebochronne i wodochronne.

Lasy ochronne w Gminie Dobra (wg danych Nadleśnictwa Limanowa z 2024 r.) zajmują powierzchnię 2306 ha (co stanowi 1% powierzchni całej gminy i 44% powierzchni wszystkich lasów na jej terenie).

Ekosystemy nieleśne

Ekosystemy nieleśne powstały na skutek przekształceń roślinności, na przestrzeni historycznych przemian szaty roślinnej, spowodowanych jej użytkowaniem przez człowieka. Do półnaturalnych zespołów należą zbiorowiska łąkowo-pastwiskowe. Na około 40% nienawożonych polan reglowych oraz łąk i pastwisk występują zbiorowiska bliźniczki – psiej trawki, w których oprócz bliźniczki występują: izgrzyca, krzyżownica, jastrzębiec i inne; zbiorowiska łąkowe mietlicowe, a także łąkowo-pastwiskowe.

W zbiorowiskach nieleśnych wyróżniamy między innymi takie zbiorowiska jak:

- traworośla bliźniczki, psiej trawki, na polanach w reglu dolnym;
- traworośla mietlicowe na łąkach, z wieloma kwitającymi gatunkami;
- traworośla grzebienicowe i śmiałka darniowego pastwisk, wraz z innymi gatunkami;
- sitowo-ostożeniowe mokrych łąk i pastwisk;
- murawa kserotermiczna z cieciorą pstrą, czyścicą, dziurawcem i inne.

W zespołach roślinnych – wtórnych, łąkowo-pastwiskowych dominują zbiorowiska rajgrasowe oraz rzadko występujące mietlicowe i trzęślicowe. Nienawożone łąki w wyższych położeniach przechodzą w psiary bliźniczkowe oraz pastwiska z grzebienicą i innymi traworoślami. Florę łąkową reprezentuje blisko 400 gatunków związanych przeważnie z łąkami świeżymi i łąkami wilgotnymi. Do ciekawych roślin łąkowych należą: storczyki, mietczyk dachówkowaty, oman wierzbolistny, trzęślica modra i inne. Gatunki wodne występują w starorzeczach potoków i rowach odwadniających.

Gatunki rzadkie, zagrożone i chronione reprezentuje około 40 roślin, np. wawrzynek wilczelyko, bluszcz pospolity, skrzyp olbrzymi, widłaki, orlik pospolity, parzydło leśne, goryczki, dziewięciśły, storczyki i inne.

Roślinność segetalna zaliczana jest do rzędu *Secali-Violetalia arvensis*, rozpowszechniona jest zarówno w zbożach, jak i w uprawach okopowych. Najczęściej występującym

zbiorowiskiem jest *Vicietum tetraspermae*. Rosną w nim między innymi *Bromus secalinus*, *Scleranthus annuus*, a w niektórych płatach rumianek. Ponadto w uprawach roślin okopowych najbardziej rozpowszechniony jest zespół *Echinochloo-Setarietum*. Natomiast na żyzniejszych siedliskach polnych rośnie zbiorowisko *Lamio-Veronicetum politae*.

Roślinność ruderalna wykształca się powszechnie wokół zabudowań. Większe jej skupiska rozwijają się także wzdłuż linii komunikacyjnych. Zwykle jednak płaty zbiorowisk ruderalnych nie zajmują większych powierzchni. Do bardziej rozpowszechnionych należy zespół *Plantagini-Lolietum* rozwijający się w miejscach wydeptanych, na podwórkach, placach budów, poboczach dróg. Lokalnie reprezentowane są tutaj ponadto zbiorowiska ziołorośli złożone z wysokich bylin *Echio-Melilotetum* i *Tanaceto-Artemisietum*.

Występujące zróżnicowanie sposobu i form ukształtowania terenu i jego pokrycia tworzące swoistą mozaikę siedlisk umożliwiających rozwój rodzimej flory i fauny, zwiększają ogólną wartość i walory przyrodnicze omawianego terenu.

Należy zaznaczyć, iż pomiędzy różnymi rodzajami zbiorowisk roślinnych występujących na omawianym terenie wykształciły się strefy przejściowe roślinności, utworzone przez gatunki wynikające z obu sąsiadujących zbiorowisk. Tak wykształcone strefy kontaktu, czyli ekotony – tworzą charakterystyczne nisze ekologiczne, cenne dla rozwoju rozmaitych gatunków roślin i zwierząt. Wzmacniają one ogólną odporność biologiczną poszczególnych zbiorowisk i całej szaty roślinnej w terenie, a ponadto znacząco wpływają na poprawę stanu różnorodności biologicznej przyrody ożywionej.

Szata roślinna gminy podlega ciągłym zmianom w związku ze zmianami w użytkowaniu gruntów. Obecnie widoczna jest spontaniczna sukcesja roślinności leśnej na gruntach rolnych, na których zaniechano użytkowania.

8.5. Wody podziemne i powierzchniowe

8.5.1. Wody podziemne

Pod względem hydrogeologicznym obszar gminy położony jest w obrębie XIV regionu karpackiego [Paczyński 1993]. Wody podziemne pierwszych poziomów użytkowych występują w utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych – kredowych – fliszowych.

Poziom czwartorzędowy wód podziemnych związany jest z plejstoceniowymi i holoceniowymi osadami akumulacji rzecznej. Zasięg tego horyzontu jest ograniczony do dolin rzecznych Łososiny i Stradomki. Utwory związane z poziomem czwartorzędowym to piaszczysto-żwirowe osady z otoczkami, miejscami w znacznym stopniu zaglinione, o dobrej wodonośności. Miąższość warstwy wodonośnej dochodzi do 5 m, rzadziej osiąga 10 m. Zasilanie wód tego poziomu odbywa się głównie poprzez bezpośrednią infiltrację opadów atmosferycznych i wód powierzchniowych. Zwierciadło wody ma najczęściej charakter swobodny i z reguły łączy się z wodami cieków powierzchniowych. Poziom ten występuje na ogół na głębokości 5 m. Ujmowany studniami kopanymi i wierconymi, jest podstawowym źródłem dla zaopatrzenia ludności w wodę. Niewielkie jest natomiast zawodnienie gliniasto-rumoszowych pokryw zwietrzelinowych. Mogą one być zawodnione jedynie lokalnie, bez możliwości uzyskania z nich większych ilości wody. Utwory czwartorzędowe zalegają bezpośrednio na podłożu fliszowym i mają kontakt hydrauliczny z wodami podziemnymi tych utworów [Objaśnienia... 2004].

W trzeciorzędowych i kredowych seriach fliszu, które budują Beskid Wyspowy, użytkowe poziomy wodonośne występują w piaskowcach magurskich poszczególnych masywów. Tworzą one izolowane wyspy, między którymi brak jest poziomów użytkowych. Podobnie jest w części północnej, gdzie poziomy użytkowe występują w piaskowcach kredowych serii śląskiej. Poziomy użytkowe pozbawione są izolacji, stąd też wody potencjalnie zagrożone są zanieczyszczeniem, jednakże z uwagi na brak ognisk zanieczyszczeń zachowują one dobrą jakość.

Zasobność wód w utworach fliszowych jest zróżnicowana i uzależniona między innymi od wykształcenia litologicznego warstw, porowatości, szczelinowatości, pozycji tektonicznej. Wyróżnić tutaj można poziomy wodonośne związane z trzeciorzędowymi, gruboławicowymi, silnie spękanymi piaskowcami warstw magurskich oraz trzeciorzędowo-kredowymi piaskowcami warstw inoceramowych. W osadach tych występują wody szczelinowo-porowe stanowiące zazwyczaj pierwszy poziom wodonośny. Warstwy magurskie zaliczane są w Karpatach do najzasobniejszych wodonośne utworów fliszowych. Piaskowce magurskie, jak obliczono, są przepuszczalne do głębokości 80-90 metrów; przy czym najsilniej przepuszczalna strefa przypowierzchniowa ma miąższość 30-40 metrów przy współczynniku filtracji rzędu 10^{-6} – 10^{-5} m/s. Miąższość warstwy wodonośnej ocenia się na około 15 m, a potencjalne wydajności na 2-5 m³/h [Chowaniec, Witek 1998].

Warunki hydrogeologiczne zdecydowanie pogarszają się na obszarach występowania serii łupkowo-piaskowcowych i łupkowych. Wodonośność tych utworów jest niewielka, a lokalnie niektóre ich partie bywają bezwodne [Objaśnienia... 2004]. Studnie wiercone mają bardzo niskie wydajności. Hydroizobaty, które przedstawiają głębokość do pierwszego poziomu zwierciadła wód podziemnych są trudne do wyznaczenia. Ich szczegółowy przebieg możliwy jest w obrębie dolin rzecznych, natomiast w obrębie grzbietów fliszowych przebieg hydroizobat ma charakter orientacyjny. W dnach dolin głębokość do zwierciadła wody podziemnej nie przekracza na ogół 2 m. W obrębie wierzchowinowych partii wzniesień fliszowych głębokość do zwierciadła może lokalnie przekraczać 10 m.

Wahania zwierciadła wód podziemnych są zróżnicowane. W dnach dolin i w obrębie stożków napływowych nie przekraczają zwykle 0,5-3,0 m, natomiast na zboczach i w partiach wierzchowinowych są większe i mogą wynosić od 1 do 6-10 m [Kleczkowski 1992]. W rocznym rytmie wahań zwierciadła wód podziemnych zaznaczają się dwa okresy wysokich stanów: na wiosnę – po roztopach i latem – w wyniku opadów [Dynowska 1995]. Natomiast w utworach fliszowych – najwyższe średnie miesięczne stany wód podziemnych występują na wiosnę (IV), po roztopach, a najniższe – jesienią (XI). Amplituda średnich stanów miesięcznych wynosi nieco ponad 150 cm [Mapa hydrograf.].

Naturalne wypływy wód podziemnych w obszarze fliszowym związane są głównie z wychodniami piaskowców warstw magurskich i są dość liczne, lecz mało wydajne. Zasilane są z warstw fliszowych oraz z pokryw stokowych. Mają charakter źródeł, młak, wycieków i wysięków. Południowa i środkowa część gminy położona jest w karpackiej strefie źródłiskowo-alimentacyjnej, o największej gęstości źródeł (7-12 źr./km²) i gęstości sieci rzecznej (ponad 3 km/km²). Przeważają wypływy o zmiennej wydajności nie większej niż 0,5 dm³·s⁻¹; najczęściej 0,1-0,2 dm³·s⁻¹. W rejonie Jurkowa, na zboczach Ćwilina, znajduje się źródło wydajności rzędu 1 dm³·s⁻¹ [Absalon i in. 1996]. Źródła bardziej wydajne znajdujące się w pobliżu zabudowań stanowią ujęcia dla gospodarstw domowych.

Jednolite części wód podziemnych (JCWPd)

Zgodnie z definicją Ramowej Dyrektywy Wodnej, jednolite części wód podziemnych – obejmują te wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności umożliwiającą pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Obszar Gminy Dobra leży na pograniczu trzech jednolitych części wód (JCWPd) podziemnych:

- GW2000150 – obejmuje przeważającą część Gminy Dobra (w większości obejmuje miejscowości: Dobrą, Jurków, Gruszowiec, Chyszówki, ale również wschodnią część Wilczyc oraz północną zachodnią i centralną część Pórzeczek);
- GW2000161 – północna część Gminy Dobra (miejscowości: Wola Skrzydlańska, Skrzydlna, Przenosza, Stróża oraz północna, centralna oraz południowo-zachodnia część Porąbki, minimalny północno-zachodni skrawek Dobrej, minimalny południowo-zachodni skrawek Gruszowca oraz zachodnia część Wilczyc);
- GW2000166 – południowa część Gminy Dobra (południowo-wschodnia część Pórzeczek).

Jest to region Górnej Wisły w pasie Zewnętrznych Karpat Zachodnich, gdzie głębokość występowania wód słodkich wynosi 0-5 m.

W piętrze czwartorzędowym występuje jeden poziom wodonośny związany z utworami akumulacji rzecznej. Lokalnie może występować w łączności hydraulicznej z poziomami w utworach fliszowych. Paleogeńskie (fliszowe) piętro wodonośne jest zbudowane z piaskowców i łupków. W strefie aktywnej wymiany wód zwykłych do głębokości około 80 m p.p.t. może występować kilka poziomów wodonośnych.

Jakość wód podziemnych

Użytkowe zbiorniki wód podziemnych występujące w paleogeńskich utworach zasilane są przez opady atmosferyczne. Wody tych zbiorników z uwagi na sprzyjające warunki geologiczne i małą głębokość zalegania podatne są na zanieczyszczenia. Według podziału regionalnego zwykłych wód podziemnych [Paczyński 1995] wody podziemne tego obszaru zaliczane są do XIV regionu karpackiego.

W roku 2005 na potrzeby pracy licencjackiej A. Wojcieszak wykonała badania cech fizykochemicznych wód powierzchniowych i podziemnych w punktach zlokalizowanych na stokach i u podnóży góry Łopień. Odczyn (pH) wód podziemnych wyniósł 8,62. Według klasyfikacji Z. Pazdro [1977] wody podziemne należą do wód słabo zasadowych. Temperatura wód w badanym punkcie wyniosła 6,9 C. Mineralizacja ogólna wody wyniosła 170,3 mg/dm³. W składzie chemicznym wśród kationów dominował wapń, zaś wśród anionów wodorowęglany. W badanym punkcie wody podziemne pod względem stężenia jonów miały jakość bardzo dobrą (klasa I).

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska jakość wód podziemnych badana jest w stałych punktach monitoringu i na tej podstawie określana dla całych jednolitych części wód (JCWPd). Wg Rozporządzenia w sprawie *Planu gospodarowania wodami na obszarze*

dorzecza Wisły (z dnia 4 listopada 2022r, Warszawa 16 lutego 2023 r. Poz. 300) stan chemiczny JCWPd nr 150, 161, 166 oceniono na dobry.

8.5.2. Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym Gmina Dobra położona jest w całości w granicach dorzecza Górnej Wisły, w zlewni Dunajca i Raby.

Obszar zlewni Dunajca (zlewnia II-go rzędu) odwadniany jest przez Łososinę i jej dopływy oraz poprzez lewobrzeżne dopływy Kamienicy spływające spod Jasienia, Kostrzycy, Krzysztonowej i Mogielicy (sołectwo Pólrzeczki).

Obszar zlewni Raby (zlewnia II-go rzędu) odwadniany jest przez Stradomkę i jej dopływy, Łostóweczkę (prawy dopływ Mszanki) i jej dopływy (sołectwo Wilczyce), prawobrzeżne dopływy Kasinki (sołectwo Gruszowiec) oraz lewobrzeżne potoki w leju źródłowym Tarnawki (Owsianki) w sołectwie Stróża.

Granice między zlewniami wyznacza dział wodny II-go rzędu, biegnący przez wzniesienia m.in. Jasień, Kiczorę, Cwilin, Śnieżnicę i Ostrą Górę.

Działy III-go rzędu wyznaczają granice zlewni lewobrzeżnych dopływów Dunajca i prawobrzeżnych Raby, natomiast działy rzędów IV i V ich dopływów. Przebieg działów wodnych jest pewny, wyraźnie nawiązujący do rzeźby terenu.

Główną rzeką gminy jest Łososina, która bierze swój początek u stóp Jasienia 1062 m n.p.m. Jej całkowita długość wynosi 56,1 km, a powierzchnia zlewni 412,9 km² (pow. zlewni do Stopniczanki – Tymbark – 82,9 km²). Na obszarze gminy przyjmuje dopływy: prawobrzeżny Gruszowiecki Potok (dług. 4,0 km, pow. zlewni 8,2 km²) oraz lewobrzeżny Chyszówkę (dług. 3,8 km, pow. zlewni 7,7 km²) oraz liczne małe, bezimienne ciek i potoki [Atlas... 2005].

Stradomka (Średniawa w górnym odcinku) – źródła ma u podnóża Śnieżnicy. Powierzchnia zlewni wynosi 370,7 km² (pow. zlewni do Stróży – 26,1 km²). Na obszarze gminy największym jej dopływem jest Stróża o powierzchni zlewni 10,4 km².

Naturalne wypływy wód podziemnych mają charakter źródeł, wycieków, wysięków i młak. Z uwagi na budowę geologiczną podłoża najczęściej spotyka się źródła podgrzbietowe i podstokowe. Ich wydajność jest zmienna, głównie z uwagi na infiltracyjny charakter zasilania (pokrywy zwietrzelinowe). Obszary podmokłe, najczęściej o niewielkiej powierzchni, spotyka się głównie w strefie podstokowej, na terenach lokalnych wypłaszczeń. Ich występowanie wiąże się z obecnością w podłożu warstw nieprzepuszczalnych łupków, glin lub ilów, które sprzyjają stagnacji wód opadowych, roztopowych lub spływających bezpośrednio ze stoków lub na terenach osuwisk Zielone Bajorzysko i Żółte Bajorzysko zarastające jeziora na Mogielicy.

Charakterystykę hydrologiczną wód powierzchniowych gminy przedstawiono na podstawie stanów wód i przepływów na najbliższym położonym posterunku wodowskazowym IMGW na Łososinie w Piekielku.

Tabela 3. Charakterystyczne stany wody.

Rzeka	Posterunek wodowskazowy	Okres badań	Stany wody [cm]			Bezwzgl. wys. zw. wody [m n.p.m.]	
			WWW	NNW	Amplituda	przy stanie maks.	przy stanie min.
Łososina	Piekiełko	1961-2000	480	63	417	375,7	371,5

Źródło: Mapa hydrograficzna 2004.

Łososina jest typową rzeką beskidzką z charakterystyczną dużą zmiennością stanów wody i przepływów. Średnie stany wody wykazują najniższe wartości w październiku, a najwyższe – w marcu i kwietniu. Maksimum wiosenne jest wynikiem wiosennych roztopów. Lipcowe opady powodują wezbrania, a następnie obserwuje się opadanie stanów wody, aż do wystąpienia niżówki jesiennej. Amplituda stanów wody Łososiny w okresie 1961-2000 wynosiła 417 cm (tab. 3 i 4). Duża zmienność stanów wody jest spowodowana szybką reakcją zlewni na opad. Zwłaszcza ulewne deszcze powodują gwałtowny przybór wody. Słabo przepuszczalne podłoże fliszowe, duże spadki terenu oraz znaczne wylesienie ułatwiają szybki spływ wody. W obrębie koryta zachodzą intensywne procesy erozyjne oraz nadmierny transport materiału unoszonego podczas gwałtownych wezbrań.

Tabela 4. Średnie miesięczne stany wody [cm] Łososina – Piekiełko (1961-2000).

H	Miesiące											
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
SNW	100	102	102	103	104	105	100	99	99	97	97	96
SSW	107	111	112	113	117	119	111	113	111	108	105	104
SWW	127	141	141	140	152	153	153	186	179	155	137	125

Źródło: Mapa hydrograficzna 2004.

Średni roczny przepływ Łososiny w Piekiełku wynosi $2,37 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$, przy czym w poszczególnych miesiącach waha się od $1,33 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ do $3,75 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ (tab. 5). Maksymalny przepływ (WWQ) osiąga wartość $308 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ (9 lipca 1997), w czasie jednej z największych powodzi obserwowanych na tym terenie, a minimalny (NNQ) – $0,11 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ (6 sierpnia 1994). Średni roczny odpływ jednostkowy w zlewni Łososiny wynosi około $10,0 \text{ dm}^3 \cdot \text{s}^{-1} \cdot \text{km}^{-2}$, maksymalny osiąga wartość ponad $1000 \text{ dm}^3 \cdot \text{s}^{-1} \cdot \text{km}^{-2}$, natomiast minimalny około $1 \text{ dm}^3 \cdot \text{s}^{-1} \cdot \text{km}^{-2}$, a w dolnej części zlewni Łososiny – nawet poniżej tej wartości. Rzeki Beskidu Wyspowego odznaczają się dużą zmiennością przepływów dobowych, co jest wynikiem szybkiej reakcji zlewni na opad. Współczynnik odpływu wynosi 40% [Ziemońska 1973]. Reżim rzek jest deszczowo-śnieżno-gruntowy, z przewagą zasilania powierzchniowego. Mniejszy udział zasilania podziemnego wynika ze słabej wodonośności podłoża fliszowego, dużych spadków terenu, a więc szybszego spływu powierzchniowego i mniejszej infiltracji wody opadowej w podłoże. Umiarkowany reżim odpływu Łososiny wykazuje dużą zmienność w rocznym cyklu, z wezbraniem: wiosennym (roztopowym) i letnim (opadowym) oraz zasilaniem deszczowo-śnieżnym.

Tabela 5. Średnie miesięczne przepływy charakterystyczne [$\text{m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$] Łososina – Piekiełko (1961-2000).

H	Miesiące											
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
SNQ	0,56	0,65	0,65	0,72	0,96	1,15	0,77	0,62	0,54	0,49	0,49	0,45
SSQ	1,52	2,06	1,76	2,16	3,44	3,75	2,55	3,05	2,74	2,35	1,68	1,33
SWQ	5,42	10,9	8,71	9,74	15,4	15,8	17,3	40,7	40,1	19,4	11,2	6,18

Źródło: Mapa hydrograficzna 2004.

Wezbrania roztopowe lub roztopowo-opadowe występują regularnie, co roku, na wiosnę i charakteryzują się dłuższym czasem trwania. Bardzo groźne są letnie powodzie, występujące zazwyczaj po rozlewnych opadach w Karpatach. Największe powodzie wystąpiły na tym obszarze w latach: 1934, 1958, 1960, 1970, 1997 oraz w lipcu 2001 r. W źródłowej części zlewni Stradomki, w miejscowościach Skrzydlna, Przenosza i Wola Skrzydlańska gwałtowna powódź spowodowana intensywnymi opadami deszczu miała miejsce w nocy 5/6 sierpnia 2014 roku.

Na terenie Gminy Dobra występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzek: Łososina, Stradomka, Kamienica, oraz od potoków: Łostówka i Kasinczanka) wyznaczone w oparciu o zasięg zalewu wodami powodziowymi: Q1% (dla których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat) oraz Q10% (dla których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat). Granice obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w obu dolinach przedstawiono w części kartograficznej mpzp. oraz prognozy na podstawie map zagrożenia powodziowego sporządzonych przez Wody Polskie w II cyklu planistycznym (2016-2021), zaktualizowanych w 2020 r. Powyższe przedstawiono w części graficznej POŚ oraz MPZP. Dodatkowo na mapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz prognozy oddziaływania na środowisko wskazano się obszary, na których prawdopodobieństwo powodzi jest niskie i wynosi Q0,2% (raz na 500 lat).

W ramach zaktualizowanego Planu zarządzania ryzykiem powodziowym, przyjętym na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r (Dz. U. z 2022 r. poz. 2739) planowana jest budowa zbiornika retencyjnego w Gminie Dobra w miejscowościach Skrzydlna i Przenosza w ramach działania pn. „Zabezpieczenie przeciwpowodziowe msc. Szczyrzyc gm. Jodłownik; pow. limanowski, woj. Małopolskie” (W_GZW_5008). Jego zasięg wskazano w części kartograficznej prognozy.

Jednolite części wód powierzchniowych

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną podstawową jednostką gospodarki wodnej w Polsce jest jednolita część wód powierzchniowych (JCWP). Obszar Gminy Dobra leży w dorzeczu Wisły w granicach pięciu jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

- Stradomka (RW2000072138899), która obejmuje północno zachodnią część gminy;
- Tarnawka (RW2000072138849), która obejmuje jedynie północno-wschodnie krańce miejscowości Stróża;
- Łososina do Potoku Stańkowskiego (RW20000421473473), która obejmuje większość terytorium gminy;
- Mszanka (RW2000042138299), która obejmuje zachodnią część miejscowości Wilczyce;
- Kamienica (RW20000421419899) , która obejmuje południowo-wschodnią część Pólrzeczek.

Jakość wód powierzchniowych

Podstawę prawną do wyznaczenia klas jakościowych wód powierzchniowych stanowi Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji

stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1475). Zgodnie z tym Rozporządzeniem: *stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych w ciekach naturalnych, jeziorach i innych naturalnych zbiornikach wodnych, wodach przejściowych oraz wodach przybrzeżnych, które nie zostały wyznaczone jako sztuczne jednolite części wód powierzchniowych lub silnie zmienione jednolite części wód powierzchniowych, klasyfikuje się na podstawie wyników klasyfikacji elementów fizykochemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych.*

Według badań A. Wojcieszak odczyn (pH) wód powierzchniowych badany w punktach zlokalizowanych na stokach lub u podnóży Łopienia wahał się od 7,59 do 8,58, zaś średnia wartość pH wyniosła 8,27. Należą one, więc do wód słabo zasadowych. Średnia temperatura wyniosła 7,46 C. Średnia mineralizacja ogólna wód powierzchniowych wyniosła 220,4 mg·dm⁻³. Podobnie jak w przypadku wód podziemnych w składzie chemicznym wśród kationów dominował wapń, zaś wśród anionów wodorowęglany. W badanych punktach wody wykazywały jakość bardzo dobrą (klasa I) pod względem stężenia większości jonów.

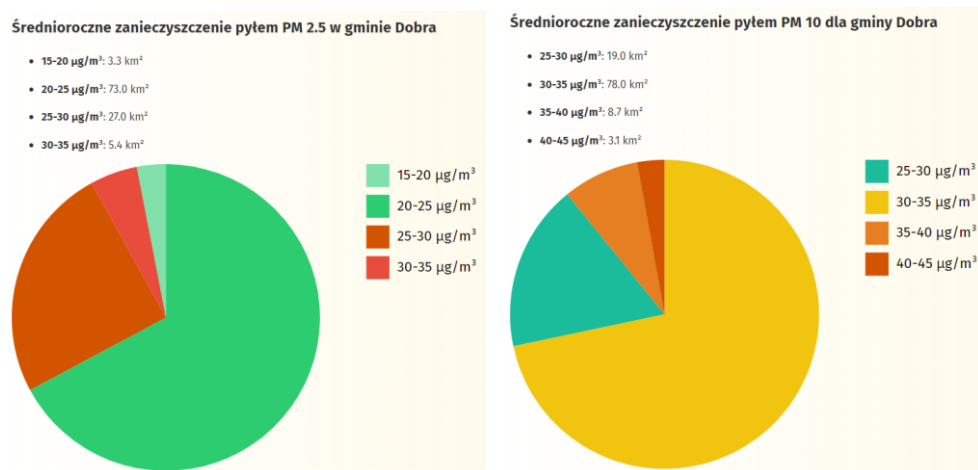
Wg Rozporządzenia w sprawie *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły* (z dnia 4 listopada 2022r, Warszawa 16 lutego 2023 r. Poz. 300) określono status JCWP, oceniono stan/potencjał ekologiczny, stan chemiczny oraz stan wód:

- Stradomka – status: SZCW, słaby potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, zły stan wód;
- Tarnawka – status: SZCW, słaby potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, zły stan wód;
- Łososina – status: SZCW, słaby potencjał ekologiczny, stan chemiczny dobry, zły stan wód;
- Mszanka – status: SZCW, słaby potencjał ekologiczny, stan chemiczny dobry, zły stan wód;
- Kamienica – status: NAT, umiarkowany ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, zły stan wód.

8.6. Powietrze i hałas

8.6.1. Jakość powietrza

Na terenie Gminy Dobra znajdują się trzy stacje pomiarowe monitoringu powietrza (w Dobrej, w Jurkowie, w Skrzydłnej). Jakość powietrza w Gminie Dobra jest zatem na bieżąco monitorowana.

Źródło: <https://ongeo.pl/geoportal/gmina-dobra-powiat-limanowski/zanieczyszczenie-powietrza>

Według norm jakości powietrza określonych w dyrektywach Parlamentu Europejskiego i Rady UE, średnioroczny poziom dopuszczalny dla stężenia pyłów PM 10 wynosi 40 µg/m³, a dla PM_{2,5} 25 µg/m³.

Ponadto dostępne są ogólne uśrednione informacje na temat stężeń zanieczyszczeń powietrza zawarte w *Ocenie jakości powietrza w województwie małopolskim w 2017 roku* (WIOŚ Kraków 2018). Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r., poz. 914) na terenie województwa małopolskiego oceny powyższej dokonano w trzech strefach – aglomeracji krakowskiej, mieście Tarnów oraz w strefie małopolskiej obejmującej resztę województwa. Obszar zmiany mpzp. znajduje się w strefie małopolskiej. Na podstawie wyników pomiarów stężeń substancji w powietrzu, wykonanych w ramach tejże oceny dokonano klasyfikacji stref w zależności od wartości stężeń zanieczyszczeń powietrza. Zaliczenie strefy do określonej klasy wiąże się z określonymi wymaganiami w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub na rzecz utrzymania tej jakości. Wyniki klasyfikacji strefy małopolskiej według kryteriów ochrony zdrowia przedstawiono w poniższej tabeli (tab. 6).

Tabela 6. Klasyfikacja jakości powietrza w strefie małopolskiej w 2017 roku według kryteriów ochrony zdrowia.

Zanieczyszczenie	Klasa	Uwagi
Dwutlenek siarki ¹⁾	A	Wartości stężeń nie przekraczały poziomu dopuszczalnego
Dwutlenek azotu	A	j.w.
Tlenek węgla	A	j.w.
Benzen	A	j.w.
Ozon	A	Wartości stężeń nie przekraczały poziomu docelowego, ale przekraczały poziom celu długoterminowego (klasa D2)
Pył zawieszony PM ₁₀	C	Wartości stężeń przekraczały poziom dopuszczalny
Ołów w pyle PM ₁₀	A	Wartości stężeń nie przekraczały poziomu dopuszczalnego
Pył zawieszony PM _{2,5}	C	Wartości stężeń przekraczały poziom

		dopuszczalny oraz poziom dopuszczalny dla fazy II (klasa C1)
Arsen w pyłe PM10	A	Wartości stężeń nie przekraczały poziomu docelowego
Kadm w pyłe PM10	A	j.w.
Nikiel w pyłe PM10	A	j.w.
Benzo(a)piren w pyłe PM10	C	Wartości stężeń przekraczały poziom docelowy

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2017 roku (WIOŚ, Kraków).

Jak wynika z tego zestawienia w strefie małopolskiej wymagane są następujące działania w związku z zanieczyszczeniem powietrza pyłem zawieszonym:

- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych;
- opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu;
- kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych.

Natomiast ze względu na wartości stężeń benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 przekraczające poziom docelowy wymagane są następujące działania:

- dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych;
- opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu.

Według powyższej oceny Gmina Dobra nie została zakwalifikowana do żadnego z obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych lub docelowych według kryterium ochrony zdrowia. Można przypuszczać, że głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza w gminie jest spalanie paliw w gospodarstwach domowych dla celów ogrzewania budynków oraz ruch pojazdów samochodowych na głównych trasach komunikacyjnych tj. na drodze krajowej nr 28 oraz na drodze wojewódzkiej nr 964.

Wypełniając obowiązek wynikający z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz. U. 2024 r., poz. 54), Główny Inspektor Ochrony Środowiska wykonał ocenę jakości powietrza za rok 2023 i na jej podstawie dokonał klasyfikacji stref w całym województwie małopolskim. Ocenie podlegały zanieczyszczenia, dla których w prawie krajowym i w dyrektywach unijnych określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/docelowych/celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin. Wyniki oceny opublikowane zostały w postaci raportu pt. „*Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim. Raport wojewódzki za rok 2023*”. Ocena pod kątem ochrony zdrowia ludzi została wykonana na obszarze 3 stref województwa małopolskiego (aglomeracja krakowska, miasto Tarnów, strefa małopolska) odrębnie dla 12 zanieczyszczeń: dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), tlenku węgla (CO), ozonu (O₃), benzenu (C₆H₆), pyłu zawieszzonego PM₁₀, pyłu zawieszzonego PM_{2,5} oraz zanieczyszczeń oznaczanych w pyłe zawieszonym PM₁₀: benzo(a)pirenu (B(a)P), arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni) i ołowiu (Pb). Ocena pod kątem ochrony roślin została wykonana dla strefy małopolskiej odrębnie dla 3 zanieczyszczeń: dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x) i ozonu (O₃). Ocena jakości powietrza za rok 2023 wykazała

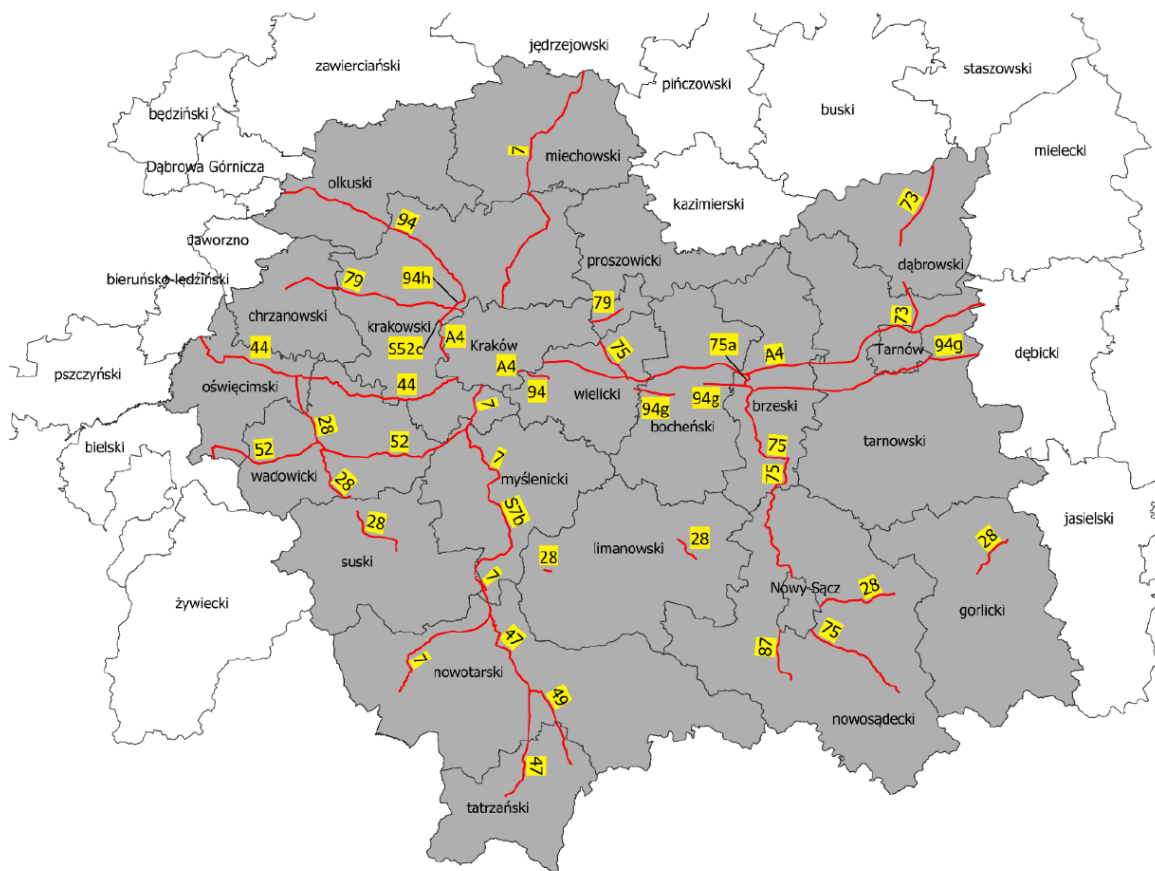
znaczny spadek stężeń zanieczyszczeń pyłowych, a tym samym poprawę jakości powietrza w całym województwie małopolskim, w porównaniu z rokiem 2022 i latami wcześniejszymi. W 2023 roku dotrzymany został poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM_{2,5} na obszarze wszystkich trzech stref, podczas gdy w 2022 roku, został przekroczony w strefie małopolskiej. Pomimo istotnej poprawy jakości powietrza w 2023 roku, wystąpiło przekroczenie dopuszczalnego poziomu średniorocznego dwutlenku azotu (dot. to aglomeracji krakowskiej) oraz dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ (w strefie małopolskiej). Przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀ wystąpiło w aglomeracji krakowskiej oraz w strefie małopolskiej. We wszystkich strefach województwa małopolskiego, podobnie jak w latach wcześniejszych przekroczony został poziom celu długoterminowego ozonu określony pod kątem ochrony zdrowia, a w strefie małopolskiej dodatkowo przekroczony został poziom celu długoterminowego określony w celu ochrony roślin. Przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu spowodowane było przede wszystkim warunkami meteorologicznymi sprzyjającymi tworzeniu się ozonu w przyziemnej warstwie atmosfery oraz napływem spoza granic województwa i kraju mas powietrza zanieczyszczonych ozonem. Poprawa jakości powietrza w roku 2023 jest wypadkową działań na rzecz ochrony powietrza oraz bardzo korzystnych warunków meteorologicznych. Ciepłe, w porównaniu do wielolecia, miesiące zimowe skutkowały mniejszymi emisjami zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza z indywidualnych źródeł grzewczych. Poprawie jakości powietrza sprzyjało również wystąpienie w okresie zimowym opadów przewyższających normy wieloletnie.

8.6.2. Hałas

Hałas jest istotnym dla mieszkańców zanieczyszczeniem. Głównymi źródłami hałasu jest komunikacja samochodowa, kolejowa, zakłady produkcyjne, usługowe i gospodarka domowa. W Gminie Dobra najbardziej znaczącym źródłem hałasu komunikacyjnego jest ruch samochodowy na drodze krajowej nr 28 Zator – Medyka. W związku z tym zgodnie z art. 179, ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo ochrony środowiska* zarządzający tą drogą jest zobowiązany do sporządzania co pięć lat map akustycznych dla tej drogi.

W 2022 roku Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad sporządziła *Strategiczne mapy hałasu 2022* realizując zadania wynikające z art. 118 ust. 3 ustawy *Prawo ochrony środowiska* (tj. z 2021 r. Dz.U. z 2021 r. poz. 1973) opracowała w ramach IV rundy mapowania strategiczne mapy hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (mapa 1, tab. 7). Wyniki opracowanych strategicznych map hałasu udostępnia się zgodnie z wymogiem zawartym w rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 20 lipca 2021 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych ujętych na strategicznych mapach hałasu, sposobu ich prezentacji i formy przekazania - załącznik nr 2 ust. 10 (Dz.U. z 2021 r. poz. 1325). Dla potrzeb sporządzenia tych map badaniami hałasu objęto odcinek drogi krajowej nr 28 w Limanowej i Mszanie Dolnej. Pomiarami tymi nie objęto Gminy Dobra.

Mapa 1: Mapa akustyczna dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie na terenie województwa małopolskiego w powiecie limanowskim (badaniem objęto część Gminy Limanowa i Mszana Dolna)

Źródło: <https://www.gov.pl/web/gddkia/strategiczne-mapy-halasu-2022>

Tabela 7. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku na podstawie Mapy akustycznej dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie na terenie województwa małopolskiego w powiecie limanowskim (badaniem objęto Limanową i Mszanę Dolną)

Powiat	Szacunkowa liczba osób zamieszkujących tereny, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku		
	Przekroczenia wartości dopuszczalnych [dB]	Wskaźnik L_{DOWN}	Wskaźnik L_N
	powyżej 15	0	0
limanowski	1-5	166	115
	5.1-10	83	31
	10.1-15	0	0
	powyżej 15	0	0

Źródło: Mapa akustyczna dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie na terenie województwa małopolskiego w powiecie limanowskim

Nie sposób ekstrapolować na obszar Gminy Dobra wyników pomiaru emisji dźwięku uzyskanych w Limanowej. Poziom emisji jest wysoce uzależniony od warunków lokalnych

poszczególnych działek tj. od ukształtowania terenu, zagospodarowania działek i otoczenia drogi oraz od innych czynników.

Brak również informacji na temat znaczącej emisji hałasu komunalno-bytowego oraz hałasu powodowanego przez działalność gospodarczą na terenie Gminy Dobra.

Hałas akustyczny w Gminie Dobra generują lub generować będą również linie kolejowe. Na obszarze Gminy Dobra znajduje się linia kolejowa nr 104 relacji Chabówka – Nowy Sącz. Jest ona jednak obecnie użytkowana jedynie sporadycznie – dla przejazdów zabytkowego pociągu retro w celach turystycznych. Nie stanowi ona zatem znaczącego źródła hałasu.

W przyszłości hałas akustyczny będzie z pewnością generowany w związku z nowoprojektowaną linią kolejową relacji Podłęże – Szczyrzyc – Tymbark / Mszana Dolna, dla której wyznaczono (zgodnie z wytycznymi PKP S.A.) strefę możliwego oddziaływania akustycznego 300 m od osi projektowanej linii kolejowej. Strefę tą wskazano w części graficznej prognozy.

8.7. Powierzchnia ziemi

Powierzchnia ziemi to naturalne ukształtowanie terenu, gleba oraz znajdująca się pod nią ziemia do głębokości oddziaływania człowieka¹.

8.7.1. Rzeźba terenu

Rzeźba terenu Gminy Dobra uwarunkowana jest ściśle budową geologiczną, ma charakter strukturalny, co oznacza, że układ jednostek morfologicznych związany jest z układem jednostek tektonicznych.

Północna część położona w obrębie Pogórza charakteryzuje się wydłużonymi, szerokimi oraz spłaszczonymi garbami o przebiegu zbliżonym do równoleżnikowego, rozdzielonymi wąskimi obniżeniami pochodzenia erozyjnego. Najwyższe wzniesienia to Dobra (631 m n.p.m.), Ostra Góra (616 m n.p.m.) oraz Dalna Góra (606 m n.p.m.). Deniwelacje tego obszaru wynoszą 150-200 metrów.

Pozostały obszar leży w obrębie Beskidu Wyspowego, który charakteryzuje się występowaniem odosobnionych gór, będących ostańcami denudacyjnymi piaskowców magurskich. Szczyty gór poprzedzielane są od siebie niskimi przełęczami i dolinami potoków. Najwyższymi wzniesieniami jest: Mogielica (1171 m n.p.m.), Ówilin (1071 m n.p.m.), Jasień (1052 m n.p.m.), Śnieżnica (1007 m n.p.m.) i Łopień (951 m n.p.m.).

Strome zbocza szczytów są efektem większej odporności na wietrzenie zespołów piaskowców warstw magurskich, z kolei zbocza łagodne w części dolnej uformowane zostały przez bardziej podatne warstwy hieroglify oraz łupki pstrze. Deniwelacje pomiędzy grzbietami i dolinami potoków są znaczne i dochodzą do 500 m.

W poszczególnych sołectwach wysokości i charakter rzeźby są zróżnicowane (<http://gminadobra.pl>):

¹ Prawo ochrony środowiska.

- Chyszówki – położone w dolinie o przebiegu E-W, średnia wysokość 785 m n.p.m., rzeźba o charakterze górskim, stoki o średnim i dużym nachyleniu, grzbiety zaokrąglone zalesione;
- Dobra – położona w szerokiej dolinie Łososiny, otoczona wzniesieniami Beskidu o łagodnych stokach;
- Gruszowiec – położony w wąskiej dolinie na przełęczy między Ćwilinem a Śnieżnicą, o średniej wysokości 605 m n.p.m., rzeźba o charakterze górskim, o łagodnych stokach i szerokich garbach;
- Jurków – położony w dolinie Łososiny o średniej wysokości 628 m n.p.m., rzeźba o charakterze górskim, stoki o średnim i dużym nachyleniu, rozcięte licznymi, wąskimi zalesionymi dolinami potoków;
- Porąbka – położona na północnych stokach Śnieżnicy, obszar górzysty o wysokości 562 m n.p.m. o łagodnych i szerokich garbach;
- Pólrzeczki – położone w górnej, wąskiej części doliny Łososiny, są najwyżej położonym sołectwem w gminie 817 m n.p.m., rzeźba o charakterze górskim, stoki o dużym nachyleniu, zalesione, rozcięte wąskimi dolinkami potoków;
- Przenosza – położona w dolinie Stradomki, u podnóża Ciecienia, najniżej położone sołectwo o średniej wysokości 422 m n.p.m., rzeźba o łagodnych stokach i szerokich garbach;
- Skrzydlna – położona w płaskiej dolinie Stradomki, o średniej wysokości 522 m n.p.m., stoki łagodne, mało zalesione;
- Stróża – położona w dolinie potoku Stróża, prawym dopływem Stradomki, na wysokości 517 m n.p.m., obszar słabo zalesiony, o mało zróżnicowanej rzeźbie;
- Wilczyce – położone nad potokiem Łostówka, dopływem Mszanki, między Ćwilinem a Ostrą, o średniej wysokości 462 m n.p.m., rzeźba o charakterze górskim, stoki o średnim i dużym nachyleniu, grzbiety zaokrąglone i zalesione;
- Wola Skrzydlańska – średnia wysokość 497 m n.p.m., położona na północnych stokach Śnieżnicy, obszar o mało urozmaiconej rzeźbie, słabo zalesiony.

Grzbiety Beskidu Wyspowego są zbudowane z piaskowców, które podścielają łupki. Takie ułożenie warstw predysponuje omawiany teren do powstawania dużych osuwisk. Stoki są wyraźnie trzyczłonowe. Składają się ze strefy wypukłych stoków, pokrytych gołoborzami i pociętymi rynnami korozyjnymi i niszami wielkich zerw skalnych, odcinka denudacji soliflukcyjno-zmywowej i odcinka akumulacji soliflukcyjno-fluwialnej. Dna dolin wypełniają pokrywy z ostatniego glacjału do 15 metrów miąższości. Stwierdzono w nich zazębienie się osadów rzecznych i stokowych oraz poziomy żwirowe i madowe. Procesy erozyjne i osuwiska silnie zmieniły dolne części stoków, w szczególności na stokach Łopienia gdzie występują jaskinie, które utworzyły się w niszach osuwisk. Przykładem jest Złotopieńska Dziura znajdująca się na północno-wschodnim stoku jednego z grzbietów odchodzących ku północy od wierzchołku szczytowej Łopienia. Dominującym procesem morfotwórczym w obrębie Beskidu Wyspowego i Pogórza jest erozja w obrębie dolin rzecznych i rozbudowanych lejów źródłowych, powodująca szczególnie intensywny rozwój ruchów masowych kształtujących zbocza dolin i stoki górskie. Procesy te prowadzą nadal do rozczłonkowania i obniżania głównych wierzchołków i grzbietów bocznych pasm górskich [Gorczyca 2004].

Do współcześnie zachodzących i dominujących procesów geomorfologicznych należą (tab. 7):

- w obrębie stoków dojrzałych o większym nachyleniu, przy sprzyjających warunkach hydrogeologicznych utworów fliszowych dominującą rolę odgrywają ruchy masowe – osuwanie, spelzowanie które zachodzi już przy nachyleniach 8-10° gdy gleba jest nasycona wodą, splukiwanie na gruntach rolnych w okresach wiosenno-letnich związane z roztopami i ulewami, a w obszarach leśnych sufozja, ługowanie, erozja liniowa, deflacja czyli działalność wiatru a także tzw. saltacja wykrotowa związana z przemieszczaniem się materiału po wyrwaniu drzew razem z korzeniami;
- w obrębie stoków młodych, procesami modelującymi jest głównie grawitacja – odpadanie, obrywanie;
- w dnach dolin – można wyróżnić trzy typy odcinków: erozyjny – gdzie dominuje pogłębianie koryta rzeki, transportowy – z tendencją do erozji bocznej i akumulacji w zakolach oraz nadbudowywania równin zalewowych podczas dużych powodzi oraz depozycyjny – o najmniejszej stabilności poziomej z tendencją do erozji bocznej, akumulowania i wielokrotnego przemieszczania osadów.

Tabela 7. Współczesne procesy geomorfologiczne.

Typ obszaru	Wietrzenie fizyczne	Wietrzenie chemiczne	Osuwanie i spelzowanie	Splukiwanie	Ługowanie	Erozja rzeczna	Sufozja	Deflacja i akumulacja eoliczna	Procesy antropogeniczne
Góry średnie leśno-łąkowe	*	*	*		*	*	*		
Góry średnie pola orne		*	*	*	*	*			*
Pogórze leśno-łąkowe		*	*		*	*	*		
Garby i wysoczyzny piaszczysto-gliniaste pola orne		*	*	*	*			*	*
Dna dolin i potoków	*		*	*		*			*

Pod względem morfologicznym i genetycznym do najbardziej charakterystycznych form rzeźby tego terenu należy zaliczyć:

- formy pochodzenia rzeczno-akumulacyjnego: koryta rzek, starorzecza, krawędzie terasów rzecznych i stożków napływowych, terasy erozyjno-akumulacyjne i akumulacyjne, stożki napływowe, ławice żwirów rzecznych (kamieniec);
- formy pochodzenia rzeczno-denudacyjnego: stożki i zbocza dolin, doliny wciosowe, doliny płaskodenne;
- formy pochodzenia denudacyjnego: fragmenty powierzchni zrównania, grzbiety i garby, niecki zboczowe, osuwiska, powierzchnie osuwiskowo-ślaziskowe, równiny akumulacji soliflukcyjnej;
- formy antropogeniczne: wyrobiska, kamieniołomy, sztuczne wcięcia i nasypy drogowe i kolejowe, wysypiska ziemi, gruzu i odpadów.

Zagrożenia i ochrona przed osuwiskami

Na podstawie badań prowadzonych przez PIG w ramach projektu System Ochrony Przeciwośuwiskowej (SOPO) opracowana została Mapa osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1:10 000 [Sydow, Dobrzański, Nęczyńska, Rybak 2010]. Obejmuje ona teren Gminy Dobra – gdzie występują liczne osuwiska (głównie okresowo-aktywne oraz nieaktywne, sporadycznie – aktywne) (rys. 1).

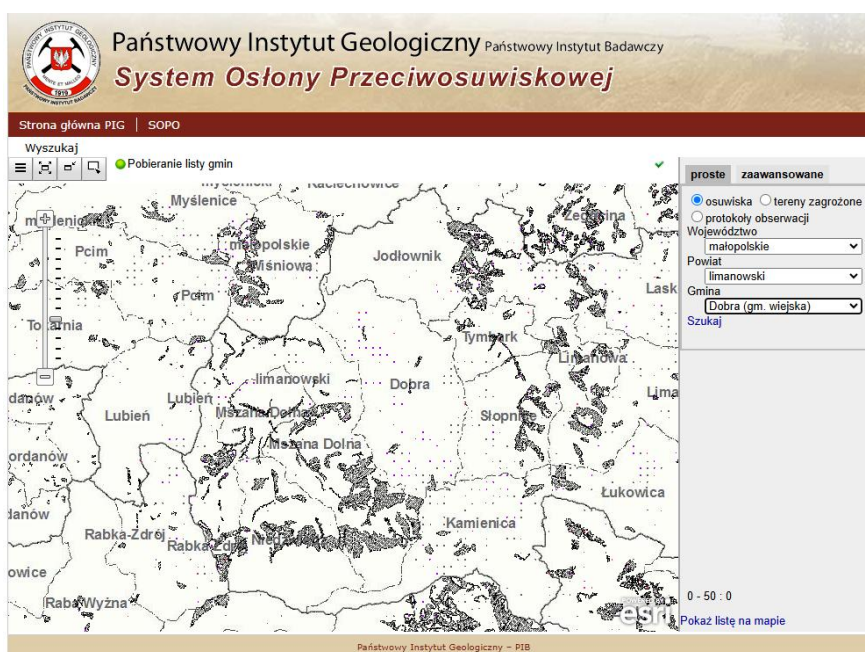
Na terenie Gminy Dobra (zgodnie z mapami SOPO pozyskanymi z Państwowego Instytutu Geologicznego na potrzeby niniejszej zmiany sporządzanego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego) wskazano 265 osuwisk o łącznej powierzchni 19,23 km², co daje ok. 2,45 osuwiska na 1 km² (5 kategoria osuwiskowości).

Według powyższych materiałów (PIG 2024 r.) na obszarze Gminy Dobra zidentyfikowano:

- 30 osuwisk aktywnych ciągle;
- 118 osuwisk aktywnych okresowo;
- 117 osuwisk nieaktywnych.

Dodatkowo na terenie Gminy Dobra zidentyfikowano 6 obszarów zagrożonych ruchami masowymi o łącznej powierzchni 0,77 km².

Rys. 1. Portal mapowy Systemu Ochrony Przeciwośuwiskowej (SOPO) Państwowego Instytutu Geologicznego

Źródło: <https://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/>

Z przeprowadzonych badań wynika, że rozmieszczenie osuwisk w znacznym stopniu uwarunkowane jest budową geologiczną i morfologią terenu.

Pod względem częstości występowania osuwisk Gminę Dobra można podzielić na dwa obszary:

- Pierwszy z nich rozciąga się na północ od linii nasunięcia jednostki magurskiej na jednostkę śląską. Leży on w obrębie Pogórza Wiśnickiego, a znajdujące się tutaj nieliczne osuwiska odznaczają się stosunkowo niewielkimi powierzchniami;
- Drugi obszar stanowi środkowa i południowa część gminy, na południe od linii nasunięcia jednostki magurskiej na jednostkę śląską i leży w obrębie Beskidu Wyspowego. Znajduje się tutaj większość osuwisk, które odznaczają się dużymi powierzchniami. Największymi osuwiskami są: znajdujące się na północnym zboczu góry Łopień nieaktywne osuwisko, którego powierzchnia wynosi około 175 ha (największe na terenie gminy) oraz aktywne okresowo osuwisko o powierzchni bliskiej 102 ha w miejscowości Porąbka. Występujące w północnej części gminy osuwiska są w większości skalno-zwietrzelinowe, złożone, okresowo aktywne bądź nieaktywne. Największy stopień osuwiskowości zaobserwować można w południowej części gminy, na południe od Ćwilina i potoku Chyszówka.

Większość osuwisk w Gminie Dobra występuje na terenach zalesionych. Poza tym osuwiska o największych powierzchniach leżą w wyższych partiach gór lub na stromych stokach, które nie sprzyjają zarówno zabudowie mieszkalnej, gospodarczej jak i rolniczemu wykorzystaniu tych terenów.

W obrębie osuwisk o dużej powierzchni zaobserwować można różnego rodzaju formy rzeźby wewnątrzosuwiskowej. Są to skarpy wtórne, szczeliny i zagłębienia wewnątrzosuwiskowe a także występowanie wód podziemnych i powierzchniowych, głównie w postaci podmokłości, cieków powierzchniowych, a miejscami także wysięków.

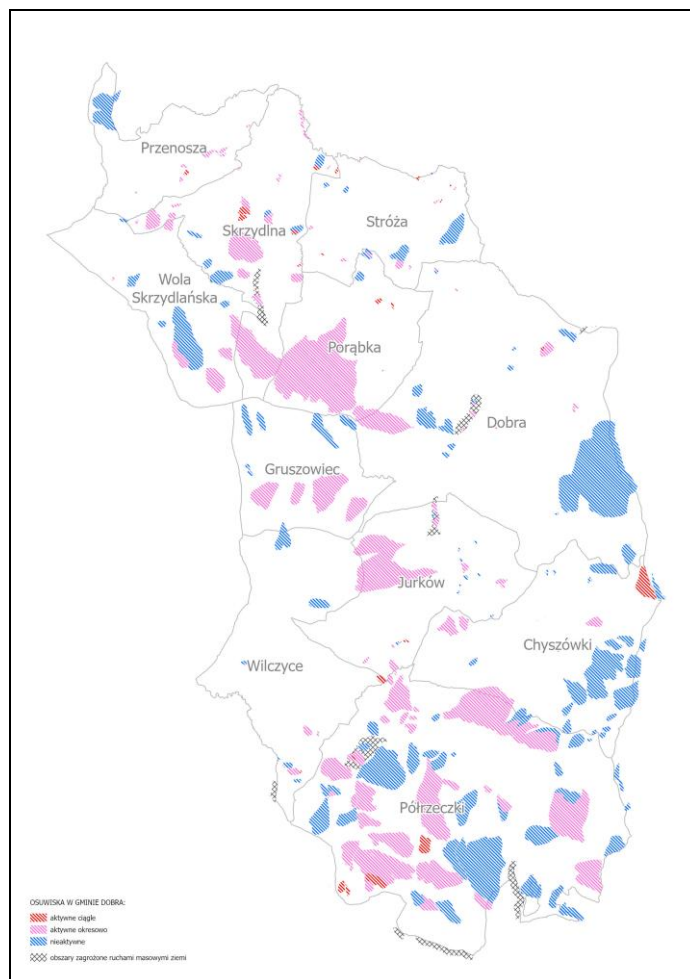
Osuwiska powstały często na stokach o zróżnicowanym typie i zmiennej ekspozycji. Nachylenie stoków waha się od 5° w północnej części gminy do 20° w części środkowej i południowej. Ze względu na kierunek przemieszczania materiału skalnego w stosunku do położenia warstw podłoża, na badanym terenie występują wszystkie typy osuwisk, jednak typem dominującym są osuwiska złożone. Wiele osuwisk, zwłaszcza nieaktywnych lub okresowo aktywnych, słabo zaznacza się w terenie. Granice osuwisk są wyrównywane przez uprawę ziemi, tarasowanie pól uprawnych, zabudowę i spływ wód atmosferycznych.

Na terenie Gminy Dobra wyznaczono (wg map SOPO) 6 obszarów zagrożonych ruchami masowymi:

- w miejscowości Dobra:
 - okolice cmentarza w Dobrej (okolice przysiółków: Do Kurka, Na Wesołą, Do Palacza) – o pow. 12,64 ha;
 - na granicy Dobrej z Tymbarkiem (od strony przysiółka Kaprałówka w Gminie Tymbark) (o pow. 3,07 ha);
- w północnej części miejscowości Jurków – pomiędzy przysiółkami Judy – Stysiówka (o pow. 5,85 ha);
- w Skrzydziej od str. granicy z Wołą Skrzydlańską – pomiędzy przysiółkami Wilkówka – Góry (o pow. 10,70 ha);
- w północno-zachodniej części Pórzeczek pomiędzy przysiółkami Mysze i Bolsęgi (o pow. 15,91 ha);
- w południowej części Pórzeczek – na granicy z Gminą Kamienica (Szczawa).

Lokalizację osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi przedstawiono na poniższej mapie (mapa 2) oraz na mapie niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko.

Mapa 2: Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi w Gminie Dobra

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych SOPO PIG

Wszystkie z wymienionych terenów leżą na zboczach doliny rzecznej, które to zbocza charakteryzują się dużym nachyleniem i zbudowane są z utworów podatnych na infiltrację wód opadowych i roztopowych, tj. glin zwietrzelinowych i rumoszy skalnych. Na uaktywnienie istniejących osuwisk, a także powstanie nowych znaczny wpływ mają czynniki naturalne, takie jak opady atmosferyczne, wiosenne roztopy lub ewentualne powodzie. W związku z tymi czynnikami szczególną uwagę należy zwrócić na zbocza doliny rzeki Łososina. Są one bowiem zbudowane z podatnych na absorpcję wody glin zwietrzelinowych i rumoszy skalnych. Dodatkowo grunty te są mało spoiste, w związku z czym obciążenie ich pokrywą śnieżną lub jakąkolwiek zabudową może być przyczyną powstania osuwisk. Przyczyną uaktywnienia ruchów masowych mogą być również źle wykonane prace inżynierskie, takie jak odwodnienia, podcinanie zboczy, profilowanie skarp, niewłaściwie prowadzone prace budowlane, a także zmiany szaty roślinnej.

Osuwiska aktywne wyróżniają się wyraźną rzeźbą i charakterystycznym zespołem mezoforn takich jak znaczne wybrzuszenia powierzchni terenu i występowanie zagłębień bezodpływowych. Są to obszary nienadające się pod jakiegokolwiek budownictwo, gdyż procesy grawitacyjne o różnym natężeniu występujące w tych terenach co najmniej od

kilkunastu lat, powodują i będą powodować straty materialne i zniszczenia. W granicach osuwisk aktywnych nie wyznacza się nowych terenów zabudowy.

Osuwiska okresowo aktywne to tereny objęte procesem osuwania, w których stwierdzono ślady niedawnych zsunień i przemieszczeń grawitacyjnych. W takich obszarach bardzo prawdopodobne jest możliwe szybkie uaktywnienie się osuwiska. Tego typu osuwiska należą do terenów niebezpiecznych. Na tych terenach nie powinno się lokalizować nowych inwestycji.

Osuwiska nieaktywne obejmują tereny, na których w czasie co najmniej ostatnich 20 latach nie stwierdzono wyraźnych śladów przemieszczeń. Nie oznacza to jednak, że tereny te nie podlegają procesom osuwiskowym. Tereny osuwisk nieaktywnych powinny być wyłączone z budownictwa mieszkaniowego oraz użyteczności publicznej (np. szkoły).

Tereny zagrożone ruchami masowymi powinny być również wyłączone z jakiegokolwiek zabudowy. Do terenów zagrożonych należą też strefy wokół tylnych (głównych) skarp osuwiskowych, gdzie w wyniku rozwoju osuwiska tereny powyżej progów mogą zostać objęte procesami osuwiskowymi. Taka strefa zagrożenia wokół górnych części osuwiska wynosi od 10 do 20 m (w zależności od wysokości skarpy głównej) i powinna zostać także wyłączona spod jakiegokolwiek zabudowy (strefa buforowa).

W granicach osuwisk aktywnych oraz w granicach osuwisk aktywnych okresowo i nieaktywnych, a także w granicach terenów zagrożonych ruchami masowymi (wskazanych na rysunku planu i POŚ) realizacja obiektów budowlanych jest możliwa po wykonaniu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych opinii geotechnicznej, a w razie potrzeby również dokumentacji geologiczno-inżynierskiej zawierających zalecenia dotyczące zabezpieczenia obiektów budowlanych i prowadzenia prac budowlanych w sposób nienaruszający równowagi mas ziemnych, niezagrażający uaktywnieniem się ruchów osuwiskowych oraz pod warunkiem realizacji tych zaleceń.

Orientacyjną lokalizację osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi (zgodną z mapami SOPO) przedstawiono w części kartograficznej mpzp. oraz POŚ.

Ocena przydatności terenu dla budownictwa

Urozmaicona rzeźba terenu oraz warunki geologiczne podłoża określają przydatność danego obszaru do zabudowy. Ze względu na warunki geologiczno-inżynierskie **do korzystnych** rejonów dla budownictwa można zaliczyć [*Objaśnienia...* 2004]:

- obszary gruntów geotechnicznie i litologicznie jednorodnych, na których nie występują zjawiska geodynamiczne, w rejonach, gdzie nachylenie zboczy nie przekracza 20%, a poziom wód gruntowych znajduje się poniżej 2 m od powierzchni terenu;
- obszary obejmujące wyższe terasy rzek oraz grzbietowe, stosunkowo płaskie partie gór zbudowane ze skał fliszowych z przewagą piaskowców (np. warstwy magurskie). Pewne trudności, związane z osuwiskami, obrywami i spełzywaniem, mogą występować jedynie w otoczeniu stref krawędziowych głębokich wcięć erozyjnych, w strefach dyslokacji, oraz na obszarach zbudowanych z drobnorytmicznego fliszu łupkowo-piaskowcowego (np. warstwy inoceramowe) i płytszego występowania wód gruntowych. Obszary te wymagają szczegółowych badań geologiczno-inżynierskich.

Warunki niekorzystne, utrudniające budownictwo, dotyczą:

- gruntów niejednorodnych, zróżnicowanych genetycznie i litologicznie – gruntów słabonośnych (organicznych, spoistych w stanie miękkoplastycznym i plastycznym, zwietrzelin gliniastych oraz niespoistych luźnych), w których głębokość zwierciadła wód gruntowych nie przekracza 2 m p.p.t.;
- obszarów występowania ruchów masowych: objęte osuwiskami, potencjalnie osuwiskowe oraz objęte spełzywaniem – zbocza o nachyleniu powyżej 20%;
- obszarów zagrożonych zalewami w czasie powodzi.

W obszarach o urozmaiconej rzeźbie nachylenie terenu (spadki) jest ważnym elementem stanowiącym o przydatności obszaru do zagospodarowania. Związane jest to z utrudnieniami w uzbrojeniu terenu w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną, a także z posadowieniem obiektów budowlanych. W obszarach górskich i pogórskich ocenę przydatności terenu dla budownictwa ze względu na spadki przyznaje się w klasach: 0-8%, 8-15%, 15-30% i powyżej 30% [Szponar 2003]. Spadki terenu do 2% pozwalają na dowolne kształtowanie zabudowy. Spadki terenu 2-5% ograniczają długość budynków przy ich projektowaniu prostopadle do poziomicy. Spadki terenu 5-8% warunkują usytuowanie budynków równoległe do poziomicy. Szerokość budynków powinna być odpowiednio dobrana tak, aby różnica poziomów terenu była możliwie najmniejsza. Przy posadowieniu prostopadłym do poziomicy, należy wykonać dodatkowe prace ziemne, wydatnie podnoszące koszt obiektu. Spadki terenu 8-12% wymuszają zabudowę równoległą do poziomicy. Budynki połączone ze sobą tarasowo nie mogą mieć wspólnego poziomu, ale muszą stykać się uskokowo. Spadki terenu ponad 12% warunkują usytuowanie równoległe do poziomicy. W takich warunkach i przy planowaniu kilkukondygnacyjnych obiektów muszą one być wolnostojące, z uwagi na zapewnienie im odpowiedniego oświetlenia. Z ich lokalizacją wiążą się wysokie koszty prac przygotowawczych i późniejsze eksploatacyjne.

Ze względu na duże zagrożenie osuwiskowe, jakie występuje na tym terenie, decyzje odnośnie możliwości zabudowy (w tym pozwolenia na budowę) powinny być każdorazowo poprzedzone szczegółowym rozpoznaniem warunków geologiczno-inżynierskich gruntów i analizą stateczności (konieczność wykonania badań poprzedzających roboty budowlane realizowane w obrębie osuwisk lub terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych, wynika wprost z zapisów mpzp. Gminy Dobra). W przypadku podjęcia decyzji o zabudowie pozwala to na określenie dopuszczalnych obciążeń podłoża oraz koniecznych zabezpieczeń budowlanych.

8.7.2. Pokrywa glebowa

Pokrywa glebowa kształtowana jest przede wszystkim pod wpływem cech podłoża oraz wysokości bezwzględnej i związanej z nią piętrowością klimatyczną i roślinną.

Według klasyfikacji B. Adamczyka [1966] utwory skalne występujące na tym terenie należą do serii marglisto-krzemianowej, psamitowo-pelitowej, których zwietrzeliny posiadają właściwości sprzyjające formowaniu się gleb brunatnych. Zmienny udział piaskowców i łupków ilastych, zróżnicowana zawartość spoiwa węglanowego oraz procesy przemieszczania zwietrzelin i modelowania stoków to podstawowe przyczyny zróżnicowania trofizmu gleb i rodzaju ich użytkowania. Najmłodsze osady czwartorzędu (plejstocenu i holocenu) występują w obrębie stoków i wypełniają dna dolin potoków i rzek.

Na podstawie zróżnicowania właściwości gleb i genezy substratu glebowego można na tym terenie wyróżnić:

- gleby partii grzbietowych, wytworzone z pokryw zwietrzelin in situ;
- gleby stokowe wytworzone z pokryw koluwiów (kamienisto-rumoszowych, soliflukcyjnych i osuwiskowych) oraz pokryw deluwiów, powstałych w plejstocenie jak i w holocenie;
- gleby dolin rzek i potoków, które powstały z osadów aluwialnych lub aluwialno-deluwialnych.

Dominują gleby autogeniczne, brunatne właściwe: typowe wylugowane i oglejone, brunatne kwaśne; bielcowane typowe i bielcowe. W wyższych partiach stoków i na grzbietach gleby litogeniczne; litosole, regosole, rankery brunatne i pararendziny brunatne. Na wypłaszczeniach oraz w dnach dolin występują płaty gleb semihydrogenicznych i hydrogenicznych oraz gleby napływowe; mady rzeczne; właściwe, brunatne i deluwialne brunatne.

Pod względem przynależności gruntów rolnych do poszczególnych klas bonitacyjnych na terenie gminy zdecydowanie przeważają gleby słabe i bardzo słabe (IV, V i VI klasy bonitacyjnej). Gleby lepsze (III klasy bonitacyjnej) występują jedynie w Jurkowie, oraz pojawiają się sporadycznie w Skrzydlniej i Przenoszy. Strukturę gruntów rolnych według klasach bonitacyjnych gleb i ich udział procentowy przedstawiono w tabeli 8.

W skali całej gminy użytki rolne zajmują powierzchnię ok. 4950 ha, co stanowi 45,4% ogólnej powierzchni, w tym grunty orne odpowiednio 3540 ha i 32,3%.

Tabela 8. Struktura gruntów rolnych według klas bonitacyjnych w poszczególnych sołectwach [wg stanu na 2024 r.].

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia* w ha gruntów rolnych wg klas bonitacyjnych									Powierzchnia sołectwa* w ha	Udział gruntów rolnych w ogólnej pow. sołectwa w %
		III	IIIa	IIIb	IV	IVa	IVb	V	VI	Razem		
1	Chyszówki	-	-	-	43,21	-	2,87	246,31	121,04	413,43	1032,71	40,0
2	Dobra	-	-	-	186,17	16,00	208,01	478,42	129,71	1018,31	2056,29	49,5
3	Gruszowiec	-	-	-	12,49	-	6,17	102,98	91,68	213,32	579,46	36,8
4	Jurków	8,97	-	-	128,28	30,34	129,24	143,55	24,62	456,03	820,68	55,6
5	Porąbka	-	-	-	71,19	2,03	54,61	208,51	50,45	386,79	668,03	57,9
6	Pólrzeczeki	-	-	-	19,04	-	3,56	218,46	202,08	443,14	2236,44	19,8
7	Przenosza	-	-	0,63	61,30	30,62	122,76	121,92	12,59	349,82	497,74	70,3
8	Skrzydlna	-	-	1,04	43,79	62,72	238,82	230,99	29,53	606,89	861,81	70,4
9	Stróża	-	-	-	88,13	20,60	145,51	199,80	23,26	477,30	621,57	76,8
10	Wilczyce	-	-	-	75,88	-	42,67	142,64	100,34	361,53	946,98	38,2
11	Wola Skrzydlańska	-	-	-	36,65	4,20	146,28	140,58	15,75	343,46	656,39	52,3
	Razem	8,97	-	1,67	766,13	162,31	1100,50	2234,16	801,05	5070,12	10978,09	46,2

* powierzchnia wg rejestru.

Źródło: Starostwo Powiatowe Limanowa

Gleby klas I-III zgodnie z Ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 82) podlegają szczególnej ochronie. Gleby pochodzenia mineralnego oraz gleby organiczne, których wyłączenie z produkcji rolnej wymaga uzyskania zgody Ministra, zajmują na terenie gminy 10,64 ha, tj. 0,2% powierzchni gruntów rolnych.

Na podstawie typu użytkowania gleb i o przeważającym występowaniu kompleksów przydatności rolniczej T. Komornicki [1985] wydzielił w Karpatach 24 rejony, które połączone zostały w siedem większych grup. Obszar ten zaliczony został do grupy:

- II – Teren przejściowy między Pogórzami a Beskidami, charakteryzujący się przewagą rolnictwa, Rejon 16 – limanowsko-rożnowski leśno-rolniczy z przewagą gleb kompleksu 11 – zbożowo-pastewnego (środkowa i północno-wschodnia największa część gminy);
- IV – Beskidy z przewagą terenów rolniczych, Rejon 12 – orawsko-rabczański z przewagą gleb kompleksu 12 – owsiano-ziemniaczanego (północno-zachodnia część gminy);
- V – Beskidy z przewagą terenów leśnych, Rejon 15 – ochotnicko-szczawnicki z przewagą terenów leśnych (południowa część gminy).

Opracowana przez IUNG waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski [Witek 1985 i 1994] obejmuje ocenę czterech elementów środowiska wpływających w sposób najistotniejszy na przyrodnicze warunki produkcji rolniczej, a mianowicie glebę, klimat, rzeźbę terenu oraz warunki wodne.

Rzeźba terenu jest jednym z czynników środowiska przyrodniczego, mających duży wpływ na jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Zróznicowanie rzeźby terenu pośrednio wpływa na warunki klimatyczne, układ stosunków wodnych terenu, szatę roślinną oraz na kształtowanie się właściwości gleb i ich przydatność rolniczą. Bezpośredni wpływ to przede wszystkim utrudnienie organizacji produkcji rolnej. Gleby zależnie od położenia wykazują duże zróżnicowanie miąższości poziomu orno-próchniczego, temperatury, wilgotności, okresu zamarzania i rozmarzania oraz długości zalegania pokrywy śniegowej. Tereny urzeźbione narażone są na przemieszczanie gleby, zmywanie przez wody spływające (procesy erozji wodnej), a także erozję „uprawową” (przemieszczanie gleby podczas orki w dół zbocza).

W 10-punktowej ocenie rzeźby tereny bardzo korzystne (9 i 10 punktów – uzyskały tereny gdzie dominują niewielkie spadki terenu, dochodzące do 2°. Nie występują tu trudności w uprawie ze względu na nachylenie. Mogą natomiast zachodzić procesy erozji wietrznej.

- ✓ Tereny korzystne (7 i 8 punktów). Przeważają na nich spadki 3°. Ogólne są to obszary podobne do wyżej omówionych. Jednakże w przypadku występowania na tych terenach utworów lessowych, procesy erozyjne mogą wykazywać tendencje rozwojowe. Dlatego też powinno się stosować tutaj orkę poprzeczno-stokową (zwłaszcza na długich stokach).
- ✓ Tereny średnio korzystne (5 i 6 punktów) o przeważającym nachyleniu do 5°. Na tych terenach wzrasta zagrożenie przez erozję, na glebach lessowych może przechodzić z umiarkowanej do intensywnej. Nachylenia utrudniają pracę maszyn rolniczych. Na terenach tych wskazane jest stosowanie pługów odwracalnych (do orki w jedną stronę).
- ✓ Tereny mało korzystne (3 i 4 punkty) o nachyleniach 7° i 8°. Pogarsza się tu wyraźnie jakość pracy wielu narzędzi ciągnikowych zawieszanych i przyczepianych.
- ✓ Tereny bardzo niekorzystne (0 do 2 punktów) to obszary, gdzie nachylenie 12° stanowi granicę bezpiecznej pracy wielu maszyn i narzędzi rolniczych. Tereny o nachyleniach 20-30° należałoby już wykluczyć z użytkowania ornego. Mogą one być wykorzystywane np. jako pastwiska.

Udział powierzchni terenu gminy w poszczególnych klasach bonitacyjnych przedstawia się następująco:

- tereny bardzo korzystne (klasa 10 i 9) brak;
- tereny korzystne (klasa 8) brak,
(klasa 7) 20 ha;
- tereny średnio korzystne (klasa 6 i 5) brak;
- tereny mało korzystne (klasa 4) 470 ha,
(klasa 3) 190 ha;
- tereny bardzo niekorzystne (klasa 2) brak,
(klasa 1-0) 4362 ha.

Z waloryzacji tej wynika, że rzeźba terenu stwarza bardzo niekorzystne warunki dla rolnictwa i stanowi poważną barierę w jego rozwoju zwłaszcza przy stosowaniu maszyn rolniczych.

Bardzo istotnym czynnikiem, wywierającym wpływ na jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej są również warunki wodne. Jest to równocześnie czynnik najmniej poznany i najtrudniejszy do wymiernej oceny. W pracach kartograficzno-gleboznawczych przyjęto następujący podział gleb pod względem ich stosunków wodnych:

- 1 – gleby o relatywnie optymalnym uwilgotnieniu,
- 1a – gleby okresowo odgórnie nadmiernie uwilgotnione (wyróżnia się tylko w gruntach ornych),
- 2 – gleby okresowo podmokłe,
- 3 – gleby stale podmokłe,
- 4 – gleby okresowo suche,
- 5 – gleby trwale suche.

Ocenę warunków wodnych terenu dokonano uwzględniając następujący uproszczony podział gleb według ich warunków wodnych:

- A – tereny z przewagą gleb o częstym i długotrwałym (ew. stałym) nadmiarze wody (odpowiednik kat. 3),
- B – tereny z przewagą gleb o okresowym nadmiarze wody (odpowiednik kat. 1a i 2),
- C – tereny z przewagą gleb o relatywnie optymalnej ilości wody (odpowiednik kat. 1),
- D – tereny z przewagą gleb o okresowym niedoborze wody (odpowiednik kat. 4),
- E – tereny z przewagą gleb o stałym niedoborze wody (odpowiednik kat. 5).

Tabela 9. Punktowa waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Gminy Dobra i w jej otoczeniu.

Gmina	Wskaźnik waloryzacji				Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej
	Jakości i przydatności rolniczej gleb	Agroklimatu	Rzeźby terenu	Warunków wodnych	
Dobra	35,7	6,7	0,7	4,4	47,5
Jodłownik	51,7	7,7	1,2	4,7	65,3
Tymbark	33,9	6,7	0,8	3,9	45,3
Kamienica	24,1	6,2	0,6	3,3	34,2
Mszana Dolna	31,1	6,2	0,7	4,1	42,1
Wiśniowa	40,1	6,0	2,1	4,9	53,1

Źródło: [Witek 1994].

Udział poszczególnych kategorii warunków wodnych w powierzchni użytków rolnych wynosi:

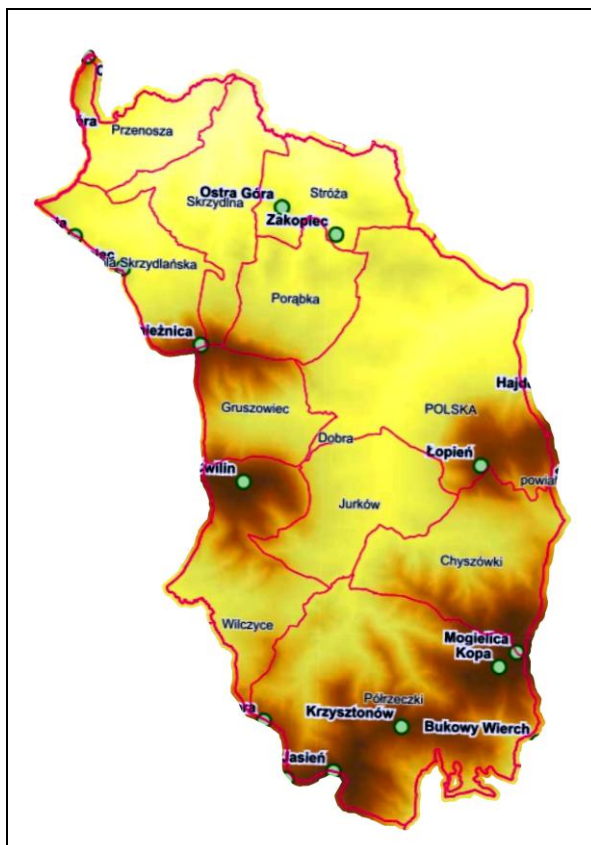
- A – 124 ha
- B – 1330 ha
- C – 3188 ha
- D – 400 ha
- E – brak.

Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej opracowany na podstawie ww. elementów środowiska stanowi liczbowy wskaźnik syntetyczny umożliwiający m.in. ocenę porównawczą np. między sąsiednimi gminami (tab. 9). Ogólna ocena warunków wodnych dla celów produkcji rolnej – bardzo korzystna. Z kolei jak wynika z ww. tabeli warunki agroekologiczne w gminie są lepsze niż w gminie Kamienica i Mszana Dolna, natomiast gorsze niż w gminach położonych na północy Wiśniowej i Jodłownika. Średni wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla Polski wynosi 66,6, a maksymalne wartości osiąga w rejonie Wrocławia ponad 108.

8.8. Krajobraz

Gmina Dobra jest położona w Beskidzie Wyspowym o charakterystycznych formach izolowanych gór i pasm z dużym udziałem terenów leśnych z osadnictwem rozproszonym w obniżeniach pomiędzy górami. Najniżej położony punkt gminy znajduje się w dolinie Stradomki na granicy z gminą Jodłownik 348 m n.p.m., a najwyższym punktem jest Mogielica 1171 m n.p.m. (mapa 2).

Mapa 2: Mapa hipsometryczna Gminy Dobra

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych danych pobranych z <https://mapy.geoportal.gov.pl>

Takie ukształtowanie terenu charakteryzujące się w większości naturalnym krajobrazem otwartym związanym z rozległymi przestrzeniami terenów pokrytych lasami i roślinnością łąkową i pól uprawnych stanowi o bardzo wysokich jego wartościach. Bardzo cenny o wysokich wartościach przyrodniczych jest krajobraz dolin rzecznych Łososiny i Stradomki oraz większych ich dopływów z kamieńcem, roślinnością nadwodną i otaczającymi wzniesieniami.

Krajobraz kulturowy – w znacznym stopniu sztuczny, wynikający przede wszystkim z postępującej urbanizacji obejmuje tereny zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Dotyczy to obszarów położonych w dnach dolin jak i dolnych parti stoków. Wykształciły się tu liczne typy krajobrazu kulturowego, o zróżnicowanym poziomie naturalności, związane z różnymi formami i intensywnością zabudowy.

Na podstawie zagospodarowania i użytkowania obszaru gminy można wyróżnić typy krajobrazu, w tym zgodnie z:

- użytkowaniem i zainwestowaniem terenu – rodzaj:
 - kompleksy leśne – regła górnego i dolnego, świerkowe, bukowo-jodłowe lub mieszane,
 - polany śródleśne, pastwiska i łąki z roślinnością nieleśną (krzewiastą),
 - rozłogi pól uprawnych,
 - doliny potoków wraz z ich obudową biologiczną, zadrzewienia śródpolne,
 - szerokie doliny Łososiny i Stradomki i ich większych dopływów w ujściowych odcinkach,
 - przysiółki zabudowy zagrodowej i mieszkalnej związane z historycznym układem zabudowy wiejskiej,
 - zwarte tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej – centra wsi;
- formami ochrony przyrody i zasobów kulturowych – rodzaj: rezerваты, parki, dwory;
- postępującą zmianą użytkowania i funkcji – rodzaj:
 - tereny przemysłowo-usługowe – obiekty o dysharmonijnych wymiarach,
 - obiekty infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,
 - osadnictwo – rozproszenie zabudowy mieszkaniowej, letniskowej o charakterze i kubaturze nie związanej z tradycją regionalną,
 - zarastanie polan, sukcesja lasów na terenach łąk i pastwisk.

Ogólnie można ocenić, że walory krajobrazowe gminy są zróżnicowane i oparte są na stabilnych i bardzo cennych wartościach przyrodniczych terenu. Jednocześnie uwidacznia się w krajobrazie tendencja rozwoju osadnictwa powodująca stopniowe przekształcenia w krajobrazie w kierunku powstania – zwłaszcza lokalnie – nowych wnętrz krajobrazowych o znacznym udziale elementów i czynników o charakterze sztucznym i technicznym. równocześnie zmienia się krajobraz terenów rolnych. Zaniechanie użytkowania rolnego na licznych działkach powoduje spontaniczną ekspansję roślinności leśnej na dawne użytki rolne. To z kolei powoduje zacieranie się granic pomiędzy poszczególnymi użytkami: lasem, gruntami rolnymi oraz zadrzewieniami. Najszybciej zarastają grunty położone w sąsiedztwie lasów oraz enklawy użytków rolnych położone wewnątrz kompleksów leśnych.

Niezalesione szczyty Łopienia i Ćwilina są wybitnymi punktami widokowymi, podobnie jak wieża widokowa na szczycie Mogielicy. Ponadto przejściowo punkty widokowe powstają na wysoko położonych porębach oraz wiatrołomach. Rzeźba terenu gminy sprawia, że szczyty gór – polany, są z natury predysponowane do roli stref ochrony widokowej. W projekcie planu wyznaczono dla nich strefy ochrony widokowej (Hala Mogielica – Polana Stumorgowa, Ćwilin – Polana Michurowa, Łopień – Hala Jaworze, Polana Przysłopki, Polana Skalne, Polana Folwarczna, Polana Wały, G. Kiczora – Kobylica, Śnieżnica, Wyśnikówka), a w wybitnych widokowo punktowo miejscach wskazano dodatkowo punkty widokowe. Wybitnymi walorami widokowymi charakteryzuje się również odcinek drogi wojewódzkiej nr 964 w Woli Skrzydlańskiej oraz odcinek linii kolejowej pomiędzy Dobrą a Kasiną Wielką.

Elementami dysharmonijnymi w krajobrazie Gminy Dobra są w pierwszym rzędzie wyrobiska kamieniołomów w Skrzydnej i w Porąbce. W krajobrazie terenów osadniczych wybitnymi walorami charakteryzują się zabytkowe drewniane kościoły w Jurkowie, w Dobrej i w Skrzydnej, a także dwór i park w Skrzydnej oraz park w Dobrej. Oryginalną, współczesną dominantą krajobrazu jest nowy kościół w Skrzydnej, jak również położona na najwyższym szczycie Beskidu Wyspowego wieża widokowa na Mogielicy. Niedocenionym i nieco zapomnianym elementem krajobrazu Dobrej jest wiadukt kolejowy kolei transwersalnej o wysokości 28 m.

8.9. Klimat

Pod względem klimatycznym obszar Gminy Dobra znajduje się na pograniczu kilku jednostek klimatycznych, wydzielonych na podstawie różnych kryteriów.

Według R. Gumińskiego teren ten należy do okręgów rolniczo-klimatycznych: podgórskiego i górskiego. E. Raner wyróżnił tu typy klimatów górskich i pogórskich. Według klasyfikacji M. Hessa [1965] i B. Obrębskiej-Starkłowej [1988] opartej na średniej rocznej temperaturze powietrza, zasięgu występowania pięter roślinnych oraz na podstawie danych fenologiczno-klimatycznych teren ten znajduje się na pograniczu:

- piętra umiarkowanie ciepłego obejmującego Pogórze o średniej temperaturze roku od 8° do 6 °C, które obejmuje większą część terenu gminy; oraz
- piętra umiarkowanie chłodnego obejmującego Beskid Wyspowy (partie szczytowe) o średniej temperaturze roku od 6° do 4 °C.

Granica między piętrami, tj. izoterma 6 °C przebiega w tym rejonie na wysokości około 750 m n.p.m. obniżając się na stokach N do 700 m n.p.m., a górna granica piętra umiarkowanie chłodnego na wysokości 1100 m n.p.m.. Z określonymi średnimi temperaturami powietrza wiąże się czas trwania termicznych pór roku (tab. 10). Wraz ze wzrostem wysokości nad poziom morza ulega skróceniu okres bezzimnia (średnia temperatura dobową powyżej 0 °C), wydłuża się okres zimy termicznej (średnia temperatura dobową poniżej 0 °C).

Tabela 10. Charakterystyka górnych granic piętra klimatycznego umiarkowanie ciepłego i umiarkowanie chłodnego.

Element	Umiarkowanie ciepłe			Umiarkowanie chłodne		
	śr.	min.	max.	śr.	min.	max.
liczba dni z $t_d < -5\text{ °C}$	—	—	25	30	20	55
liczba dni z $t_d < 0\text{ °C}$	100	90	120	130	115	150
liczba dni z $t_d > 0\text{ °C}$	265	275	245	235	250	215

liczba dni z $t_d > 5\text{ }^\circ\text{C}$	200	205	175	170	180	150
liczba dni z $t_d > 10\text{ }^\circ\text{C}$	135	145	105	90	110	55
liczba dni z $t_d > 15\text{ }^\circ\text{C}$	20	60	—	—	—	—
liczba dni z $t_{\min} < -10\text{ }^\circ\text{C}$	30	20	45	40	25	45
liczba dni z $t_{\max} < 0\text{ }^\circ\text{C}$	50	40	80	70	65	100
liczba dni z $t_{\min} < 0\text{ }^\circ\text{C}$	90	60	120	90	70	120
liczba dni z t_{\max} i $t_{\min} < 0\text{ }^\circ\text{C}$	140	100	200	160	135	220
liczba dni z $t_{\max} > 25\text{ }^\circ\text{C}$	20	—	35	4	—	8
roczna suma opadów w mm	1000	950	1350	1400	1200	1800
liczba dni z opadem $\geq 0,1\text{ mm}$	175	150	210	190	140	235
liczba dni z opadem $\geq 1,0\text{ mm}$	130	110	150	150	130	185
liczba dni z opadem $\geq 10,0\text{ mm}$	30	20	35	45	35	55
liczba dni z pokrywą śnieżną	105	90	140	140	125	175
średnia prędkość wiatru m/s	2,5	2,3	2,8	3,0	2,0	3,7
liczba dni z wiatrem $\geq 10\text{ m/s}$	25	10	35	40	10	60
liczba dni z wiatrem $\geq 15\text{ m/s}$	5	1	10	10	2	20
liczba dni pogodnych	55	25	70	40	25	50
liczba dni pochmurnych	175	150	190	160	125	185
liczba dni z mgłą	50	35	60	100	50	160

Źródło: [Hess 1965].

Lato termiczne ze średnią dobową temperaturą powyżej $15\text{ }^\circ\text{C}$ trwa około 20 dni, maksymalnie do 60 dni, a na górnej granicy piętra umiarkowanie chłodnego nie występuje. Najistotniejszym okresem z punktu widzenia gospodarki rolnej jest okres wegetacyjny ze średnią temperaturą dobową powyżej $5\text{ }^\circ\text{C}$ oraz długość okresu bezprzymrozkowego. Średnia długość okresu wegetacyjnego wynosi od 205 do 150 dni i maleje wraz ze wzrostem wysokości średnio o 2-2,5 dnia na 100 m wzniesienia. Okres bezprzymrozkowy, który wyznaczają daty pierwszych i ostatnich, w piętrze umiarkowanie ciepłym trwa od 175 do 155 dni. Pierwsze przymrozki pojawiają się w pierwszej połowie października, natomiast ostatnie na przełomie kwietnia i maja.

Pod względem wymagań gospodarki rolnej obszar ten należy do terenów o korzystnych warunkach klimatycznych. Średnie roczne sumy opadów wahają się od 800 do 1000 mm, przy czym ich rozpiętość w poszczególnych latach może wynosić od 600 mm do ponad 1300 mm (tab. 11).

Tabela 11. Charakterystyczne miesięczne i roczne sumy opadów za lata 1961-2000 [Mapa hydrograficzna 2004].

	Poste- runek opadowy	Miesiące												Rocz.
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Gruszowiec	śr.	42	44	48	75	110	144	149	133	87	66	54	50	1002
	1970 W	33	44	31	92	86	230	338	177	50	103	61	60	1305
	1982 S	33	31	16	85	80	101	105	63	59	16	36	86	711
	maks. rok min. rok	114 1974	132 1966	148 2000	154 1998	201 1966	287 1965	338 1970	307 1972	277 1996	158 1980	114 1964	115 1961	1305 1970
Węglówka	śr.	53	51	55	80	104	134	132	123	83	66	63	60	1005
	1998 W	95	91	67	158	85	182	112	87	121	101	74	53	1226
	1963 S	35	28	29	51	112	58	112	50	86	114	34	29	738
	maks. rok min. rok	172 1976	129 1966	141 2000	158 1998	171 1996	266 1999	314 1970	36 1972	294 1996	142 1974	128 1981	129 1987	1226 1998
Limanowa	śr.	41	39	42	63	94	126	118	97	67	49	47	47	830
	1970 W	42	55	36	72	82	153	280	167	48	79	66	61	1141
	1986 S	39	10	12	16	76	153	68	122	10	30	10	49	595
	maks. rok	130 1976	107 1977	111 2000	127 1990	181 1965	276 1998	332 1997	184 1972	190 1996	133 1974	86 1981	89 1961	1141 1970

	min. rok	12 1991	1 1976	2 1974	16 1986	40 1969	46 1964	19 1995	25 2000	9 1969	6 2000	10 1986	9 1983	595 1986
Rozdziale	śr.	33	33	36	58	93	120	117	109	67	50	42	40	798
	1997 W	16	23	24	54	141	81	374	109	54	72	60	46	1054
	1984 S	35	13	36	22	95	88	99	39	77	32	15	31	582
	maks. rok	75 1976	96 1977	90 2000	138 1998	187 1987	238 1973	374 1997	222 1972	185 1998	138 1974	100 1981	96 1982	1054 1997
	min. rok	5 1980	1 1976	3 1974	3 1986	45 1993	42 1976	32 1995	32 1995	8 1996	8 1977	13 1975	9 1972	582 1984

śr. – średni z wielolecia, S – rok suchy, W – rok wilgotny

Maksimum opadów przypada na miesiące letnie (VI-VIII) ok. 40-43%, natomiast na I-III około 13-15% rocznej sumy. Zróżnicowanie miesięcznych sum opadów jest bardzo duże od 1 mm do 130 mm w miesiącach zimowych oraz od 20 mm do 380 mm w miesiącach letnich. Średnia liczba dni z opadem $\geq 0,1$ mm waha się od 140 do 235 dni. Najczęściej notuje się opady słabe ($\geq 1,0-5,0$ mm), natomiast o dużej wydajności ($\geq 10,0$ mm) występują średnio od 30 do 45 dni. Liczba dni z pokrywą śnieżną, w zależności od wysokości nad poziomem morza, rośnie od 105 do 140 dni, a czas zalegania stałej pokrywy śnieżnej wynosi od 90-100 dni w Beskidzie Wyspowym do 80-90 dni na Pogórzu. Obszar jest dobrze przewietrzany, średnia roczna prędkość wiatru wynosi od 2,5-3,0 m/s. Większe prędkości charakteryzuje okres zimowo-wiosenny, niższe okres letnio-jesienny. W ciągu roku przeważają wiatry z sektora zachodniego: zachodnie i południowo-zachodnie.

Ze względu na zróżnicowanie lokalnych warunków klimatycznych spowodowanych formami terenowymi, nachyleniem stoków, ekspozycją, pokryciem terenu, można wyróżnić jednostki typologiczne mezoklimatu [Hess i in. 1975]:

I – Obniżenia dolinne o największych gradientach termiczno-wilgotnościowych. Za umowną granicę zasięgu obszarów o tym typie mezoklimatu należy przyjąć zasięg wartości odchylenia temperatury równy 2/3 wartości natężenia inwersji temperatury minimalnej (tj. różnicy między temperaturą minimalną na dnie doliny a temperaturą na górnej granicy inwersji). Na obszarze Pogórza i gór niskich zasięg ten wynosi około 40-60 m, w górach średnich około 80 m nad dnem doliny. Średnia roczna różnica temperatury minimalnej w tej warstwie wynosi około 2°, co odpowiada zróżnicowaniu w liczbie dni z przymrozkiem rzędu 25 dni, a w długości okresu bezprzymrozkowego 30-50 dni. Jest to także obszar najczęstszego występowania mgieł radiacyjnych. Przy tak dużym jego zróżnicowaniu konieczne jest wydzielenie kilku podtypów mezoklimatu:

la – Den dolin do wysokości względnej około 5 m przy rzeźbie pogórskiej i około 20 m przy rzeźbie gór niskich i średniogórskiej. Jest to dno zbiornika chłodnego powietrza o najniższych temperaturach minimalnych, najwyższych amplitudach dobowych temperatury i największej częstości występowania przymrozków oraz dużej wilgotności powietrza w nocy.

lb – Teras średnich i dolnych partii zboczy, typowych dla obszarów Pogórzy i wyżyn, o wysokości względnej od 5 do 20 m, o nieco łagodniejszych stosunkach mezoklimatycznych w porównaniu z la.

lc – Zboczy dolinnych, wyraźnie cieplejszych i suchszych w porze nocnej, położonych na wysokości względnej od 20 do 40-60 m na Pogórzu, wyżynach i górach niskich oraz od 20 do 80 m w górach średnich, o nachyleniach temperatury minimalnej od dna doliny rzędu 1,5-2° w skali rocznej. Okres bezprzymrozkowy w porównaniu do den dolinnych jest wydłużony o około 15-30 dni w dolnej części oraz około 30-50 dni w górnej części zboczy.

- II – Stoków i wierzchowin o optymalnych walorach mezoklimatycznych (odpowiednik „ciepłej strefy na stoku”), położonych na wysokościach powyżej 40-60 m nad dnem dolin pogórskich, wyżyn i gór niskich oraz około 80 do 300-400 m nad dnem dolin w górach średnich. W zasięgu tej jednostki typologicznej mezoklimatu najczęściej występuje górna granica inwersji temperatury minimalnej. Jest to więc obszar o najmniejszych dobowych wahaniami temperatury i najdłuższym okresie bezprzymrozkowym.
- III – Grzbiety i szczyty oraz stoki w górach niskich i średnich, położone powyżej wysokości 300-400 m nad dnami dolin, chłodniejsze, znajdujące się poza zasięgiem wpływu lokalnej cyrkulacji dolinnej. Wartości temperatury powietrza zmieniają się tu w zależności od wysokości nad poziom morza. Mimo że średnie temperatury minimalne mogą przyjmować podobne, a na dużych wysokościach nad poziom morza nawet niższe niż w I jednostce mezoklimatu wartości, to zasadnicza różnica w stosunku do tej ostatniej polega na istnieniu normalnych (a nie inwersyjnych) gradientów temperatury i na dużo mniejszych dobowych wahaniami temperatury powietrza.

8.10. Budowa geologiczna i zasoby naturalne

Budowa geologiczna

Pod względem geologicznym obszar gminy położony jest w obrębie trzech jednostek tektonicznych Karpat Zewnętrznych:

- ✓ płaszczowiny podśląskiej
- ✓ płaszczowiny śląskiej
- ✓ płaszczowiny magurskiej.

Płaszczowina podśląska – odsłania się w tzw. oknie tektonicznym Skrzydłnej. Najstarszymi utworami są piaskowce i łupki dolno kredowe warstw grodziskich, wykształconych jako facje piaskowców z wkładkami łupków czarnych. Na nich zalegają warstwy grodziskie, lgockie wykształcone w postaci twardych, czarnych łupków ilastych z wkładkami piaskowców cienkoławicowych. Na warstwach lgockich zalegają warstwy godulskie, margle frydeckie i pstre węglowieckie oraz piaskowce z Szydłowca wykształcone jako piaskowce glaukonitowe z otoczkami wapieni. Na piaskowcach z Szydłowca leżą łupki pstre, białe łupki warstwowane oraz margle pstre i czerwone. Najwyższym poziomem serii podśląskiej na tym obszarze są oligoceńskie łupki menilitowe z łupkami jasielskimi, lokalnie z numulitami. Występują w niedużych odsłonięciach w potoku Skrzydlańskim.

Płaszczowina śląska to główna jednostka tektoniczna Karpat Zachodnich, będąca zespołem silnie zróżnicowanym pod względem stratygraficznym, facjalnym i tektonicznym. Jednostka ta występuje w północnej części gminy, a od południa ograniczona jest zatokowo wygiętą płaszczowiną magurską.

Najstarsze utwory o wieku dolno kredowym to piaskowce i łupki warstw grodziskich. Wykształcone są jako piaskowce słabo zwięzłe, przedzielone łupkami marglistymi. Młodsze od nich są łupki wierzowskie. Są to łupki ilaste, czarne, w których spagu występują łupki margliste, ilaste. Na nich leżą warstwy lgockie – w stropie połączone są z rogowcami mikuszowickimi warstw lgockich. W nadkładzie piaskowców wykształcone są zlepieńce malinowskie zaliczane również do warstw godulskich. Wyższym ogniwiem są warstwy istebniańskie dolne. Są to piaskowce gruboławicowe, średnioziarniste, przedzielone

łupkami czarnymi, ilasto-piaszczystymi z soczewkami zlepieńców. Najwyższym poziomem kredy górnej są piaskowce i łupki typu inoceramowego. Najstarsze utwory paleogenu mające wychodnie na powierzchnie na obszarze gminy to paleoceńskie warstwy istebniańskie górne. Są to piaskowce gruboławicowe, gruboziarniste z ławiczkami zlepieńców różnorodnych skał magmowych.

Poziom eoceński zaczynają piaskowce gruboławicowe i gruboziarniste – piaskowce ciężkowickie oraz młode od nich warstwy wykształcone są jako margle pstre.

Oligocen reprezentują niezbyt dużej miąższości łupki menilitowe, na nich zalegają piaskowce gruboławicowe – piaskowce cergowskie. Są to piaskowce średnioziarniste przedzielone łupkami szarozielonkawymi. Odślaniają się w okolic Stróży. Najmłodszym poziomem oligocenu (paleogenu) są warstwy krośnieńskie. Reprezentowane przez warstwy łupkowe, skorupowe i piaskowce skorupowo-płytowe, przedzielone wkładkami margli.

Płaszczowina magurska – obejmuje środkową i południową część gminy i reprezentowana jest na tym terenie przez dwie strefy facjalne: raczańską (gorlicka) i bystrzycką (sądecka). Strefa facjalna raczańska zalega na większej części płaszczowiny magurskiej w granicach gminy. Południowe stoki Mogielicy są miejscem granicznym pomiędzy strefą raczańską rozciągającą się na północ od nich i strefą bystrzycką występującą na południe.

Profil serii magurskiej rozpoczyna się łupkami plamistymi. Powyżej zalegają górnokredowe łupki czerwone wykształcone jako silnie sprasowane tektonicznie łupki z wkładkami piaskowców i margli cienkoławicowych. Odślaniają się one na południowym stoku Mogielicy. Na nich zalegają piaskowce cienko- i średnioławicowe przekładane łupkami ilastymi barwy ciemnozielonej. Ich miąższość dochodzi do 500 m. Są to warstwy z Kaniny – warstwy inoceramowe. Młodsze od nich senońskie łupki pstre z wkładkami margli mają swe wychodnie w okolicy Woli Skrzydlańskiej. Powyżej zalegają warstwy z Jaworzynki wykształcone jako piaskowce biotyto-skaleniowe wieku senon-paleogen, zaliczane do warstw inoceramowych oraz młodsze warstwy ze Szczawiny – piaskowce cienko- i średnioławicowe przedzielone ciemnymi łupkami.

Profil paleogenu rozpoczynają łupki ilaste, czerwone i zielone tzw. łupki pstre przedzielone piaskowcami cienkoławicowymi (formacja z Łabowej), na nich zalegają eoceńskie łupki zielone, przewarstwione kilkudziesięciometrową warstwą średnio- i gruboławicowych piaskowców muskowitzowych. Wyższe ogniwo eocenu reprezentują warstwy łąckie. Wykształcone są jako gruboławicowe piaskowce glaukonitowe przewarstwione kilkumetrowej miąższości łupkami i marglami. Młodsze od warstw łąckich są warstwy hieroglifowe. Reprezentują je naprzemianległe piaskowce cienkoławicowe i łupki zielone, przedzielone piaskowcami cienkoławicowymi. Profil eocenu zamykają warstwy podmagurskie, wykształcone jako ciemne łupki przedzielone piaskowcami gruboławicowymi. Wychodnie spotkać można na południowo-wschodnim zboczu Wierzbanowskiej Góry. Wyższy poziom stanowią warstwy magurskie reprezentowane przez piaskowce glaukonitowe z Wątkowej (eocen-oligocen). Odślonięcia tych utworów znajdują się na Śnieżnicy i Ćwilinie.

Oligocen reprezentują łupki, margle i piaskowce warstw nadmagurskich odślaniające się na północ od Dobrej przy torach kolejowych.

Utwory czwartorzędowe o różnej genezie i miąższości występują na utworach fliszowych. Najstarszymi osadami są żwiry, piaski i gliny tarasów 10-15 m nad poziom rzeki. Zalegają one w dolinach Jurkówki i Stradomki. Gliny zwietrzelinowe i rumosze skalne zaliczone do czwartorzędu nierozdzielonego występują w dolinie Łososiny. Holocenijskie osady koluwalne to utwory powstałe w wyniku osuwania się zwietrzliny i utworów skalnych (fliszowych). Miąższość ich wynosi od kilku do kilkunastu metrów. Szeroka dolina Stradomki na północ od Skrzydłnej jest miejscem akumulacji żwirów, piasków i glin tarasu zalewowego 1-3 m nad poziom rzeki. Osady koryt rzecznych (kamieńce) zalegają na dnie doliny Łososiny, reprezentowane są przez żwiry złożone ze skał karpaccich, zazwyczaj z przewagą skał z najbliższego otoczenia [Objaśnienia... 2004].

Zasoby naturalne

Według literatury² zasoby naturalne (zasoby przyrody) to bogactwa naturalne biosfery wykorzystywane gospodarczo lub mogące stać się przedmiotem takiego wykorzystywania, do których zalicza się złoża mineralne i kopaliny znajdujące się we wnętrzu Ziemi lub na jej powierzchni, glebę, wodę, szatę roślinną, świat zwierzęcy, krajobraz, powietrze atmosferyczne, promieniowanie słoneczne. W większości stan tych zasobów omówiono w pozostałych rozdziałach opracowania. Dlatego też niniejsza część dotyczy surowców mineralnych i kopalin.

Według Systemu Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych „MIDAS” PIG PIB na obszarze gminy Dobra znajduje się 6 udokumentowanych złóż kopalin (6 złóż piaskowca: Porąbka, Porąbka 1, Skrzydlna, Skrzydlna 1, Skrzydlna 2, Skrzydlna 3. Podstawowe informacje o tych złożach zestawiono). Są to złoża kopalin typowych dla Karpat fliszowych. Zestawiono je w tabeli 12.

Tabela 12. Wykaz złóż na terenie Gminy Dobra.

Nazwa złoża	Kopalina	Zasoby (tys. t.)		Powierzchnia złoża (ha)
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Porąbka	Kamienie łamane i bloczne, piaskowiec	6 981,53	6 938,83	6,194
Porąbka 1	Kamienie łamane i bloczne, piaskowiec	2 133,92	brak	1.935
Skrzydlna	Kamienie łamane i bloczne, piaskowiec	988,59	brak	1.745
Skrzydlna 1	Kamienie łamane i bloczne, piaskowiec	888,54	brak	1.656
Skrzydlna 2	Kamienie łamane i bloczne, piaskowiec	2 675,57	brak	1.990
Skrzydlna 3	Kamienie łamane i bloczne, piaskowiec	449,22	brak	1.083

Źródło: System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych „MIDAS” PIG PIB

² Słownik Encyklopedyczny, Leśnictwa, Drzewnictwa, Ochrony Środowiska, Łowiectwa oraz dziedzin pokrewnych, pod kier. prof. Edwarda Więcko, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 1996.

8.11. Zabytki

Na terenie Gminy Dobra zachowały się liczne obiekty dziedzictwa kulturowego, chronione na mocy przepisów odrębnych.

Najcenniejsze z nich są wpisane do rejestru zabytków na mocy ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1292) oraz wskazane na mapie POŚ. Są to:

- **Kościół p.w. Świętych Szymona i Judy Tadeusz Apostołów** (A-303/14 z dnia 13.10.1971 r.) w Dobrej. Rangę budowli podnosi także wpisanie jej na listę obiektów Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej. Budowlę ufundował podkomorzy koronny Jerzy Dominik Lubomirski, w końcu XVII w. na miejscu starszego kościoła z 1361 r., który spłonął w 1678 r. Dostawiona do nawy kaplica Matki Bożej Szkaplerznej pochodzi z 1760 r. W latach 1865-67 świątynia została gruntownie przebudowana i odnowiona. Dobrzańska świątynia jest budowlą o konstrukcji zrębowej, składa się z trzech części: prezbiterium, szerszej nawy i wieży o konstrukcji słupowej z nadwieszoną izbicą. Do nawy przylega kaplica oraz kruchta. Prezbiterium ma płaski strop, nawa nakryta jest pozornym sklepieniem kolebkowym. Wnętrze ma barokową polichromię figuralno - ornamentalną z 1760 r. Uwagę zwracają wizerunki dwunastu apostołów. Polichromia pokrywa też strop prezbiterium oraz kolebkowe sklepienie nawy. Do najcenniejszych elementów wyposażenia należą: rokokowy ołtarz (świątynia ma ich sześć) główny z XVII- wieczną balustradą żeliwną z herbem Szreniawa Lubomirskich, rokokowe ołtarze boczne z wieloma XVIII i XIX-wiecznymi obrazami, rokokowa ambona, klasycystyczne ławy kolatorskie z 1788 r., drewniana barokowa chrzcielnica z XVIII w., feretrony, obrazy i rzeźby z XVII-XIX w., metalowa skrzynia z żelaznym zamkiem z 12 ryglami z XVII/XVIII wieku. Świątynia otoczona jest kamiennym murem z ok. 1800 r. z trzema bramkami i kapliczkami. Wokół kościoła rosną stare, okazałe lipy, dęby i jesiony.
- **Kościół parafialny p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy** (A-163/M z dnia 17.02.2009 r.) w Jurkowie. Drewniany kościół z 1913 r. wpisany na listę obiektów Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej. Kościół jest świątynią trójnawową z drewnianą wieżą na kamiennej podmurówce przykryta ostrosłupowym hełmem. Wnętrze kościoła nakryte jest pozornym sklepieniem kolebkowym wspartym na dekoracyjnych podporach. Całość zdobi polichromia nawiązująca do sztuki wschodniej wykonana w 1966 roku. Ołtarz główny wykonany w stylu neoromańskim z 1920 roku, natomiast boczne z 1932 roku. Cenne wyposażenie stanowi również drewniana ambona z płaskorzeźbami. Obok kościoła usytuowana jest stylowa, kamienna dzwonnica z trzema dzwonami.
- **Kościół p.w. św. Mikołaja Biskupa** (A-177 z dnia 23.12.1961 r.) w Skrzydlnej. Świątynia ta także została wpisana na listę Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej. Należy do najciekawszych pod względem wartości historycznej, artystycznej i naukowej tego typu obiektów na terenie Małopolski. Pomimo dotychczasowego datowania jego budowy na 2 poł. XVI w. ostatnie badania wykazały, że murowane prezbiterium świątyni sięga średniowiecza, natomiast drewniana nawa powstała w 1 ćwierci XV w. Zamknięte ścianą prostą prezbiterium wsparte jest od zewnątrz 4 szkarpami, w przyziemiu krypta. W efekcie prowadzonych w ostatnich latach prac, w prezbiterium i na łuku tęczy odsłonięte i zakonserwowane zostało kilka, częściowo nakładających się warstw malowideł ściennych (od XVI do XVII w.). Na pozornych sklepieniach nawy i prezbiterium odsłonięto pozostałości figuralno-ornamentalnej polichromii renesansowej i barokowej. Natomiast na ścianach nawy odsłonięto i odrestaurowano relikty 2 warstw polichromii: z XV w i pocz.

XVI w. Inne cenne elementy wystroju to: renesansowy, kamienny nagrobek Prokopa Pieniążka, przedstawiający zmarłego w zbroi i charakterystycznej sansowinowskiej pozie oraz kamienne, polichromowane i złożone sakrarium – ścienne tabernakulum. Pozostałe wyposażenie kościoła jest głównie barokowe – mocno uszczuplone podczas 2 kradzieży. Pomimo gotyckiego rodowodu, świątynia w Skrzydłnej jest przede wszystkim perełką renesansu. Kościół otoczony jest murem wzniesionym prawdopodobnie na przełomie XVIII i XIX wieku, z niewielkimi kapliczkami. Obok ogrodzenia znajduje się kilka nagrobków, które są pozostałością cmentarza parafialnego.

- **Dwór obronny w Skrzydłnej** (A-603 z dnia 08.12.1989) z parkiem dworskim (A-301 z dnia 26.06.1982). Szlachecki dwór w Skrzydłnej jest najcenniejszym zabytkiem świeckim Gminy. Usytuowany na skraju miejscowości nad rzeką Stradomką, został zbudowany prawdopodobnie na przełomie XVI oraz XVII wieku. Archiwalne źródła nie wykluczają, iż dwór wykonano z wykorzystaniem elementów wcześniejszej budowli obronnej. Posiada trzy kondygnacje nadziemne oraz jest częściowo podpiwniczony. Obiekt został wzniesiony na planie zbliżonym do prostokąta o wymiarach około 26x22 m i początkowo otoczony był wałem i fosą. Pierwotnie dwór był obiektem renesansowym, jednak swoją obecną formę uzyskał w wyniku przebudowy w XVIII wieku, w której dobudowano od strony elewacji frontowej ryzalit zwieńczony tympanonem. Konstrukcję nośną budynku stanowi układ ścian podłużnych oraz poprzecznych o zróżnicowanej grubości, murowanych z kamienia i częściowo z cegły pełnej. Na ścianach wsparto stropy między kondygnacyjne. Stropy doskonale zachowanych piwnic wykonano jako sklepienia kolebkowe, murowane z kamienia, z kamiennymi portalami oraz kamiennymi posadzkami. W poziomie parteru części niepodpiwniczonej występują sklepienia krzyżowe natomiast w części podpiwniczonej występują stropy na belkach drewnianych oraz sklepienie kolebkowe. Na Pietrze w dawnej kaplicy, sklepienie zwierciadlane. Nad pierwszym piętrzem występują stropy na belkach drewnianych. Dwór przykryty jest dachem wielospadowym o konstrukcji drewnianej. Układ więźby należy określić jako mieszany. Komunikację między kondygnacjami zapewnia klatka schodowa, o konstrukcji drewnianej, zlokalizowana w centralnej części budynku. Na parterze zachowało się profilowane nadproże kamienne z XVII wieku z herbem Sieniawa, natomiast na piętrze doskonale zachowane parkiety oraz dwa piece ośmioboczne. Stolarstwo barokowo-klasycystyczne z XVIII wieku. Dwór jest otoczony zabytkowym parkiem z urozmaiconym drzewostanem (cenne okazy starodrzewu) i zachowanym układem dawnego parku dworskiego.

Obiekty zabytkowe pozostające w ewidencji zabytków

W Gminie Dobra znajduje się również szereg obiektów pozostających w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków (wskazane na mapie POŚ).

• **C h y s z ó w k i**

- Kapliczka Matki Boskiej przy nr 105, mur., 1816 r.
- Kapliczka Matki Boskiej przy rozwidleniu dróg Pórzeczki i Wilczyce, mur., k. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 30, wł. Anna Sarysz, drewn., 1925 r.
- Dom mieszkalny nr 39, wł. Franciszek Jania, drewn., 1920 r.
- Piwnica nr 39, wł. Franciszek Jania, kam., 1920 r.
- Dom mieszkalny nr 40, wł. Jan Smoleń, drewn., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 67, wł. Anna Bielska, drewn., pocz. XX w.
- Kapliczka, parcela W. Moczarnika, murowana, otynkowana, kryta gontem, 1876 r. (wewnątrz ludowe rzeźby śś. Ignacego i Antoniego z Dzieciątkiem oraz gipsowe figurki N. P. Maryi Niepokalanie Poczętej)
- Kapliczka, parcela nr 71 W. Smolenia, kamienna, około poł. XIX w. (gipsowa figurka N. P. Maryi Niepokalanie Poczętej)
- Kapliczka, parcela S. Tomery, kamienna, otynkowana, kryta gontem, 1927 r. (gipsowa figurka N. P. Maryi Niepokalanie Poczętej).

• **D o b r a**

- Dom mieszkalny nr 46, wł. Jadwiga Kalec, drewn. 1934 r.
- Dom mieszkalny nr 60, wł. Antoni Wontor, drewn., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 61, wł. Tadeusz Gąsior, drewn., 1936 r.
- Dom mieszkalny nr 81, wł. Maria Parka, drewn./mur., poł. XIX w.
- Stodoła i piwnica nr 81, wł. Maria Parka, drewn./kam., 1930 r.
- Dom mieszkalny nr 93, wł. Władysław Rakoczy, drewn., 1850 r.
- Dom mieszkalny nr 96, wł. F. Miśkowiec, drewn., 1930 r.
- Dom mieszkalny nr 126, wł. Stefan Adamczyk, drewn., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 127, wł. Andrzej Podgórnny, drewn., 1940 r.
- Piwnica nr 127, wł. Andrzej Podgórnny, kam., 1940 r.
- Dom mieszkalny nr 144, wł. Maria Cygal, drewn., 1928 r.
- Dom mieszkalny nr 342, wł. J. Węgrzynowicz, drewn., k. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 428, wł. St. Wator, drewn., 1924 r.
- Dom mieszkalny nr 444, wł. Maria Liszka, drewn., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 469, wł. Rozalia Kaczor, drewn., 1927 r.
- Dom mieszkalny nr 472, wł. Jan Czech, drewn., pocz. XX w.
- Dąb przy nr 494, XVIII w. (nie istnieje)
- Dom mieszkalny nr 522, wł. Kazimierz Sabura, drewn., k. XIX w.
- Poczta i sklep, wł. Antoni Drożdż, mur., pocz. XX w.
- Kapliczka MB z Dzieciątkiem przed plebanią, mur., 1907 r.
- Kapliczka MB przy nr 31, wł. Z. Kolarska, słup. mur., 1827 r.
- Figura MB przy nr 140, kam., 1867 r. (nie istnieje)
- Kapliczka słupowa przy posesji W. Jani, drewn., 1869 r.

- Plebania, mur., 1903 r.
- Kaplica cmentarna, mur., pocz. XX w.
- Kapliczka MB Pocieszenia przy nr 46, mur., 1936 r.
- Kaplica p.w. św. Jana Nepomucena, plac rynku, 1934 r., z cegły, otynkowana, kryta blachą
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, parcela 216 Budaczów, kamienna, otynkowana, kryta blachą, ok. 1826 r.

• **Gruszowiec**

- Kapliczka Narodzenia Serca Jezusa, przy nr 13, mur., k. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 26, wł. Wojciech Kowalski, drewn., 1876 r.
- Dom mieszkalny nr 28, wł. Maria Sabura, drewn., 1929 r.
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, parcela nr 58, na przełęcz między Śnieżnicą i Ćwilinem, XIX w., kamienna, otynkowana, kryta blachą.

• **Jurków**

- Kościół p.w. MBN, drewn./kam., 1912 r.
- Dzwonnica kościelna, kam., 1912 r.
- Kapliczka MB z Dzieciątkiem przy nr 4, drewn., k. XIX w., Jurków – Pulkówka
- Kaplica p.w. MB, drewn., 1913 r.
- Kaplica Matki Boskiej, mur., XVIII w.
- Kapliczka św. Stanisława przy nr 127, mur., 1810 r.
- Dom mieszkalny nr 6, wł. St. Podgórnny, drewn., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 22, wł. Jan Piechówka, drewn., 1923 r.
- Dom mieszkalny nr 90, wł. K. Dudzik, drewn., 1912 r.
- Dom mieszkalny nr 107, wł. Stanisław Kuchta, drewn., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 112, wł. Józef Kuchta, drewn., 1945 r.
- Dom mieszkalny nr 123, wł. Maria Kawula, drewn., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 133, wł. Wojciech Budarz, drewn., 1930 r.
- Dom mieszkalny nr 126, wł. A. Kapturkiewicz, drewn., k. XIX w.
- Kapliczka, parcela Michurów i Kuźłów, wzniesiona w 2 poł. XVIII w., z kamienia, otynkowana, kryta gontem, Jurków – Siciarze
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, parcela W. Lecha, XVIII/XIX w., kamienna, otynkowana, Jurków – Pulkówka
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, parcela W. Banika, ok. 1823 r., Jurków – Kuligi

• **Porąbka**

- Kapliczka św. Rodziny przy nr 8, mur., pocz. XIX w.
- Kapliczka Matki Bożej przy drodze do Porąbki, mur., pocz. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 19, wł. Maria Liszka, drewn., 1947 r.
- Kapliczka, parcela nr 65 Kozów, XVIII w., z kamienia, otynkowana, kryta blachą na gonce (wewnątrz obraz Matki Boskiej Karmiącej) Porąbka – Piechówki
- Kapliczka, parcela nr 8 Gąsiorów, 1895 r., kamienna, otynkowana.

- **P ó ł r z e c z k i**

- Przepust rzeczny przy Nadleśnictwie, pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 114, wł. Jan Krawczyk, drewn., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 121, wł. Jan Dzik, drewn., 1910 r. (wykreślony)
- Spichlerz nr 121, drewn., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 149, wł. Janina Walczak, drewn., pocz. XX w.

- **P r z e n o s z a**

- Dom mieszkalny nr 18, wł. Czesław Zając, drewn., k. XIX w.
- Spichlerz nr 18, jw.
- Dom mieszkalny nr 21, wł. Józef Zając, drewn., k. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 28, wł. Julia Niedzielska, drewn., pocz. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 31, wł. Bronisław Kurek, drewn., 1915 r.
- Dom mieszkalny nr 32, wł. Wł. Konieczny, drewn., 1916 r.
- Spichlerz nr 32, wł. Wł. Konieczny, drewn., 1916 r.
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, u podnóża góry Ciecień, parcela nr 94 S. Tomery, pocz. XIX w., kamienna, pobielona, kryta blachą na gonicie.

- **S k r z y d l n a**

- Kapliczka p.w. św. Barbary, wł. Jan Struś, mur., 1 ćw. XX w.
- Kapliczka MB Częstochowskiej przy posesji Knapczyka, mur., pocz. XIX w.
- Kapliczka Jezusa Chrystusa przy szkole, mur., k. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 4, wł. Bronisław Pazur., drewn., pocz. XX w.
- Spichlerz nr 8, wł. Andrzej Zając, drewn., 1 ćw. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 89, wł. Helena Opióła, drewn., 1 poł. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 96, wł. Barbara Smoter, drewn., 1937 r.
- Dom mieszkalny nr 124, wł. Maria Murzyn, drewn., k. XIX w.
- Wikariatka nr 47, drewn., 1 ćw. XX w.
- Kapliczka, parcela L. Cieślak, XVIII/XIX w., z kamienia, otynkowana, kryta eternitem
- Kapliczka, parcela nr 115 M. Knapczyk, XVIII/XIX w., z kamienia, otynkowana, kryta blachą, Skrzydlna – Ługowina
- Kapliczka, parcela nr 70 J. Strusia, 2 poł. XIX w., z kamienia, otynkowana, kryta dachówką
- Kapliczka, parcela A. Kozy, ok. 1900 r., z kamienia, otynkowana, kryta gontem i blachą, Skrzydlna – Porąbka, na granicy Dobrej
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, Skrzydlna Górna – Bucznik, parcela B. Pazdur, 1890-1900, kamienna, kryta eternitem
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, Skrzydlna Górna – Pazdyrówka, parcela nr 84 A. Kaczmarczyk, XX w., kamienna, otynkowana, kryta dachówką
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, parcela nr 168 A. Majdy, 1949 r., kamienna, Skrzydlna – Ługowina

- **S t r ó ż a**

- Dwór, ob. szkoła podstawowa, mur., pocz. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 14, wł. Czesław Smaga, drewn., 1920 r.

- Spichlerz z piwnicą nr 14, wł. Czesław Smaga, kam./drew., 1920 r.
- Studnia nr 14, wł. Czesław Smaga, kam., 1920 r.
- Dom mieszkalny nr 18, wł. Jan Kaleta, drew., 1927 r.
- Dom mieszkalny nr 33, wł. Piotr Koza, drew., 1908 r.
- Dom mieszkalny nr 85, wł. Jan Czupek, drew., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 89, wł. Władysław Spyrka, drew., 1947 r.
- Kapliczka, parcela nr 82 W. Drożdża, pocz. XIX w., z kamienia, otynkowana, kryta blachą, Stróża – Za Kopiec
- Kapliczka, parcela nr 110 J. Cygala, 1924 r., z kamienia, częściowo otynkowana, częściowo oszalowana deskami, kryta blachą, Stróża – Przylasek
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, parcela nr 92 J. Tokarza, 1866 r., kamienna
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, parcela K. Smagi, 1946 r., kamienna

• **Wilczyce**

- Dom mieszkalny nr 38, wł. Józef Dudzik, drew., pocz. XX w.
- Piwnica i spichlerz nr 97, wł. Stanisław Dudzik, kam./drew., k. XIX w.
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, 1841 r., Wilczyce – Czyrki
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, 2 poł. XIX w., kamienna, otynkowana, kryta blachą, Wilczyce – Kosmale

• **Wola Skrzydlańska**

- Dom mieszkalny nr 14, wł. Ant. Lewandowska, drew., k. XIX w.
- Piwnica nr 14, wł. Ant. Lewandowska, kam./drew., k. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 15, wł. Stanisław Zając, drew., pocz. XX w.
- Piwnica nr 26, wł. Jan Zając, kam., k. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 33, wł. Aleksandra Czepiel, drew., 1933 r.
- Dom mieszkalny nr 68, wł. Helena Jaśkiewicz, drew., 1939 r.
- Spichlerz nr 69, wł. Mieczysław Juszkiewicz, drew., pocz. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 82, wł. Józef Pazdur, mur./drew., pocz. XX w.

Wykaz obiektów zabytkowych i obszarów ujętych w **ewidencji znajdującej się w bazach Narodowego Instytutu Dziedzictwa** (wskazane na mapie POS):

- Dobra:
 - Park szkolny, pocz. XX w., EP – Ewidencja parkowa z 1985-01-01,
 - Cmentarz rzymskokatolicki, 2 poł. XIX w., KC – Karta Cmentarna z 1987-09-01,
 - Kościół pomocniczy pw. Św. Szymon i Judy Tadeusza Apostołów, 1678 r., KZ – Karta zielona z 1968-09-01, KB – Karta biała z 2000-09-01,
 - kapliczka, poł. XIX w., KZ – Karta zielona z 1971-01-01,
 - Kapliczka przydrożna, 2 poł. XIX w., KZ – Karta zielona z 1967-10-01,
 - Dom (chałupa) nr. 400, poł. XIX w., KZ – Karta zielona z 1967-10-01,
 - Dom (chałupa), 2 poł. XIX w., KB – Karta biała z 1981-02-01, (nie istnieje),
 - Stodoła, 1900 r., KB – Karta biała z 1980-05-01, (nie istnieje),
 - Dom (chałupa) nr. 167, 1920 r., KB – Karta biała z 1981-02-01, (nie istnieje),
 - Dom (chałupa), 1900 r., KB – Karta biała z 1980-05-01, (nie istnieje),
 - Chlew, 1925 r., KB – Karta biała z 1980-05-01, (nie istnieje),

- Dom (chałupa) z częścią gospodarczą nr. 316, pocz. XX w., KB – Karta biała z 1981-02-01, (nie istnieje),
- Dom (chałupa) z częścią gospodarczą nr. 261, 1900 r., KB – Karta biała z 1980-05-01, (nie istnieje);
- Jurków:
 - Kościół parafialny pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, nr. 128, 1913 r., KB – Karta biała z 2009-10-01, data wpisu: 2009-10-01,
 - Cmentarz rzymskokatolicki, KC – Karta cmentarna z 1987-09-01, data wpisu: 1987-09-01,
 - Kaplica, pocz. XIX w., KZ – Karta zielona z 1959-11-18;
- Stróża:
 - Cmentarz komunalny, 1974 r., KC – Karta cmentarza z 1987-09-01;
- Skrzydlina:
 - Dwór obronny, XVII w., KZ – Karta zielona z 1959-11-11, KB – Karta biała z 1999-10-01,
 - Ogród dworski, koniec XIX w., EP – Ewidencja parkowa z 1976-10-01,
 - Dom (chałupa), 1835 r., KB – Karta biała z 1982-11-01, (nie istnieje),
 - Stodoła, 2 poł. XIX w., KB – Karta biała z 1982-10-27, (nie istnieje),
 - Stodoła – Karta biała z 1982-11-01,
 - Cmentarz rzymskokatolicki, koniec XIX w., KC – Karta cmentarna (brak daty), data wpisu: 1900-01-01,
 - Dom (chałupa), 2 poł. XIX w., KB – Karta biała z 1982-11-23, (nie istnieje),
 - Spichlerz z piwnicą, 2 poł. XIX w., KB – Karta biała z 1982-11-22, (nie istnieje),
 - Dom (chałupa) z częścią gospodarczą nr. 9, 2 poł. XIX w., KB – Karta biała z 1982-11-01, (nie istnieje),
 - Kościół parafialny pw. św. Mikołaja, XVI w., KZ – Karta zielona z 1967-03-01, KB – Karta biała z 1994-12-01,
 - Kaplica przydrożna Chrystusa u Słupa, XVIII w., KZ – Karta zielona z 1969-05-01,
 - Dom (chałupa) w zagrodzie nr. 89, 2 poł. XIX w., KB – Karta biała z 1982-10-29,
 - Spichlerz plebański, XIX w., KZ – Karta zielona z 1969-05-01,
 - Dom (chałupa), 1900 r., KB – Karta biała z 1982-12-01, (nie istnieje),
 - Stodoła, 1920 r., KB – Karta biała z 1982-11-01, (nie istnieje),
 - Cmentarz wojenny z 1944 r., KC – Karta cmentarna z 1987-09-01,
 - Kapliczka przydrożna, 1 poł. XIX w., KZ – Karta zielona z 1959-11-23, KB – Karta biała z 1980-05-01,
 - Dom (chałupa) z częścią gospodarczą nr 77, 2 poł. XIX w., KB – Karta biała z 1981-02-01, (nie istnieje);
- Wola Skrzydlańska:
 - Dom (chałupa) z częścią gospodarczą, 1920 r., KB – Karta biała z 1982-12-01, (nie istnieje)
 - Stodoła, 1920 r., KB – Karta biała z 1982-12-01, (nie istnieje),
 - Spichlerz z piwnicą w zagrodzie nr. 68, pocz. XX w., KB – Karta biała z 1982-11-22, (nie istnieje),
 - Spichlerz, pocz. XX w., KB – Karta biała z 1982-11-01, (nie istnieje),
 - Zagroda nr. 69, pocz. XX w., KB – Karta biała z 1982-11-25,
 - Budynek gospodarczy, pocz. XX w., KB – Karta biała z 1982-09-07,
 - Dom (chałupa), pocz. XX w., KB – Karta biała z 1982-11-24, (nie istnieje),
 - Zagroda nr. 13 (chałupa z częścią gospodarczą, stodoła i spichlerz), 1850 r., Karta biała z 1982-12-01.

Stanowiska archeologiczne

Zgodnie z wykazem stanowisk archeologicznych pochodzących od Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na terenie Gminy Dobra zidentyfikowano 21 stanowisk archeologicznych świadczących o działalności człowieka na tym obszarze od epoki kamienia, średniowiecza, po nowożytność. Stanowiska grupują się bezpośrednio wokół istniejących miejscowości co świadczy, że doliny rzek stanowiły miejsca osadnicze i trakty okresowo penetrowane przez różne grupy ludności. Stanowiska archeologiczne wraz ze strefami ochrony archeologicznej zostały wskazane na mapie POŚ. Są to:

- a) Przenosza AZP 109-58/4 – stanowisko 1 – ślad osadnictwa (nowożytność XVIII-XIX w.),
- b) Przenosza AZP 109-58/5 – stanowisko 2 – ślad osadnictwa (nowożytność XVIII-XIX w.),
- c) Skrzydlna AZP 109-58/6 – stanowisko 1 – ślad osadnictwa (nowożytność XVIII-XX w.),
- d) Skrzydlna AZP 109-58/7 – stanowisko 2 – ślad osadnictwa (późne średniowiecze XV w.); ślad osadnictwa (nowożytność XIX-XX w.),
- e) Skrzydlna AZP 109-58/8 – stanowisko 3 – ślad osadnictwa (późne średniowiecze XIV-XV w.); ślad osadnictwa (nowożytność XIX-XX w.),
- f) Skrzydlna AZP 109-58/9 – stanowisko 4 – ślad osadnictwa (nowożytność XIX w.),
- g) Skrzydlna AZP 109-58/10 – stanowisko 5 – ślad osadnictwa (nowożytność XVIII-XIX w.),
- h) Skrzydlna AZP 109-58/11 – stanowisko 6 – ślad osadnictwa (późne średniowiecze XIV-XV w.); ślad osadniczy (nowożytność XVIII-XIX w.),
- i) Wola Skrzydlańska AZP 109-58/12 – stanowisko 1 – ślad osadnictwa (nowożytność XVIII-XX w.),
- j) Wilczyce AZP 111-59/1 – stanowisko 1 – ślad osadniczy (późne średniowiecze); punkt osadniczy (nowożytność),
- k) Wilczyce AZP 111-59/2 – stanowisko 2 – punkt osadniczy (nowożytność XVII-XVIII),
- l) Wilczyce AZP 111-59/3 – stanowisko 3 – ślad osadniczy (późne średniowiecze); punkt osadniczy (nowożytność XVII-XVIII w.),
- m) Wilczyce AZP 111-59/4 – stanowisko 4 – ślad osadniczy (epoka kamienia); punkt osadniczy (nowożytność),
- n) Wilczyce AZP 111-59/5 – stanowisko 5 – punkt osadniczy (nowożytność),
- o) Pórzeczki AZP 111-59/6 – stanowisko 1 – punkt osadniczy (nowożytność),
- p) Pórzeczki AZP 111-59/7 – stanowisko 2 – ślad osadniczy (późne średniowiecze); punkt osadniczy (nowożytność),
- q) Pórzeczki AZP 111-59/8 – stanowisko 3 – ślad osadniczy (epoka kamienia); ślad osadniczy (nowożytność),
- r) Pórzeczki AZP 111-59/9 – stanowisko 4 – punkt osadniczy (nowożytność XVII – XVIII w),
- s) Pórzeczki AZP 111-59/10 – stanowisko 5 – punkt osadniczy (nowożytność XVII – XVIII w),
- t) Pórzeczki AZP 111-59/11 – stanowisko 6 – punkt osadniczy (nowożytność XVII-XVIII),
- u) Pórzeczki AZP 111-59/12 – stanowisko 7 – punkt osadniczy (nowożytność).

W przypadku zamiaru prowadzenia robót ziemnych lub dokonania zmiany charakteru dotychczasowej działalności w obrębie strefy ochrony archeologicznej, obowiązuje postępowanie zgodnie z przepisami odrębnymi, w tym obowiązek zapewnienia badań archeologicznych w sytuacjach uzasadnionych tymi przepisami

Miejsca pamięci

Na obszarze gminy Dobra znajdują się następujące miejsca pamięci:

- krzyż, obeliski i pomnik na Przełęcz Marszałka Edwarda Rydza Śmigłego w Chyszówkach (miejsce pamięci narodowej),
- cmentarz ofiar II Wojny Światowej w Skrzydlnej,
- zbiorowa mogiła na cmentarzu parafialnym w Dobrej,
- zbiorowa mogiła na cmentarzu parafialnym w Jurkowie,
- zbiorowa mogiła na cmentarzu parafialnym w Skrzydlnej,
- pomnik ofiar pacyfikacji wsi Gruszowiec w Gruszowcu,
- pomnik ofiar pacyfikacji wsi Porąbka w Porąbce,
- tablica pamięci ofiar pacyfikacji wsi Skrzydlina w Skrzydlnej,
- obelisk ofiar II Wojny Światowej na pograniczu Woli Skrzydlańskiej i Skrzydlnej,
- krzyż z tablicą upamiętniający miejsce poległych partyzantów warszawskich w Stróży,
- tablica upamiętniająca Pierwszą Oficerską Szkołę Strzelecką w Stróży, zlokalizowana na budynku Szkoły Podstawowej w Stróży,
- tablica upamiętniająca Bohaterów z Oddziałów Partyzanckich zlokalizowana na budynku Szkoły Podstawowej w Chyszówkach.

Lokalizację miejsc pamięci przedstawiono na mapie POŚ.

Dobra kultury współczesnej

Do ochrony prawem miejscowym wskazuje się również następujące obiekty stanowiące dobra kultury współczesnej i krajobrazu kulturowego:

- a) krzyż na Mogielicy,
- b) krzyż na Łopieniu,
- c) krzyż na Śnieżnicy,
- d) obelisk, ołtarz polowy i kapliczka na Ćwilinie,
- e) droga różańcowa na Ćwilin,
- f) droga krzyżowa na Mogielicy,
- g) kapliczka na polanie Skalne.

Lokalizację dóbr kultury współczesnej przedstawiono na mapie POŚ.

8.12. Dobra materialne

Dobra materialne to wytwarzane przez człowieka przedmioty służące do zaspokojenia jego potrzeb. Według powyższej definicji dobrami materialnymi w pierwszym rzędzie będą budynki zabudowy mieszkaniowej, obiekty usługowe i przemysłowe, obiekty użyteczności publicznej, obiekty sakralne oraz cała infrastruktura techniczna podziemna i powierzchniowa, a także sieć drogową. Z oczywistych względów dobra materialne na terenie gminy są skoncentrowane w obrębie terenów osadniczych.

9. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji postanowień projektowanego dokumentu

9.1. Obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody

Gmina Dobra z uwagi na swoje usytuowanie w Beskidzie Wyspowym, w strefie przejściowej, w której przenikają się elementy środowiska przyrodniczego pogórza karpackiego i elementy górskie, należy do terenów o bogatej różnorodności biologicznej. Bardzo pozytywny, dodatkowy wpływ na walory przyrodnicze tego terenu i jego wartość biologiczną, posiada bez wątpienia sąsiadujące z gminą od południa pasmo Gorców.

W strukturze przyrodniczej gminy można wyodrębnić następujące elementy przestrzenne:

- Pasma Mogielicy i Jasienia w południowej części gminy,
- Kompleksy leśne gór wyspowych: Łopienia, Ćwilina, Śnieżnicy, Ciecienia;
- Obniżenia dolinne o mozaikowej rolno-leśno-osadniczej strukturze użytkowania gruntów.

Tereny zurbanizowane centrów miejscowości oraz charakterystyczna dla obszarów górskich rozproszona zabudowa jest nieodzownym elementem charakterystyki przestrzennej Gminy Dobra.

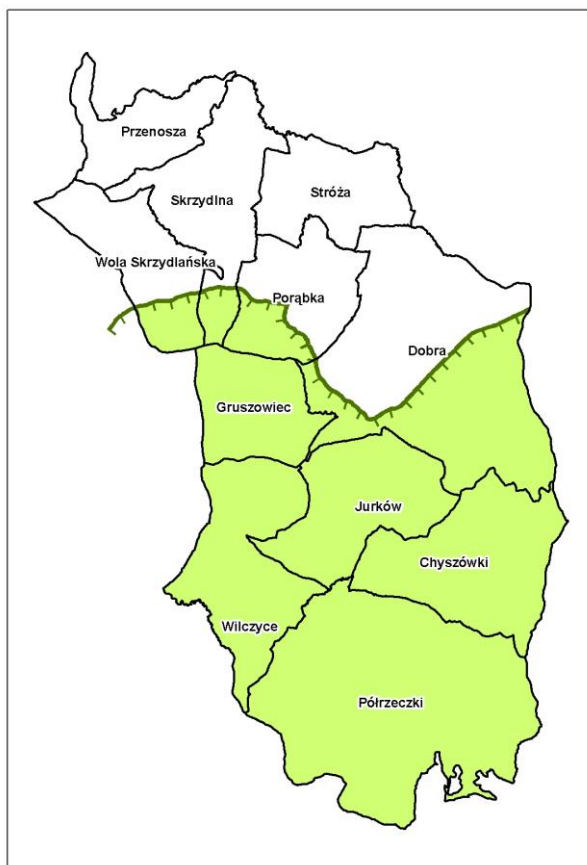
Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu (POChK)

Południowa część Województwa Małopolskiego z uwagi na wybitne walory przyrodniczo-krajobrazowe została objęta ochroną w ramach Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (mapa 3). POChK został utworzony 24 listopada 2006 roku na mocy Rozporządzenia Nr 92/06 Wojewody Małopolskiego (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego Nr 806, poz. 4862), zmienionego Uchwałą Nr XVIII/299/12 Sejmiku Województwa Małopolskiego

z dnia 27 lutego 2012 roku (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2012 r., poz. 1194), zmienionego Uchwałą Nr XXXIV/578/13 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 25 marca 2013 r. oraz zmienionego Uchwałą nr XX/274/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r. (Dz. Urz. z 2020 r. poz. 3482).

Powierzchnia Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu wynosi 364 480,09 ha. Na terenie Gminy Dobra PMOCHK zajmuje powierzchnię 7 049 ha i obejmuje południową jej część. W granicach PMOCHK znajdują się w całości miejscowości: Pólrzeczeki (2236 ha), Jurków (821 ha), Chyszówki (1033 ha), Wilczyce (947 ha), Gruszowiec (579 ha) oraz południową i południowo-wschodnią część miejscowości Dobra (1020 ha), południowo-zachodnią część Porąbki (182 ha), południową część Skrzydłnej (89 ha) i Woli Skrzydłańskiej (142 ha).

Mapa 3: Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu w granicach Gminy Dobra

Źródło: Opracowanie własne na podstawie mat. GDOŚ

PMOCHK poza Gminą Dobra położony jest również na terenie gminy Bystra-Sidzina, części gminy Jordanów w powiecie suskim, gminy Lubień w powiecie myślenickim, części gmin: Kamienica, Mszana Dolna, Laskowa, Limanowa, Łukowica, Niedźwiedź, Dobra, Tymbark, Słupnice, oraz na części miast: Mszana Dolna i Limanowa w powiecie limanowskim, gmin: Jabłonka, Czarny Dunajec, Szaflary, Nowy Targ oraz części gmin: Łapsze Niżne, Lipnica Wielka, Spytkowice, Raba Wyżna, Rabka - Zdrój, Ochotnica Dolna, Czorsztyn, Krościenko nad Dunajcem, Szczawnica, część miasta Nowy Targ w powiecie nowotarskim; gminy Biały Dunajec oraz części gmin: Kościelisko, Poronin, Bukowina Tatrzańska w powiecie tatrzańskim; gmin: Ropa, Uście Gorlickie oraz części gmin: Gorlice, Sękowa, Łużna w powiecie gorlickim; gminy Łososina Dolna oraz części gmin: Stary Sącz, Gródek nad Dunajcem, Korzenna, Chełmiec, Podegrodzie, Nawojowa, Łącko, Rytro, Piwniczna - Zdrój, Kamionka Wielka, Grybów, Łabowa, Krynica - Zdrój w powiecie nowosądeckim i część miasta Nowy Sącz.

Ze względu na bogactwo form, występowanie cennych gatunków fauny i flory, w cytowanej wyżej uchwale, określone zostały ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów, w celu zachowania ich trwałości oraz zwiększenia różnorodności biologicznej:

- **czynnej ochrony ekosystemów leśnych, w tym:**

- ✓ utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych;
- ✓ sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych;
- ✓ tworzenie i odtwarzanie stref ekotonowych, celem zwiększenia bioróżnorodności;

- ✓ utrzymywanie i tworzenie leśnych korytarzy ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem możliwości migracji dużych ssaków;
 - ✓ zalesianie i zadrzewianie gruntów mało przydatnych do produkcji rolnej i nieprzeznaczonych na inne cele, z wyłączeniem terenów, na których występują nieleśne siedliska przyrodnicze podlegające ochronie, siedliska gatunków roślin, grzybów i zwierząt związanych z ekosystemami nieleśnymi, a także miejsca pełniące funkcje punktów i ciągów widokowych na terenach o dużych wartościach krajobrazowych;
 - ✓ pozostawianie w drzewostanie, aż do całkowitego rozkładu, części drzew o charakterze pomnikowym, drzew dziuplastych, lub obumarłych;
 - ✓ zachowanie śródleśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk, wrzosowisk, muraw kserotermicznych i piaszkowych oraz polan o wysokiej bioróżnorodności;
 - ✓ utrzymanie odpowiedniego poziomu wód gruntowych dla zachowania siedlisk wilgotnych i bagiennych;
 - ✓ zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
 - ✓ działania na rzecz czynnej ochrony oraz restytucji rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- **czynnej ochrony ekosystemów nieleśnych, w tym:**
 - ✓ przeciwdziałanie procesom zarastania łąk i pastwisk cennych ze względów przyrodniczych i krajobrazowych;
 - ✓ zachowanie śródpolnych torfowisk, obszarów wodno-błotnych, oczek wodnych wraz z pasem roślinności stanowiącej ich obudowę biologiczną oraz obszarów źródliskowych cieków;
 - ✓ kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez zachowanie mozaiki pól uprawnych, miedz, płątów wieloletnich ziołorośli, a także ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych;
 - ✓ utrzymanie i zwiększanie powierzchni trwałych użytków zielonych;
 - ✓ prowadzenie zabiegów agrotechnicznych z uwzględnieniem wymogów zbiorowisk roślinnych i zasiedlających je gatunków fauny, zwłaszcza ptaków (odpowiednie terminy, częstość i techniki koszenia);
 - ✓ utrzymanie poziomu wód gruntowych odpowiedniego dla zachowania bioróżnorodności;
 - ✓ zachowanie i odtwarzanie korytarzy ekologicznych;
 - ✓ ochrona terenów otwartych przed zabudową rozproszoną poprzez kształtowanie zwartych układów urbanistycznych;
 - ✓ zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
 - ✓ działania na rzecz czynnej ochrony oraz restytucji rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
 - ✓ ochrona walorów krajobrazowych – zachowanie walorów estetyczno-widokowych krajobrazu;
 - **czynnej ochrony ekosystemów wodnych, w tym:**
 - ✓ zachowanie cieków i zbiorników wód powierzchniowych wraz z ich naturalną obudową biologiczną;
 - ✓ utrzymanie i tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych oraz wokół zbiorników wodnych, w tym starorzeczy i oczek wodnych, w postaci pasów

szuwarów, zakrzewień i zadrzewień, jako naturalnej obudowy biologicznej, celem zwiększenia bioróżnorodności oraz ograniczenia spływu substancji biogennych;

- ✓ prowadzenie prac regulacyjnych cieków wodnych tylko w zakresie niezbędnym dla ochrony przeciwpowodziowej i w oparciu o zasady dobrej praktyki utrzymania rzek i potoków górskich;
- ✓ zwiększanie retencji wodnej, odtwarzanie funkcji obszarów źródliskowych o dużych zdolnościach retencyjnych;
- ✓ zachowanie i odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne, celem zachowania dróg migracji gatunków;
- ✓ działania na rzecz czynnej ochrony oraz restytucji rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;

• a także **zakazy obowiązujące na terenie Obszaru:**

- 1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 3) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów;
- 4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 6) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 7) budowania nowych obiektów budowlanych w wyznaczonych strefach zgodnie z mapą stanowiącą załącznik nr 2 do uchwały oraz w pasie szerokości 10 m od:
 - a) linii brzegów rzek wskazanych na mapie stanowiącej załącznik nr 4 do uchwały, w ich rzeczywistym przebiegu w terenie,
 - b) linii brzegów naturalnych zbiorników wodnych,
 - c) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r.– Prawo wodne:
 - z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Na obszarze Gminy Dobra granica POCHK biegnie u podnóża Śnieżnicy wzdłuż linii kolejowej Chabówka – Nowy Sącz następnie drogą lokalną do drogi krajowej nr 28 i dalej na wschód wzdłuż tej drogi do granicy gminy. W granicach Gminy Dobra zajmuje on powierzchnię 7 049 ha. W granicach POCHK znajduje się zatem większość południowej części gminy. Dlatego też podstawowym zadaniem planowania przestrzennego w gminie jest tworzenie możliwości rozwoju poszczególnych miejscowości, w tym możliwości realizacji

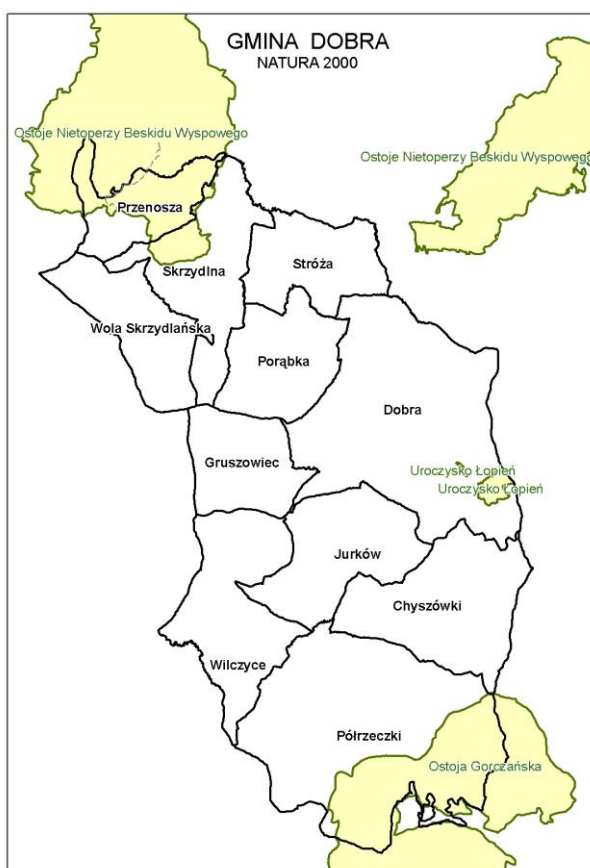
inwestycji w taki sposób, by nie naruszały obowiązujących w POCHK zakazów, w zgodzie z celami ochrony obszaru.

Sieć NATURA 2000

Na terenie Gminy Dobra występują 3 obszary Natura 2000 (mapa 4):

- PLH 120018 Ostoja Gorczańska;
- PLH 120078 Uroczysko Łopień;
- PLH120052 Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego.

Mapa 4: Położenie obszarów Natura 2000 w granicach Gminy Dobra i jej bezpośrednim sąsiedztwie

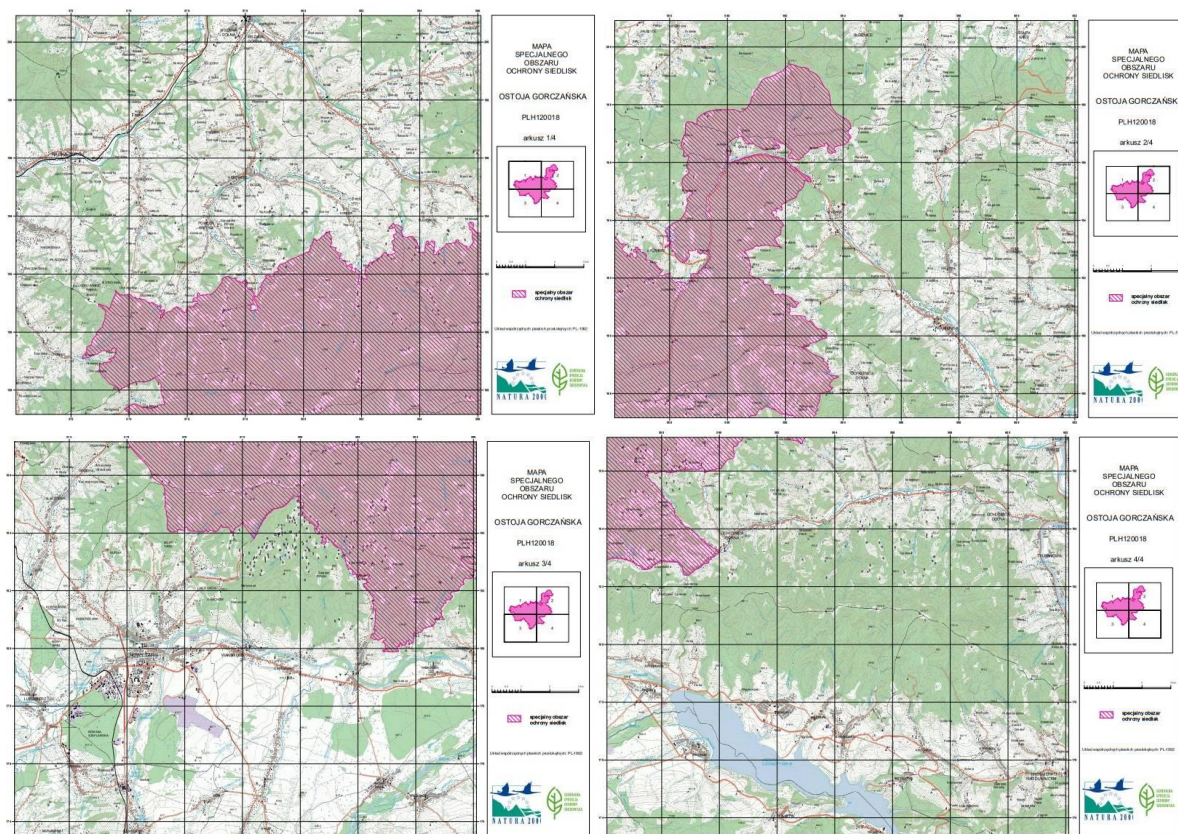

Źródło: Opracowanie własne na podstawie mat. GDOŚ

PLH 120018 Ostoja Gorczańska

Obszar ochrony siedlisk Ostoja Gorczańska o powierzchni 17 997,89 ha, zatwierdzony i ustanowiony jako obszar o znaczeniu wspólnotowym (OZW) Decyzją Komisji w styczniu 2008 roku. Kolejnym aktem prawnym regulującym ww. obszar jest Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 20 maja 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Gorczańska (Dz. U. z 2022 r. poz. 1322).

Mapa 5: Obszar Natura 2000 Ostoja Gorczańska.

Źródło: Załącznik Nr 2 do Rozporządzenia Ministra Środowiska i Klimatu z dnia 20 maja 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Gorczańska (PLH120018).

Obszar ochrony siedlisk Ostoja Gorczańska (mapa 5) obejmuje prawie całe pasmo górskie Gorców, stanowiące fragment Beskidów Zachodnich. Do obszaru włączono także tereny w dolinach potoków Jamne i Jaszczę w Ochockim. Do obszaru nie włączono terenów leśnych między Nowym Targiem i Łopuszną oraz terenów stosunkowo silnie zabudowanych. Podłoże geologiczne stanowią utwory fliszu karpackiego płaszczowiny magurskiej. Na stokach północnych często spotyka się wychodnie skał piaskowcowych. Odnaleziono tu kilka niewielkich jaskiń szczelinowych. Grzbiety górskie są szerokie i płaskie, doliny głęboko wcięte. Ostoja jest obszarem źródliskowym dopływów Dunajca i Raby. Sieć potoków na terenie ostoi jest bardzo gęsta. Większa część (ponad 90%) terenu jest porośnięta lasami. W reglu dolnym są to buczyny i bór świerkowo-jodłowy, w reglu górnym – świerczyny górnoreglowe. Wzdłuż dolin potoków występują olszyny. Część drzewostanów ma zaburzony skład gatunkowy oraz strukturę wiekową. W szczytowych partiach gór znajdują się liczne, rozległe, ekstensywnie użytkowane polany leśne, stopniowo zarastające lasem z powodu zaprzestania wypasu owiec i bydła. Były to niegdyś głównie łąki mietlicowo-międliczowe. W lokalnych zagłębieniach terenu, o zwiększonej wilgotności podłoża lub przy wysiękach wody, spotyka się eutroficzne młaki. W obszarze zidentyfikowano 17 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 13 gatunków z Załącznika II tej Dyrektywy. Szczególnie cenne są kompleksy łąk i płaty naturalnych zbiorowisk leśnych. Jest to ważna ostoja fauny typowej dla Karpat, zwłaszcza dużych drapieżników. Obszar o bogatej florze roślin naczyniowych (około 940 gatunków), z licznymi stanowiskami chronionych prawnie, rzadkich lokalnie lub zagrożonych gatunków roślin naczyniowych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 20 maja 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Gorczańska przedmiotem ochrony na tym

obszarze jest: 17 siedlisk przyrodniczych (zgodnie z Zał. nr 3 do ww. rozporządzenia), gatunki roślin oraz ich siedliska (tu: bezlist okrywowy *Buxbaumia viridis*) i 7 gatunków zwierząt wraz z siedliskami (biegacz urozmaicony, kumak górski, niedźwiedź brunatny, ryś, traszka karpacka, wilk, wydra).

W granicach obszaru „Ostoja Gorczańska” znajduje się część kompleksów leśnych porastających pasmo Jasienia i Mogielicy na południowym krańcu gminy Dobra w miejscowości Pólrzeczek.

Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 23 grudnia 2021 ustanowiono **plan ochrony dla Gorczańskiego Parku Narodowego**, który pełni równocześnie funkcję planu ochrony dla obszaru Natura 200 „Ostoja Gorczańska” w części pokrywającej się z granicami GPN. Znajduje się on poza granicami Gminy Dobra.

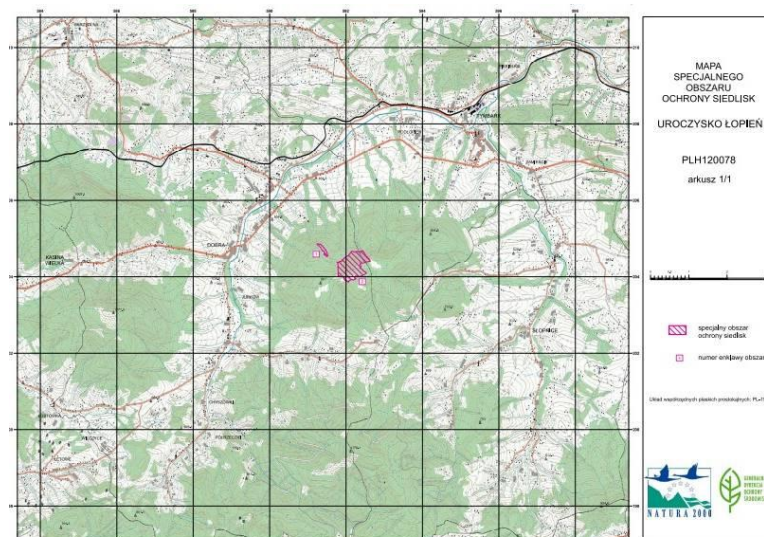
Obecnie opracowywany jest projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018 dla terenów zlokalizowanych poza parkiem narodowym.

Opracowano projekt tymczasowych celów ochrony dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 „Ostoja Gorczańska” PLH120018.

PLH 120078 Uroczysko Łopień

Obszar o powierzchni 44,6 ha, zatwierdzony jako obszar o znaczeniu wspólnotowym (OZW) Decyzją Komisji w grudniu 2008 r. Obszar położony jest w Beskidzie Wyspowym, na terenie gminy Dobra, na północnym stoku góry Łopień (951 m n.p.m.) w górnej części jednego z kilku osuwisk. Obszar składa się z dwóch oddalonych od siebie części. W głównej części obszaru zlokalizowana jest Jaskinia Zbójcka (Grota Zbójcka) oraz wymienione w SFD siedliska przyrodnicze, w drugiej części zlokalizowane są jaskinie Czarci Dół, Wietrzna Dziura oraz Jaskinia Złotopieńska wraz z występującym pasem skałek. Obszar Uroczyska Łopień położony jest w obrębie Beskidu Wyspowego i Gorców.

Mapa 6: Obszar Natura 2000 Uroczysko Łopień

Źródło: Załącznik Nr 2 do Rozporządzenia Ministra Środowiska i Klimatu z dnia 2 listopada 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Uroczysko Łopień (PLH120078).

Jaskinie obszaru Natura 2000 (Grota Zbójcka, Czarci Dół, Wietrzna Dziura, Złotopieńska) są jaskiniami pseudokrasowymi, typu szparowo-blokowiskowego, występujące w grubo- i bardzo gruboławicowych piaskowcach magurskich. Stanowią efekt rozsuwania się bloków

skalnych i poszerzenia szczelin. Największa z nich Zbójcka posiada głębokość 19 m, a długość ponad 400 m (rozpiętość około 40 m/30 m). Składa się z licznych pustek o charakterze korytarzy i stosunkowo dużych komór, które tworzą system labiryntowy. Największe pokłady guana nietoperzy stwierdzano w salach Janosika i Rumcajsa. Jaskinia ma dynamiczny mikroklimat, zimą nie jest wymrażana. Jaskinia Zbójcka i inne są bardzo ważnym zimowiskiem podkowca małego (*Rhinolophus hipposideros*) w Beskidach. Hibernuje tu prawie cała populacja podkowca małego z Beskidu Wyspowego. Ponadto obszar stanowi jedno z nielicznych miejsc hibernacji nocka orzęsionego w Karpatach oraz najliczniejsze miejsce hibernacji nocka Bechsteina i jedno z najważniejszych miejsc rojenia w Polsce tych gatunków. Nietoperze występują tu również w okresie letnim.

Zgodnie z kryteriami wyboru schronień nietoperzy do ochrony w ramach polskiej sieci Natura 2000, obszar uzyskał 166 punktów, co daje podstawy do włączenia go do sieci Natura 2000.

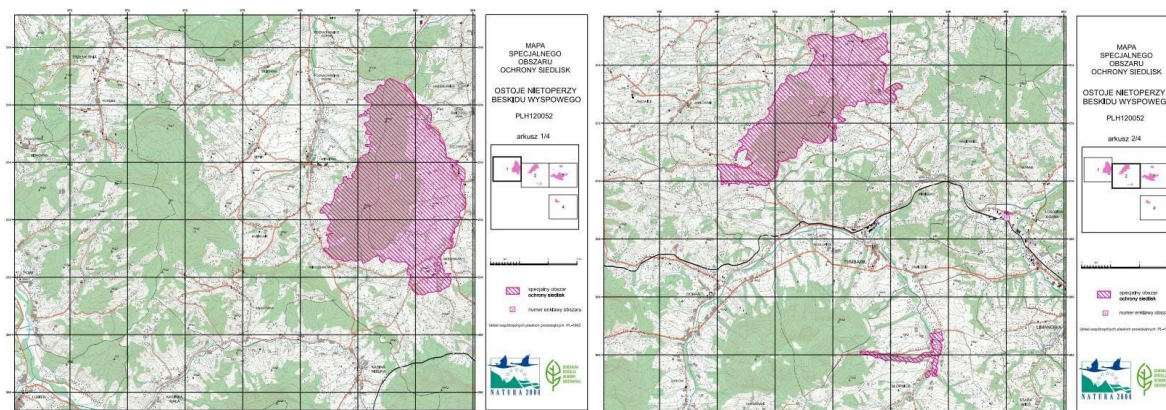
Obszar „Uroczysko Łopień” posiada obowiązujący **plan zadań ochronnych** ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 25 kwietnia 2014 roku zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 15 czerwca 2023 roku.

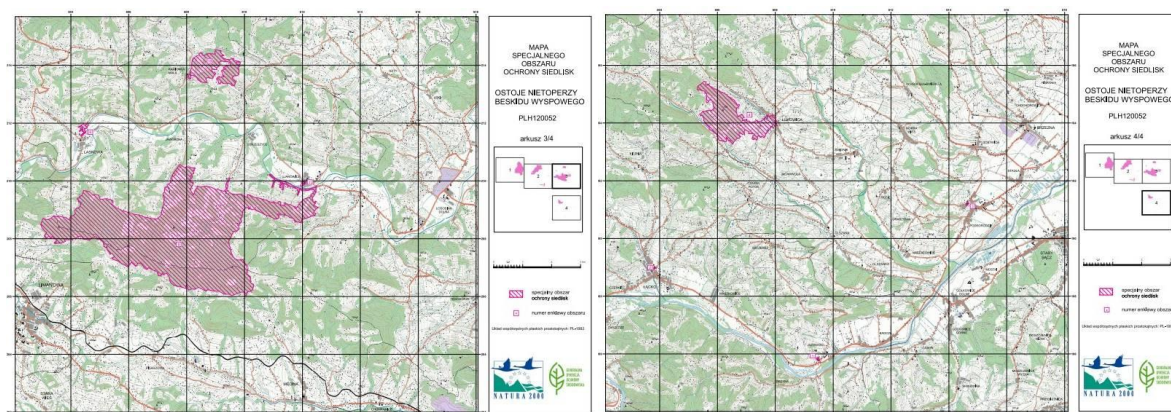
Plan zadań ochronnych dla obszaru PLH120078 „Uroczysko Łopień” nie zawiera wskazań do zmian w obowiązujących dokumentach planistycznych gminy Dobra.

PLH120052 Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego

Obszar Natura 2000 Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego PLH120052 zatwierdzony został jako obszar o znaczeniu wspólnotowym (OZW) Decyzją Komisji w grudniu 2008 r. (mapa 7). Kolejnym aktem prawnym regulującym ww. obszar jest Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 29 sierpnia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego (PLH120052) (Dz. U. z 2022 r. poz. 2046). Obejmuje on obszar o powierzchni 5704,93 ha. Obszar ten obejmuje szczyty: Ciecień (829 m n.p.m.) i Kostrza (730 m n.p.m.) oraz jedenaście mniejszych enklaw położonych na obszarze Beskidu Wyspowego. Każda z nich obejmuje obiekt lub obiekty, w których zamieszkują kolonie rozrodcze, i obszary żerowania nietoperzy. W granicach gminy Dobra znajdują się fragmenty obszaru położone na południowym stoku Cietnia oraz enklawa obejmująca stary kościół w Skrzydlnej.

Mapa 7: Obszar Natura 2000 Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego.

Źródło: Załącznik Nr 2 do Rozporządzenia Ministra Środowiska i Klimatu z dnia 29 sierpnia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego (PLH120052).

Obszar utworzono dla ochrony populacji zagrożonych wyginięciem gatunków zwierząt innych niż ptaki lub – kolonii rozrodczych podkowca małego, nocka orzęsionego i nocka dużego; siedlisk przyrodniczych (kwaśne buczyny, żyzne buczyny, Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach, wyżynny jodłowy bór mieszany); oraz odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony gatunków.

Ostoje nietoperzy Beskidu Wyspowego tworzy jedenaście enklaw. Jest to jeden z najważniejszych obszarów dla zachowania populacji podkowca małego i nocka orzęsionego w Polsce. Znajdują się tu należące do największych w naszym kraju kolonie rozrodzce obu tych gatunków. W okresie letnim przebywa tu ok. 20% monitorowanej populacji podkowca małego i ponad 50% znanej z nielicznych stanowisk populacji nocka orzęsionego.

Obszar PLH 120052 „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego” posiada obowiązujący **plan zadań ochronnych** ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 17 lutego 2017 roku, zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 6 lipca 2022 roku.

Zawiera on następujące wskazania do zmiany w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra uchwalonym Uchwałą nr XXIII-143/16 Rady Gminy Dobra z dnia 22.08.2016 r:

Wprowadzenie ustaleń wskazujących nazwę i granice obszaru Natura 2000 do tekstu i rysunku. Wprowadzenie ustaleń zapewniających:

- 1) *utrzymanie liniowych elementów krajobrazu w postaci zieleni wysokiej, pełniących funkcję tras przelotu nietoperzy pomiędzy ich siedliskami o różnych funkcjach (trasy przelotu na żerowiska i zapewniające komunikację pomiędzy koloniami). W przypadku usuwania drzew i krzewów na trasie przelotu należy zastosować nasadzenia zastępcze uzupełniające lukę w trasie przelotu.*
- 2) *utrzymanie zieleni wysokiej w bezpośrednim otoczeniu budynków, będących stanowiskami kolonii rozrodczych nietoperzy, pełniącej funkcję trasy przelotu nietoperzy. W przypadku usuwania drzew i krzewów w otoczeniu budynku, będącego stanowiskiem kolonii rozrodzkiej nietoperzy, należy zastosować nasadzenie zastępcze uzupełniające lukę w trasie przelotu.*
- 3) *uwzględnienie zagrożenia dla nietoperzy ze strony iluminacji poprzez dostosowanie oświetlenia zewnętrznego na trasach migracji nietoperzy. Oświetlenie zewnętrzne (budynków i uliczne) należy montować w sposób nieoświetlający:*

- zieleni wysokiej rosnącej w bezpośrednim otoczeniu budynku ze stanowiskiem kolonii rozrodczej nietoperzy oraz
- drzew i krzewów stanowiących trasy migracji na żerowiska.

Rezerваты Przyrody

Rezerваты Przyrody stanowią najwyższą formę prawnej ochrony przyrody na terenie Gminy Dobra.

Rezerwat przyrody „Śnieżnica”

Utworzony został 04.11.1968 r. Zarządzeniem Nr 179 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego (M.P. 1968, Nr 49, poz. 339) z późn. Zm. Aktem prawnym obecnie regulującym status Rezerwatu „Śnieżnica” jest Rozporządzenie Nr 8/04 Wojewody Małopolskiego z dnia 28 kwietnia 2004 roku w sprawie rezerwatu przyrody „Śnieżnica” (Dz. Urz. Woj. Małop. Nr 95, poz. 1334). Rezerwat „Śnieżnica” Zajmuje powierzchnię 24,92 ha i położony jest w całości w Gminie Dobra. W skład rezerwatu wchodzi obszar części działek ewidencyjnych: nr 919 (oddział 74A, b, c, linia oddziałowa) o powierzchni 12,33 ha i nr 920 (oddział 74k, l, m) o powierzchni 12,59 ha, położony w jednostce ewidencyjnej Dobra, w obrębie Porąbka. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów przyrodniczych, krajobrazowych i naukowych naturalnego fragmentu buczyny karpackiej. Granice rezerwatu przedstawiono w części kartograficznej prognozy.

Na terenie rezerwatu zabrania się:

- 1) *polowania, chwytania dziko żyjących zwierząt, płoszenia ich i zabijania, zbierania poroży zwierzyny płowej, niszczenia nor i legowisk zwierzęcych oraz gniazd ptasich i wybierania z nich jaj,*
- 2) *pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzenia drzew i innych roślin,*
- 3) *wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości, innego zanieczyszczania wód, gleby oraz powietrza,*
- 4) *zmiany stosunków wodnych, jeżeli służą one innym celom niż ochrona przyrody,*
- 5) *wydobywania skał i minerałów,*
- 6) *niszczenia gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania,*
- 7) *palenia ognisk, wyrobów tytoniowych, używania źródeł światła o otwartym płomieniu poza miejscami wyznaczonymi,*
- 8) *ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego, jazdy konnej wierzchem poza szlakami do tego wyznaczonymi,*
- 9) *wprowadzania psów bez smyczy i kagańca,*
- 10) *ruchu pojazdów poza drogami do tego wyznaczonymi,*
- 11) *umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną przyrody z wyjątkiem znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, na przedmiotach lub obszarach objętych ochroną,*
- 12) *zakłócania ciszy,*
- 13) *prowadzenia badań naukowych bez zgody właściwego organu uznającego obszar za rezerwat przyrody,*
- 14) *wprowadzania organizmów zmodyfikowanych genetycznie.*

Zakazy nie dotyczą:

- 1) wykonywania zabiegów wynikających z planu ochrony lub rocznych zadań ochronnych, a także w przypadku konieczności likwidacji nagłych zagrożeń, czynności nie ujętych w planie ochrony lub rocznych zadaniach ochronnych za zgodą organu ustanawiającego plan ochrony lub roczne zadania ochronne,
- 2) prowadzenia akcji ratowniczej lub działań związanych z bezpieczeństwem publicznym, zapobieganiem lub likwidacją skutków klęski żywiołowej,
- 3) wykonywania zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa,
- 4) obszarów objętych ochroną krajobrazową w trakcie ich gospodarczego wykorzystania przez jednostki organizacyjne, osoby prawne lub fizyczne oraz wykonywania prawa własności, zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego.

Ustalenia niniejszego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nie naruszają powyższych zakazów.

Rezerwat przyrody „Mogielica”

Został utworzony Zarządzeniem Nr 37/10 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 30 grudnia 2010 roku (Dz. Urz. Woj. Małop. z 2011 r. Nr 89, poz. 731). Zajmuje on wówczas powierzchnię 50,44 ha. Jest położony w Gminie Dobra i Słupnice. Wokół rezerwatu utworzona została otulina o powierzchni 90,69 ha. Rezerwat utworzony został w celu:

- ✓ ochrony głuszca *Tetrao urogallus* i jego biotopu, a także innych rzadkich gatunków ptaków oraz siedlisk przyrodniczych i form skalnych występujących w szczytowej partii góry Mogielica.

Dnia 22 grudnia 2023 roku zostało wydane Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie w sprawie rezerwatu przyrody "Mogielica" (D z. Urz. Woj. Małopolskiego z 2023 r. poz. 9148). Rezerwat zajmuje obecnie powierzchnię 50,55 ha. Celem jego ochrony jest:

- ✓ zachowanie, ze względów przyrodniczych, naukowych i krajobrazowych, najwyższego szczytu Beskidu Wyspowego wraz ze zróżnicowaniem flory i fauny oraz zbiorowisk roślinnych występujących w piętrze reglowym, a także form skałkowych.

Określa się następujący rodzaj, typ i podtyp niniejszego rezerwatu: rodzaj rezerwatu – leśny (L); typ i podtyp rezerwatu ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ – biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBf), podtyp – biocenozy naturalnych i półnaturalnych (bp); typ i podtyp rezerwatu ze względu na główny typ ekosystemu: typ – leśny i borowy (EL), podtyp – lasów mieszanych górskich i podgórskich (Img).

Wokół rezerwatu wyznaczona jest otulina, obejmująca obszar o powierzchni 94,20 ha, położony w obrębach ewidencyjnych Chyszówki i Połrzeczki w gminie Dobra oraz w obrębie ewidencyjnym Słupnice Królewskie w gminie Słupnice, w powiecie limanowskim, w województwie małopolskim.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 26 lipca 2024 r. dla rezerwatu przyrody Mogielica ustanowiony został **Plan ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica”** (Dz. U. Województwa Małopolskiego z 29 lipca 2024 r. , poz. 4995).

Obydwa rezerваты „Śnieżnica” i „Mogielica” znajdują się w terenach leśnych oddalonych od terenów osadniczych gminy, a ustalenia niniejszego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego stoją w zgodzie z celami ich ochrony.

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie (Art. 40 Ustawy o ochronie przyrody). Aktualnie według obowiązującego prawa ustanowienie pomnika przyrody a także zniesienie formy ochrony następuje w drodze uchwały rady miasta/gminy.

Na terenie Gminy Dobra znajduje się dziesięć pomników przyrody. Siedem spośród nich to pomniki przyrody ożywionej, drzewa lub grupy drzew rosnące w sąsiedztwie zabudowy. Pozostałe 3 pomniki przyrody są pomnikami przyrody nieożywionej (tab. 13). Jeden z nich to jaskinia „Grota Zbójnicka” na Łopieniu, a dwa pozostałe to formy osuwiskowe w paśmie Mogielicy

i Jasienia: osuwiskowy podwójny grzbiet na Krzystoniowie oraz Osuwiskowy rów rozpadlinowy/rów osuwiskowy położony na północnym stoku Mogielicy (Jurków/Chyszówki). Ich wykaz przedstawiono w tabeli

Tabela 13. Pomniki przyrody na terenie Gminy Dobra (według Uchwały Nr XVI/121/20 Rady Gminy Dobra z dnia 11 maja 2020 zmienionej Uchwałą Nr XIX/136/20 z dnia 21 sierpnia 2020 r.).

Lp.	Nazwa/rodzaj	Obwód pnia na wysokości 1,3 m [cm], inne	Położenie geograficzne Układ współrzędnych mapy 1992 (EPSG 2180)	Opis lokalizacji (miejscowość, nr dz., inne)
1	Dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i> L.)/pojedyncze drzewo	444	49 45 19,5 N 20 10 38,9 E	Skrzydlna, dz. ew. nr. 396, drzewo na wzniesieniu będącym pozostałością grobli stawu.
2	Cis pospolity (<i>Taxus baccata</i> L.)/grupa drzew 2 szt.	-	49 43 33,1 N 20 09 35,0 E	Wola Skrzydlańska, dz. ew. nr 340, pnie drzew zrosnięte, zlokalizowane na podwórku prywatnej posesji
3	Lipa szerokolistna, (<i>Tilia platyphyllos</i> L.)/pojedyncze drzewo	510	49 43 37,9 N 20 13 24,6 E	Porąbka granica dz. 585 i 586, drzewo na przeciwskarpie rowu drogi powiatowej, pod podstawą pnia przepływa struga wody
4	Lipa szerokolistna, (<i>Tilia platyphyllos</i> L.)/pojedyncze drzewo	920	49 40 35,1 N 20 15 54,3 E	Chyszówki, dz. ew. nr 1155/3, drzewo wielopniowe przy budynku gospodarczym
5	Dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i> L.)/grupa drzew	422 406	49 45 19,4 N 20 10 40,1 E 49 45 18,6 N 20 10 40,8 E	Skrzydlna, dz. ew. nr 394, dwa dęby na prywatnej posesji, przy parkingu gminnym
6	Dąb „Szymon”/ pojedyncze drzewo Dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i> L.)/	490	49 42 51,4 N 20 14 39,0 E	Dobra, dz. ew. nr 2197, drzewo przy murze Zabytkowego kościoła, naprzeciwko wejścia

7	Jodła pospolita (<i>Abies alba Mill.</i>)/pojedyncze drzewo	350	49 37 35,0 N 20 15 26,5 E	Pótrzcзки, dz. ew. nr 2343 Drzewo na brzegu potoku Kamienica (przysiółek Białe)
8	Grota Zbójnicka na łopieniu/jaskinia pseudokrasowa	Jaskinia typu szparowo-blokowiskowego	49 41 58,2 N 20 16 44,2 E	Dobra, dz. ew. nr 6287/8 jaskinia na górze Łopień w obszarze Natura 2000 Uroczysko Łopień PLH120078
9	Osuwiskowy rów rozpadlinowy/rów osuwiskowy	Rów na północnym stoku Mogielicy	49 39 52,0 N 20 16 29,9 E	Chyszówki, dz. ew. nr 2919, rów na północnym stoku Mogielicy
10	Osuwiskowy podwójny grzbiet na Krzystonowie/osuwiskowy grzbiet	Grzbiet w obrębie przełęcz między Krzystonowem w wzgórzu Skalne	49 38 27,1 N 20 14 42,7 E	Pótrzcзки, dz. ew. nr 2346, podwójny grzbiet na Krzystonowie

Źródło: GIOŚ – Rejestr pomników przyrody.

Wymienione powyżej pomniki przyrody zostały przedstawione na mapie POŚ, jak również na rysunku mpzp.

W stosunku do pomnika przyrody mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych,
- zmiany sposobu użytkowania ziemi,
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
- zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych,
- umieszczania tablic reklamowych.

9.2. Pozostałe obszary gminy podlegające różnym formom ochrony

Lasy ochronne i gospodarcze

Lasy na obszarze gminy zajmują powierzchnię około 5199 ha, co stanowi ponad 47,4% powierzchni gminy (mapa 8). Największe powierzchnie leśne oraz zadrzewień i zakrzewień występują w sołectwach Pórzeczki i Gruszowiec (powyżej 60% ich powierzchni), natomiast najmniej w Stróży i Skrzydłnej (poniżej 25%). W strukturze własności lasy państwowe stanowią około 46% ogółu, natomiast niepaństwowe 54% w tym zdecydowanie przeważają lasy prywatne. Ze względu na pełnione funkcje oraz położenie, lasy państwowe należą do lasów ochronnych w kategoriach glebochronne i wodochronne.

Las ochronny to las gospodarczy, którego usługi ekosystemowe lub specjalne funkcje są szczególnie chronione z mocy ustawy o lasach i ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. W lesie ochronnym prowadzi się gospodarkę leśną w sposób zapewniający ciągłe spełnianie przez niego celów, dla których został wydzielony. Dla określonych powierzchni takiego lasu mogą być ustalone szczególne sposoby prowadzenia gospodarki leśnej. Obowiązuje w nim system określonych wymagań publicznoprawnych zapewniający podwyższoną ochronę ekosystemu leśnego przed przeznaczeniem go na cele nieleśne. Uznanie lub pozbawienie ochronności następuje w drodze decyzji administracyjnej. Dla lasów skarbu państwa podejmuje ją minister właściwy do spraw środowiska, a dla lasów prywatnych i gminnych starosta (po uzyskaniu zgody właściciela).

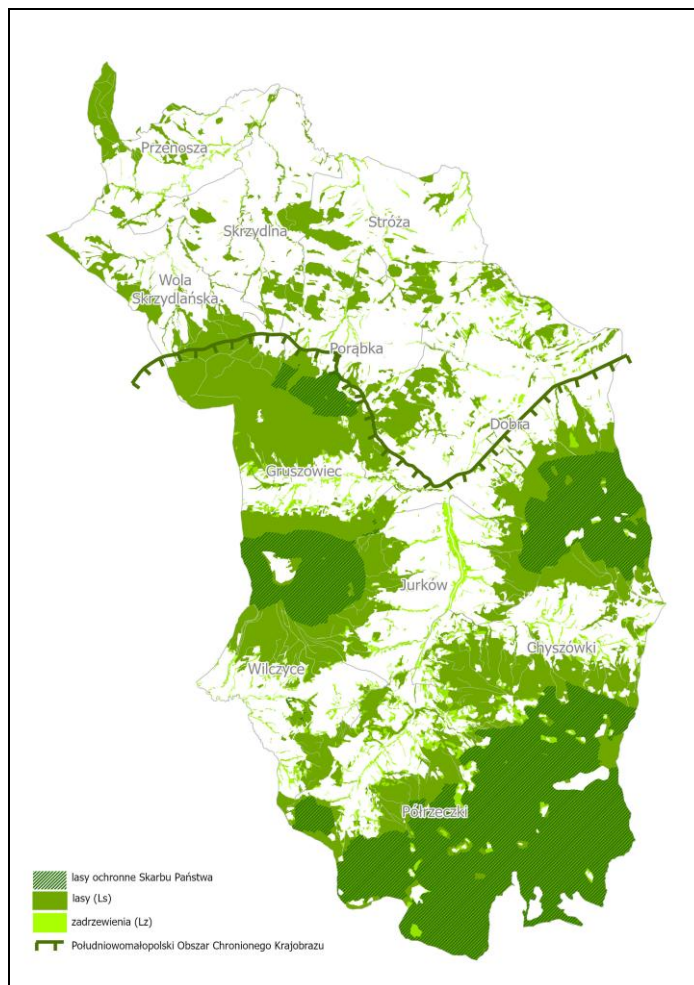
Lasy ochronne w Gminie Dobra (wg danych Nadleśnictwa Limanowa z 2024 r.) zajmują powierzchnię 2306 ha (co stanowi 1% powierzchni całej gminy i 44% powierzchni wszystkich lasów na jej terenie).

Lasy wodochronne mają za zadanie utrzymanie zdolności retencyjnej gleb leśnych i w ten sposób polepszenie użytecznego obiegu wody w przyrodzie. Zadania wodochronne najlepiej spełniają drzewostany mieszane jedno- i dwupiętrowe, z dobrze rozwiniętą warstwą krzewów i roślin zielnych oraz drzewostany wielopiętrowe.

Lasy glebochronne mają za zadanie zabezpieczenie gleb przed erozją i innymi procesami destrukcyjnymi na obszarach nizinnych i górskich. Zadania glebochronne spełniają najlepiej drzewostany mieszane, jedno- i dwupiętrowe, o zwarciu pełnym lub umiarkowanym, oraz drzewostany wielopiętrowe. Funkcje glebochronne spełniają również podrosty i podszyty. Skład gatunkowy, dostosowany do siedliska, powinien preferować gatunki głęboko zakorzeniające się.

W Gminie Dobra nadzór nad lasami państwowymi pełni Nadleśnictwo Limanowa, a nad lasami prywatnymi Starostwo Powiatowe.

Mapa 8: Lasy Ochronne, lasy oraz zadrzewienia w granicach Gminy Dobra

Źródło: Opracowanie własne na podstawie mat. Nadleśnictwa Limanowa i EGIB (2024 r.)

Sieć ekologiczna ECONET-PL

Polska część Europejskiej Sieci Ekologicznej ECONET-PL obejmuje tereny o najwyższych walorach przyrodniczych, tworzących wyodrębnione obszary węzłowe o znaczeniu międzynarodowym (M) lub krajowym (K), połączone między sobą korytarzami ekologicznymi również o znaczeniu międzynarodowym lub krajowym [Liro 1995].

W strukturze ekologicznej gmina położona jest w większości w granicach korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym **70k – Beskidu Makowskiego i Wyspowego**, który umożliwia rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi o znaczeniu międzynarodowym (40M, 43M) i krajowym (31K).

Południową część gminy, w rejonie Kiczory i Mogielicy, obejmuje rozległy **Obszar Sądecki – 43M**. Powierzchnia obszaru wynosi 1413 km², a w skład jego wchodzi 2 parki narodowe, park krajobrazowy i 21 rezerwatów. W obrębie obszaru znajdują się trzy grupy górskie: Gorce – oddzielone przełomową doliną Dunajca od Beskidu Sądeckiego (Pasma Radziejowej) oraz Pasma Jaworzyny oddzielone przełomową doliną Popradu, a na południu Pieniny. Przełomowe doliny umożliwiły wkroczenie na ten teren wielu gatunków południowych, często kserotermicznych niespotykanych w Beskidach.

Północną część gminy, w rejonie Stróży i Skrzydłnej, obejmuje **Obszar Pogórza Ciężkowickiego – 31K**. Obszar o powierzchni 883 km², w obrębie którego znajdują się 4 rezerwy i 2 parki krajobrazowe. Występują tu typowe dla pogórzy grzbiety ze średnioodpornych piaskowców z dużym udziałem lasów z licznymi cennymi fitocenozy zblizonymi do naturalnych oraz gatunkami roślin i zwierząt zagrożonych i rzadkich w Europie i w skali kraju.

Obszary i tereny górnice

Dla celów eksploatacji złóż piaskowca w miejscowościach Porąbka i Skrzydlna wyznaczono szereg obszarów i terenów górnicych. Zestawiono je w poniższej tabeli (tab. 14).

Tabela 14. Tereny i obszary górnicych w gminie Dobra (stan na 2025 rok)

Przestrzeń górnicych	Typ	Nr w rejestrze	Złoże
Porąbka II	Teren Górnicych	10-6/4/229	Porąbka 1
	Obszar Górnicych	10-6/4/229	Porąbka 1
Skrzydlna IV	Teren Górnicych	10-6/3/217a	Skrzydlna
	Obszar Górnicych	10-6/3/217a	Skrzydlna
Porąbka II	Teren Górnicych	10-6/1/55a	Porąbka
	Obszar Górnicych	10-6/1/55a	Porąbka
Skrzydlna V	Teren Górnicych	10-6/3/216a	Skrzydlna 1
	Obszar Górnicych	10-6/3/216a	Skrzydlna 1
Skrzydlna VI	Teren Górnicych	10-6/5/439	Skrzydlna 2
	Obszar Górnicych	10-6/5/439	Skrzydlna 2
Skrzydlna III	Teren Górnicych	10-6/5/418	Skrzydlna 3
	Obszar Górnicych	10-6/5/418	Skrzydlna 3
Skrzydlna VII	Teren Górnicych	10-6/3/216b	Skrzydlna 1
	Obszar Górnicych	10-6/3/216b	Skrzydlna 1

Źródło: System MIDAS PIG-PIB 2025

Obszar zlokalizowany w granicach terenu górnicych „Porąbka II” znajduje się w strefie możliwych szkodliwych wpływów z tytułu prowadzenia eksploatacji złoża z wykorzystaniem robót strzałowych.

Granice udokumentowanych złóż kopalin oraz terenów i obszarów górnicych przedstawiono na rysunku mpzp. oraz POŚ.

Cmentarze

Na terenie gminy znajdują się czynne cmentarze w Dobrej, w Skrzydłnej, w Jurkowie i w Stróży, dla których obowiązuje zachowanie stref sanitarnych (50 i 150 metrów) jako minimalnych odległości pomiędzy cmentarzami a budynkami mieszkalnymi, zakładami produkującymi lub przechowującymi artykuły żywności, zakładami żywienia zbiorowego i ujęciami wody zgodnie z wymogami przepisów odrębnych. Usytuowanie cmentarzy oraz zasięgi stref 50 i 150 m przedstawiono w części kartograficznej prognozy.

Minimalna odległość cmentarza od ujęć wody pitnej służących jako źródło zaopatrzenia dla sieci wodociągowych wynosi 500 m. Ze względu na istniejące rezerwy terenu w projekcie zmiany planu w gminie Dobra nie planuje się rozszerzenia istniejących cmentarzy poza tereny przeznaczone na ten cel w dotychczasowych planach miejscowych.

Na terenie gminy znajduje się ponadto historyczny cmentarz ofiar II wojny światowej w Skrzydlnej.

Linie elektroenergetyczne

Gmina Dobra jest zaopatrywana w energię elektryczną siecią średnich napięć 15 i 30 kV wyprowadzoną ze stacji elektroenergetycznych: 110/30/15kV Łososina, (zlokalizowanej na terenie miasta Limanowa), 110/15kV Stróża (zlokalizowanej w miejscowości Stróża) oraz rozdzielni sieciowej SN Mszana Dolna (zlokalizowanej na terenie miasta Mszana Dolna).

Na terenie gminy znajdują się napowietrzne linie 110kV relacji GPZ Myślenice (MSN) - GPZ Stróża (STZ) - GPZ Łososina (LSS). Planowana jest również budowa linii zasilającej planowaną stację elektroenergetyczną 110/15kV Mszana Dolna relacji GPZ Stróża (STZ) - GPZ Mszana Dolna (orientacyjny jej przebieg wskazano na rysunku studium i POŚ).

9.3. Inne zasoby przyrodnicze w gminie

Prawnie chronione gatunki roślin

W dostępnej charakterystyce zasobów przyrodniczych gminy brak dokładnej inwentaryzacji przyrodniczej obszaru objętego niniejszym opracowaniem. Uniemożliwia to pełną ocenę występowania gatunków roślin objętych ochroną prawną.

Z dostępnych informacji wynika, że na terenie Gminy Dobra występują rośliny chronione zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409) wymienione w Załączniku 1 (objęte ścisłą ochroną z wyszczególnieniem gatunków wymagających ochrony czynnej), w Załączniku 2 (objęte ochroną częściową) i w Załączniku 3 (objęte ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane, oraz sposoby ich pozyskiwania).

W stosunku do roślin należących do dziko występujących gatunków podlegających ochronie wprowadzone zostały zakazy:

- zrywania, niszczenia i uszkodzania;
- niszczenia ich siedlisk i ostoi;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, stosowania środków chemicznych, niszczenia ściółki leśnej i gleby w ostojach;
- pozyskiwania, zbioru, przetrzymywania, posiadania, preparowania i przetwarzania okazów gatunków;
- zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany i darowizny okazów gatunków;
- wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków.

Według posiadanych informacji na obszarze niniejszego planu nie występują chronione gatunki roślin wymienione w załączniku nr 4 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014 poz.1409), dla których jest wymagane wyznaczenie stref ochrony ostoi i stanowisk gatunków.

Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie

Wielowiekowa gospodarka człowieka spowodowała znaczne przekształcenia siedlisk przyrodniczych w zasiedlonych dolinach na terenie Gminy Dobra. Natomiast stosunkowo najmniej przekształcone są tereny górskie w paśmie Mogielicy i Jasienia oraz masywy Łopienia, Ćwilina, Śnieżnicy i Ciecienia. Informacje o występowaniu na terenie gminy siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie pochodzą głównie ze standardowych formularzy danych obszarów Natura 2000. Na tej podstawie na terenie gminy zidentyfikowano 18 typów siedlisk wymienionych w załączniku 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 roku w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2010 roku Nr 77, poz. 510 z późniejszymi zmianami). Powierzchniowo dominują wśród nich siedliska leśne: buczyny żyzne i kwaśne. Siedlisko górskiego boru świerkowego występuje jedynie na niewielkiej powierzchni w podszczytowych partiach Mogielicy. Stosunkowo rozpowszechnione są także siedliska łąkowe - niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie natomiast znacznie rzadsze są górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie. Powierzchnia siedlisk łąkowych jak i ich rozmieszczenie podlega ciągłym zmianom w związku ze zmianami w użytkowaniu gruntów. Naturalna sukcesja roślinności leśnej na nieużytkowane łąki powoduje zmianę siedliska, podobnie jak i zabiegi agrotechniczne wykonywane na łąkach użytkowanych (nawożenie, wykaszanie wypas). Na niewielkiej powierzchni występują jako siedliska podlegające ochronie, zespoły roślinne i zbiorowiska związane z formami skalnymi oraz jaskinie, a także torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą. Natomiast regulacja Łososiny i zagospodarowanie doliny tej rzeki, sprawiły że znikome powierzchnie zajmują siedliska lasów łągowych oraz siedliska kamieńców i żwirowisk.

Prawnie chronione gatunki zwierząt

W odniesieniu do chronionych gatunków zwierząt dostępne są jedynie częściowe informacje dotyczące wszystkim przyrodniczych obszarów chronionych. Naturalna ruchliwość zwierząt oraz fakt, iż granice obszarów chronionych nie pokrywają się z granicami administracyjnymi Gminy Dobra sprawiają że informacje te mają charakter szacunkowy. Z uwagi na niewielki stopień przekształcenia środowiska w wyniku działalności człowieka najdogodniejsze warunki dla życia chronionych gatunków zwierząt występują w południowej części gminy w paśmie Mogielicy i Jasienia. Dla obszaru Natura 2000 „Ostoja Gorczańska” zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 20 maja 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk „Ostoja Gorczańska” przedmiotem ochrony na tym obszarze jest: 17 siedlisk przyrodniczych (zgodnie z Zał. nr 3 do ww. rozporządzenia), gatunki roślin oraz ich siedliska (tu: bezlist okrywowy *Buxbaumia viridis*) i 7 gatunków zwierząt wraz z siedliskami (biegacz urozmaicony, kumak górski, niedźwiedź brunatny, ryś, traszka karpacka, wilk, wydra). Z kolei obszary Natura 2000 „Uroczyisko Łopień” i „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego” są miejscem występowania kolonii nietoperzy. W jaskiniach na Łopieniu znajdują się miejsca hibernacji nocka Bechsteina (*Myotis bechsteinii*) nocka orzęsionego (*Myotis emarginatus*) nocka dużego (*Myotis myotis*) oraz podkowca małego (*Rhinolophus hipposideros*). Natomiast stary kościół w Skrzydłnej stanowiący jedną z enklaw obszaru „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego” jest miejscem występowania kolonii rozrodczych podkowca Małego i nocka orzęsionego oraz schronienie

nocka dużego. Jak dotychczas na terenie gminy nie utworzono stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania dla gatunków wymienionych w załączniku nr 5 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r., poz. 2183).

10. Identyfikacja czynników mających wpływ na środowisko, dobra materialne i dobra kultury

10.1. Czynniki negatywne

Czynnikiem negatywnym w odniesieniu do środowiska naturalnego, w tym jego elementu jakim są zasoby wodne, jest niedostateczne wyposażenie gminy w system odprowadzania i oczyszczania ścieków. Istniejący system odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych w Gminie Dobra funkcjonuje w oparciu o istniejącą oczyszczalnię „Dobra” w miejscowości Dobra. Aktualnie system obejmuje swoim zasięgiem jedynie miejscowości Dobra i Jurków. Według Banku Danych Lokalnych, w roku 2024 długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 61 km. Liczba przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 1060. Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej w Gminie Dobra w 2024 r. wynosiła 36,48. Docelowo oczyszczalnia ścieków w Dobrej ma przyjmować ścieki z całej południowej części gminy tj. z następujących sołectw: Dobra, Porąbka, Gruszowiec, Jurków, Pótrzcзки, Wilczyce, Chyszówki. W północnej części gminy nie ma dotychczas systemu kanalizacji sanitarnej. Planowana jest budowa takiego systemu z oczyszczalnią ścieków „Przenosza” w Przenoszy. Oczyszczalnia ta ma obsługiwać miejscowości: Przenosza, Wola Skrzydlańska Skrzydlna i Stróża. W obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wyznaczono teren pod budowę oczyszczalni „Przenosza”. Czynnikiem negatywnym jest wytwarzanie przez mieszkańców gminy oraz przez działające tu podmioty gospodarcze odpadów. Jest to nieodłączny element funkcjonowania jednostek osadniczych. Obszar gminy jest objęty zorganizowanym systemem zbiórki odpadów. Odpady są segregowane, a przy oczyszczalni ścieków w Dobrej funkcjonuje punkt selektywnej zbiórki odpadów (PSZOK). Na terenie gminy nie ma wysypiska odpadów.

Negatywnym czynnikiem jest również emisja zanieczyszczeń powietrza oraz hałasu przez pojazdy poruszające się drogą krajową nr 28 przez miejscowości Gruszowiec i Dobra.

Czynnikiem, który ma wpływ w pierwszym rzędzie na ludzi (pola elektromagnetyczne) i krajobraz są z kolei linie elektroenergetyczne wysokich napięć. Przez obszar Gminy Dobra przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna 110kV relacji GPZ Myślenice (MSN) - GPZ Stróża (STZ) - GPZ Łososina (LSS). Ponadto planowana jest też budowa linii zasilającej planowaną stacją elektroenergetyczną 110/15kV Mszana Dolna relacji GPZ Stróża (STZ) - GPZ Mszana Dolna (orientacyjny przebieg planowanej linii wskazano na rysunku studium i POŚ). Gmina Dobra jest zaopatrywana w energię elektryczną siecią średnich napięć 15 i 30 kV wyprowadzoną ze stacji elektroenergetycznych: 110/30/15kV Łososina, (zlokalizowanej na terenie miasta Limanowa), 110/15kV Stróża (zlokalizowanej w miejscowości Stróża) oraz rozdzielni sieciowej SN Mszana Dolna (zlokalizowanej na terenie miasta Mszana Dolna). Operatorem systemu dystrybucyjnego na terenie Gminy Dobra jest TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Krakowie.

10.2. Czynniki pozytywne

Wśród czynników, które mogą skutkować pozytywnymi efektami dla środowiska najistotniejszym jest utrzymanie struktury zagospodarowania terenów umożliwiającej bytowanie gatunków chronionych w ramach obszarów Natura 2000. Dotyczy o zarówno obszarów w niewielkim stopniu przekształconych w wyniku działalności człowieka tj. „Ostoi Gorczańskiej” i „Uroczyska Łopień” jak i „Ostoi Nietoperzy Beskidu Wyspowego”, które obejmują zurbanizowane tereny w centrum Skrzydłnej.

Predysponowane w niniejszym planie do roli stref ochrony widokowej szczyty gór – polany, są również czynnikiem pozytywnym. W projekcie planu wyznaczono strefy ochrony widokowej (Hala Mogielica – Polana Stumorgowa, Ćwilin – Polana Michurowa, Łopień – Hala Jaworze, Polana Przysłopki, Polana Skalne, Polana Folwarczna, Polana Wały, G. Kiczora – Kobylica, Śnieżnica, Wyśnikówka), a w wybitnych widokowo punktowo miejscach wskazano dodatkowo punkty widokowe. Ochrona przed zabudową i zainwestowaniem najbardziej cennych widokowo i krajobrazowo miejsc w gminie – jest jednym z priorytetów i celów właściwego gospodarowania przestrzenią oraz czynnikami, które skutkować mają pozytywnymi efektami dla środowiska. Te miejsca powinny być szczególnie eksponowane i chronione, zarówno pod kątem przyrodniczym, jak i krajobrazowym i widokowym.

Czynnikiem wpływającym pozytywnie na stan środowiska będzie również możliwości tworzenia nowych zalesień poza obszarami występowania wartościowych siedlisk nieleśnych. Nowe zalesienia będą przyczyniać się do retencji zasobów wodnych oraz do zwiększenia bioróżnorodności obszaru.

Pozytywnym czynnikiem jest również zachowanie w projekcie planu obudów biologicznych cieków wodnych oraz zachowanie zadrzewień i zalesień śródpolnych i przydrożnych.

Ponadto do pozytywnych czynników zaliczyć również należy zaniechanie rozszerzania terenów zainwestowania na tereny zidentyfikowanych osuwisk aktywnych, jak również ustalenia planu dotyczące ochrony obiektów zabytkowych oraz dóbr kultury współczesnej.

Realizacja powyższych pozwoli na trwałe zachowanie zasobów dziedzictwa kulturowego.

11. Ocena potencjalnych zmian stanu środowiska obszaru gminy w przypadku nierealizowania postanowień projektowanego dokumentu

Omawiany projekt Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra obejmuje swoim zasięgiem całą Gminę Dobra w jej granicach administracyjnych. W chwili przystąpienia do sporządzania niniejszego planu na obszarze gminy obowiązywało Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra przyjęte Uchwałą Nr XII/111/99 Rady Gminy Dobra z dnia 28.XII.1999 r.. Obecnie obowiązuje uchwalone nowe studium przyjęte Uchwałą nr XV/93/25 Rady Gminy Dobra z dnia 25 czerwca 2025 r. W granicach administracyjnych całego obszaru gminy obowiązuje

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra uchwalony Uchwałą nr XXII-143/16 Rady Gminy Dobra z dnia 22 sierpnia 2016 roku oraz szereg jego zmian wprowadzonych uchwałami w latach 2017-2023.

Na skutek niniejszej zmiany planu można oceniać, iż zmiany w środowisku przebiegać mogą w następujących kierunkach:

- kontynuacja dotychczasowego użytkowania terenu czyli niewielkie zmiany w środowisku (głównie w wyniku uszczuplenia terenów dotychczasowych rolnych i w niewielkim stopniu leśnych),
- kontynuacja poszerzania terenów do zainwestowania w nawiązaniu do terenów wyznaczonych po zabudowę w dotychczasowych procedurach planistycznych,
- możliwe częściowe zahamowanie dotychczasowej tendencji zmian w krajobrazie poprzez realizację nowej zabudowy na terenach przeznaczonych na ten cel w doraźnie dokonywanych zmianach punktowych obowiązujących planów, poprzez stworzenie nowego dokumentu studium i na jego podstawie niniejszego planu – będącego syntezą faktycznego zainwestowania w terenie, terenów przeznaczonych pod zainwestowanie w studium z 1999 r., mpzp. z 2016 i jego punktowanych zmianach dokonanych w latach 2017-2023, jak również możliwych do uwzględnienia w ich sąsiedztwie nielicznych wniosków stanowiących kontynuację terenów przeznaczonych pod zainwestowanie,
- zahamowanie zmian w krajobrazie w wyniku realizacji zabudowy na dotychczasowych terenach rolnych (zabudowa zagrodowa, budynki gospodarcze) lub w wyniku samowolnej realizacji zabudowy wykraczającej poza ten zakres, poprzez utrzymanie w niniejszym planie (co było już wprowadzone mpzp. z 2016 r.) zakazu zabudowy kubaturowej na terenach rolnych,
- zmiany szaty roślinnej poprzez spontaniczną sukcesję roślinności półnaturalnej na gruntach, na których zaniechano użytkowania rolniczego, oraz możliwość tworzenia nowych zadrzewień i zalesień na gruntach rolnych gdzie obserwuje się naturalną sukcesję roślinną,
- zachowanie obudowy biologicznej cieków wodnych poprzez wyznaczenie wzdłuż ich przebiegów po naturalnych śladach sukcesji roślinnej terenów zieleni naturalnej.

12. Ocena uwzględnienia przez projektowany dokument celów oraz sposobów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

12.1. Dokumenty międzynarodowe i wspólnotowe

Ochrona rzadkich gatunków ptaków żyjących na obszarach Natura 2000 „Ostoja Gorceńska”, „Uroczysko Łopień” i „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego” jest celem ochrony środowiska o znaczeniu zarówno międzynarodowym jak i wspólnotowym oraz krajowym.

W omawianym projekcie planu miejscowego uwzględniono cele ochrony obszarów Natura 2000, poprzez utrzymanie w leśnym, dotychczasowym użytkowaniu kompleksów leśnych w południowej części gminy oraz w masywie Łopienia, a także poprzez uwzględnienie wymogów ochrony ostoi nietoperzy w starym kościele w Skrzydłnej.

12.2. Dokumenty krajowe

Podstawowym prawem w Polsce jest konstytucja i do jej zapisów odnoszone są wszystkie pozostałe dokumenty prawne. Przyjęta w 1997 roku Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej stwierdza, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju (Art. 5) ustala także, że ochrona środowiska jest obowiązkiem m.in. władz publicznych, które poprzez swą politykę powinny zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom (Art. 74).

„Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)” oraz „Polityka Ekologiczna Państwa 2030” są dokumentami o charakterze ogólnym dotyczącymi znacznie szerszego wachlarza zagadnień niż studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z Krajowym Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych gmina Dobra wchodzi w skład aglomeracji Dobra. Zarówno dotychczasowe działania w zakresie budowy systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych jak i przyjęte w projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zasady rozbudowy systemu kanalizacji sanitarnej są zgodne z założeniami aktualizacji KPOŚK.

13. Kierunki zmian w zagospodarowaniu terenów Gminy Dobra w wyniku realizacji postanowień miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

13.1. Analiza porównawcza ustaleń projektu Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra w kontekście obowiązujących dokumentów planistycznych: mpzp. oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Niniejszy projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest zgodny z obowiązującym nowym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra uchwalonym uchwałą nr XV/93/25 Rady Gminy Dobra z dnia 25 czerwca 2025 r.. Przyrosty nowych terenów budowlanych wyznaczonych w niniejszym planie są zgodnie z rysunkiem obowiązującego studium lub dopuszczeniami wynikającymi z tekstowych ustaleń obowiązującego dokumentu studium.

W stosunku do dotychczas obowiązujących dokumentów planistycznych na skumulowaną powierzchnię obszarów przeznaczonych do zainwestowania w nowym – niniejszym planie składa się: powierzchnia obszarów przeznaczonych do zainwestowania w:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra uchwalonym uchwałą Nr XII/111/99 Rady Gminy Dobra z dnia 28.XII.1999 r., (w tym również tereny przeznaczone pod zainwestowanie ze studium z 1999r., a nie wyznaczone w dotychczas obowiązującym planie z 2016 r. oraz jego zmianach pkt.),
- Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uchwalonym Uchwałą nr XXII-143/16 Rady Gminy Dobra z dnia 22 sierpnia 2016 roku wraz z jego licznymi zmianami punktowymi z lat 2017 – 2023,

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra uchwalonym uchwałą nr XV/93/25 Rady Gminy Dobra z dnia 25 czerwca 2025 r. (zgodne z rysunkiem obowiązującego studium lub dopuszczeniami wynikającymi z tekstowych ustaleń obowiązującego dokumentu studium).

13.2. Zmiany powierzchniowe w stosunku do dotychczas obowiązujących planów

Omawiany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zawiera ustalenia dotyczące zagospodarowania przestrzennego terenów dla całości obszaru Gminy Dobra.

W projekcie planu przewidziano we wszystkich miejscowościach mniejsze bądź większe poszerzenia terenów zabudowy w stosunku do ustaleń dotychczasowego planu miejscowego i szeregu jego późniejszych zmian punktowych. Zestawienie powierzchni nowych terenów do zainwestowania przedstawiono w tabeli 15a i 15b.

Tabela 15a. Projektowany przyrost terenów do zainwestowania w stosunku do obowiązującego planu miejscowego i jego zmian według miejscowości.

Lp.	Miejscowość	Przyrost terenów do zainwestowania* [ha]
1	Chyszówki	12,1427
2	Dobra	49,9860
3	Gruszowiec	7,4272
4	Jurków	8,7763
5	Porąbka	25,8615
6	Pólrzeczki	12,3948
7	Przenosza	17,1166
8	Skrzydlna	44,8231
9	Stróża	27,0566
10	Wilczyce	10,3475
11	Wola Skrzydlańska	26,6496
Razem		242,5819

Źródło: Obliczenia własne.

Tabela 15b. Projektowany przyrost terenów do zainwestowania w stosunku do obowiązującego planu miejscowego i jego zmian według przeznaczeń.

Lp.	Miejscowość	Przyrost terenów do zainwestowania* [ha]
1	PEF	2,8016
2	KDD	4,6604
3	KOP	1,3978
4	MN	174,6407
5	MN-U	26,9935
6	P	5,0038

7	G	8,2956
8	IK	0,0537
9	U	0,2951
10	UT	0,1215
11	US	0,8885
12	UT-US	0,1687
13	IW	0,1114
14	KDL	0,1568
15	KDZ	0,4775
16	KKK	9,8846
17	KP	2,8720
18	KR	3,6134
19	UK	0,3140
Razem		242,5819

Źródło: Obliczenia własne.

Rozmieszczenie terenów przeznaczonych do zainwestowania w obecnie obowiązującym planie miejscowy i jego późniejszych zmianach oraz nowych terenów przeznaczonych do zainwestowania wyznaczonych w omawianym nowym projekcie mpzp. przedstawiono w części kartograficznej opracowania. Planowane przyrosty terenów zainwestowania będą się odbywać głównie kosztem dotychczasowych terenów rolnych i w małym stopniu kosztem terenów leśnych.

Analizując zróżnicowanie przyrostu terenów do zainwestowania w skali całej gminy można zauważyć, że nawiązuje on do istniejącej struktury osadnictwa w Gminie Dobra (tab. 16-26). W związku z tym powierzchnie przyrostu planowanych terenów zainwestowania są wyraźnie większe w miejscowości Dobra 49,9 ha (centrum administracyjne gminy). Znaczące przyrosty zaobserwować można ponadto w północnych miejscowościach gminy: Skrzydlna (44,8 ha), Stróża (27,6 ha), Wola Skrzydlańska (26,6 ha), Porąbka (25,9 ha).

Jeśli natomiast chodzi o rodzaj przeznaczeń, to przyrosty dotyczą w największym stopniu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej MN – 174,6 ha, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub usługowej 27 ha, oraz poszerzenia terenów pod powierzchnią eksploatację surowców mineralnych 8,3 ha oraz produkcję P – 5 ha. Znaczące przyrosty terenów do zainwestowania dotyczą terenów przeznaczonych pod nowoprojektowaną linię kolejową (tereny komunikacji kolejowej - KKK 9,9 ha), pod tereny komunikacji drogowej publicznej i wewnętrznej oraz parkingi (łącznie 13,2 ha), a także pod tereny elektrowni słonecznej PEF 2,8 ha.

79,6 ha (tj. 32,8%) nowych przyrostów dotyczy terenów, które już w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 1999 r. były wskazane pod zainwestowanie, a do tej pory nie zostały one wskazane w obowiązującym Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod zainwestowanie. W nowym studium uchwalonym w 2025 r. zostały one wskazane pod zainwestowane, jednak nie były one traktowane w nim jako nowe przyrosty. Gdyż była to procedura zmiany studium a nie planu. 70% z nich (tj. 56 ha) dot. terenów położonych poza PMOChK, a 30% (23,5ha) w PMOChK.

Zdecydowanie większe przyrosty nowych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie 175 ha (tj. 72% wszystkich nowych przyrostów) dotyczą terenów położonych poza Południowomałopolskim Obszarem Chronionego Krajobrazu. 28% tj. 67 ha dot. południowych terenów gminy znajdujących się w granicach PMOChK.

Z punktu widzenia oddziaływania na środowisko takie zróżnicowanie skali przyrostów terenów do zainwestowania jest korzystne ze względu na wyraźnie mniejsze powierzchnie przyrostów terenów przeznaczonych do zainwestowania w miejscowościach położonych w południowej części gminy (w PMOChK), jak również w granicach obszarów Natura 2000.

Tabela 16. Projektowany przyrost terenów do zainwestowania w stosunku do obowiązującego planu w miejscowości Chyszówki

Lp.	Przeznaczenie terenu	Przyrost terenów do zainwestowania* (ha)
1	KOP	0,1101
2	MN	10,5861
3	MN-U	0,4800
4	UT-US	0,1687
5	IW	0,1114
6	KDD	0,6609
7	KR	0,1941
Razem		12,1427

Źródło: Obliczenia własne.

Tabela 17. Projektowany przyrost terenów do zainwestowania w stosunku do obowiązującego planu miejscowości Dobra

Lp.	Przeznaczenie terenu	Przyrost terenów do zainwestowania* (ha)
1	KDD	1,5708
2	KOP	0,0831
3	MN	33,3756
4	MN-U	7,5948
5	P	3,6088
6	IK	0,0537
7	U	0,1117
8	US	0,8885
9	UK	0,3140
10	UT	0,1215
11	KP	1,7845
12	KR	0,4791
Razem		49,9860

Źródło: Obliczenia własne.

Tabela 18. Projektowany przyrost terenów do zainwestowania w stosunku do obowiązującego planu miejscowości Gruszowiec

Lp.	Przeznaczenie terenu	Przyrost terenów do zainwestowania* (ha)
1	MN	5,2400
2	MN-U	0,6026
3	P	1,3950
4	KDD	0,0905
5	KR	0,0991
Razem		7,4272

Źródło: Obliczenia własne.

Tabela 19. Projektowany przyrost terenów do zainwestowania w stosunku do obowiązującego planu miejscowości Jurków

Lp.	Przeznaczenie terenu	Przyrost terenów do zainwestowania* (ha)
1	KDD	0,1969
2	MN	5,7175
3	MN-U	1,3427
4	U	0,1834
5	KP	1,0875
6	KR	0,2483
Razem		8,7763

Źródło: Obliczenia własne.

Tabela 20. Projektowany przyrost terenów do zainwestowania w stosunku do obowiązującego planu miejscowości Porąbka

Lp.	Przeznaczenie terenu	Przyrost terenów do zainwestowania*
1	KDD	0,1460
2	MN	15,1626
3	MN-U	3,3718
4	G	5,5161
5	PEF	1,2301
6	KR	0,4350
Razem		25,8615

Źródło: Obliczenia własne.

Tabela 21. Projektowany przyrost terenów do zainwestowania w stosunku do obowiązującego planu miejscowości Pórzeczki

Lp.	Przeznaczenie terenu	Przyrost terenów do zainwestowania* (ha)
1	KDD	0,0399
2	KR	0,1204
3	MN	11,7596
4	MN-U	0,4749
Razem		12,3948

Źródło: Obliczenia własne.

Tabela 22. Projektowany przyrost terenów do zainwestowania w stosunku do obowiązującego planu miejscowości Przenosza

Lp.	Przeznaczenie terenu	Przyrost terenów do zainwestowania* (ha)
1	MN	15,4345
2	MN-U	1,1657
3	KDD	0,3187
4	KR	0,1977
Razem		17,1166

Źródło: Obliczenia własne.

Tabela 23. Projektowany przyrost terenów do zainwestowania w stosunku do obowiązującego planu miejscowości Skrzydlina

Lp.	Przeznaczenie terenu	Przyrost terenów do zainwestowania* (ha)
1	KDD	0,5474
3	MN	33,1718
4	MN-U	6,6895
6	G	2,7795
7	KDZ	0,1497
8	KR	0,3841
Razem		44,8231

Źródło: Obliczenia własne.

Tabela 24. Projektowany przyrost terenów do zainwestowania w stosunku do obowiązującego planu miejscowości Stróża

Lp.	Przeznaczenie terenu	Przyrost terenów do zainwestowania* (ha)
1	MN	11,4151
2	MN-U	2,5575
3	PEF	1,5715
4	KDD	0,9160
5	KDL	0,0787
6	KDZ	0,3279
7	KKK	9,8846
8	KR	0,3053
Razem		27,0566

Źródło: Obliczenia własne.

Tabela 25. Projektowany przyrost terenów do zainwestowania w stosunku do obowiązującego planu miejscowości Wilczyce

Lp.	Przeznaczenie terenu	Przyrost terenów do zainwestowania* (ha)
1	KOP	0,1087
2	MN	9,3338
3	MN-U	0,7581
4	KR	0,1469
Razem		10,3475

Źródło: Obliczenia własne.

Tabela 26. Projektowany przyrost terenów do zainwestowania w stosunku do obowiązujących planów w miejscowości Wola Skrzydlańska

Lp.	Przeznaczenie terenu	Przyrost terenów do zainwestowania* (ha)
1	MN	23,4388
2	MN-U	1,9558
3	KDD	0,1735
4	KDL	0,0781
5	KR	1,0034
Razem		26,6496

Źródło: Obliczenia własne.

13.2. Charakterystyka zmian jakościowych w stosunku do dotychczas obowiązujących planów

Planowane zmiany jakościowe w zagospodarowaniu przestrzennego Gminy Dobra w stosunku do obecnie obowiązującego planu miejscowego (wraz z jego szeregiem zmian punktowych) przeanalizowano w odniesieniu do całości obszaru gminy. Nieuniknioną konsekwencją rozwoju układu osadniczego gminy jest uszczuplenie terenów rolnych na rzecz różnego rodzaju terenów zabudowy, a także przekształcenia krajobrazu dotychczasowych terenów otwartych. W niewielkim stopniu planowane zmiany dotyczą uszczuplenia terenów leśnych. W przypadku omawianego projektu mpzp. uszczuplenia te obejmą łącznie powierzchnię blisko 243 ha (głównie gruntów dotychczas przeznaczonych na cele rolne – ok. 232 ha, w niewielkim stopniu na cele leśne – ok. 10,5 ha, oraz w minimalnym – innych). Uszczuplenia terenów leśnych (Ls i Lz) związane będą głównie z eksploatacją udokumentowanych złóż surowców mineralnych (5,87 ha), w mniejszym stopniu z terenami przeznaczonymi pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i mieszkaniową jednorodzinną lub usługową (3,2 ha), w niewielkim – pod usługi (U, US, UT = 0,8 ha), a także pod tereny komunikacji drogowej i kolejowej (KR, KP, KDZ, KDL, KDD, KKK = 5,6 ha), bądź też wynikające z konieczności dostosowania ustaleń planu do granic własności lub przebiegu dróg wyznaczonych w projekcie planu.

Z punktu widzenia oddziaływania na środowisko korzystne jest umożliwienie tworzenia nowych zalesień na łącznej powierzchni ok. 560 ha (tereny RN-L – tereny rolnictwa z zakazem zabudowy lub lasu). Zmiany wzajemnych proporcji powierzchniowych pomiędzy terenami przeznaczonymi pod tereny zieleni naturalnej, pod tereny lasów, czy pod tereny rolnictwa, wynikają głównie z dostosowania projektu planu do aktualnych map ewidencyjnych

i mimo stosunkowo dużych powierzchni, nie będą mieć jednak znaczącego wpływu na środowisko, gdyż wynikają one z dostosowania ustaleń planu do faktycznego użytkowania i ewidencji gruntów.

Na terenie Gminy Dobra następuje wyraźna tendencja rozwoju przestrzennego zabudowy mieszkaniowej. Równocześnie można zauważyć tendencję do intensyfikacji i wielofunkcyjnego użytkowania terenów przeznaczonych do zabudowy. Wskazują na to znaczący udział terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej (MN-U).

Omawiany projekt Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra zawiera ustalenia określające szczegółowego przeznaczenia terenów, wskaźników i parametrów zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy. W znacznej części utrzymano w tym zakresie przeznaczenie terenów określone w dotychczasowych planach miejscowych. Wskazano również nowe poszerzenia terenów przeznaczonych pod zainwestowanie zgodnie z nowym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra uchwalonym uchwałą nr XV/93/25 Rady Gminy Dobra z dnia 25 czerwca 2025 r. Charakter zmian jest zróżnicowany. Oprócz zmian polegających na przeznaczeniu gruntów rolnych pod zainwestowanie i w niewielkim stopniu zmian przeznaczenia gruntów leśnych pod zainwestowanie, planowane zmiany użytkowania dotyczą również terenów, które w dotychczasowym planie były przeznaczone na cele zainwestowania, a w omawianym projekcie są przeznaczone w ramach zainwestowania na inne cele (zmiana funkcji – zmiana klasy przeznaczenia terenu).

W niniejszym projekcie planu wprowadzono również dwie zmiany w dziedzinie sportu i rekreacji polegające na wyznaczeniu w miejscowości Dobra terenu pod lokalizację boiska sportowego (teren US – teren o powierzchni 0,67 ha), oraz strzelnicy sportowej (teren US3 – nowy teren o powierzchni 0,15 ha), poszerzenie istniejącego kamieniołomu w Porąbce (poszerzenie o 5,52 ha) oraz Skrzydłnej (poszerzenie o 2,78 ha), jak również wyznaczono w miejscowości Chyszówki teren z przeznaczeniem pod usługi publiczne związane z bazą GOPR (UT-US – teren o powierzchni 0,17 ha). Istotną zmianą jakościową jest również przeznaczenie ok. 1,57 ha terenu w miejscowości Stróża oraz ok. 1,23 ha w miejscowości Porąbka pod teren elektrowni słonecznej (tereny PEF). Niewielkie poszerzenie terenów przeznaczonych pod: tereny usług turystyki planuje się w miejscowości Chyszówki w okolicy Przełęczy Marszałka Rydza Śmigłego (0,2467), pod produkcję w Dobrej i Gruszowcu (w sumie ok. 5 ha), pod tereny parkingu (na przełęczy Marszałka Rydza Śmigłego w Chyszówkach, na wschód od przełęczy w Wilczycach, przy cmentarzu w Skrzydłnej oraz przy boisku sportowym w Dobrej) (łącznie 1,40 ha), a także pod tereny infrastruktury technicznej – teren wodociągów w Chyszówkach (0,11 ha).

Istotna zmiana w obecnym projekcie planu dotyczy wskazania lokalizacji planowanych zadań celu publicznego. Takim przedsięwzięciem jest budowa nowej linii kolejowej Podłęże-Szczyrzyc-Tymbark/Mszana Dolna. W omawianym projekcie planu uwzględniono wyniki najnowszych prac przygotowawczych do budowy tej linii – projektów technicznych, wskazano zasięg planowanej inwestycji, nowe tereny komunikacji kolejowej KKK (9,88 ha), osie przebiegu projektowanej trasy linii kolejowej oraz przebiegi dróg planowanych i łączących się z obszarem inwestycji kolejowej. Na rysunku Prognozy wskazano również strefą możliwego oddziaływania akustycznego 300 m od osi projektowanej linii kolejowej.

Z zadań celu publicznego projekt planu uwzględnia również projekt „Budowy ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż rzeki Łososiny w miejscowości Jurków oraz Dobra (ETAP I)” oraz projekt

„Budowy ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż rzeki Łososiny w miejscowości Jurków oraz Dobra (ETAP II)”, o łącznej powierzchni 2,87 ha (tereny komunikacji pieszo-rowerowej KP).

Kolejną zmianą w stosunku do obowiązującego planu miejscowego z 2016 r. jest wyznaczenie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w oparciu o zaktualizowane w ramach II cyklu planistycznego mapy zagrożenia powodziowego ISOK z 2020 roku, jak również wskazanie na mapach orientacyjnej lokalizacji osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi, których zasięgi zostały wskazane na rysunku planu na podstawie opracowania pn. „System Osłony Przeciwosuwiskowej” („SOPO”).

13.3. Skumulowane oddziaływania na środowisko miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

Oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji ustaleń nowego Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra będzie mieć charakter skumulowany. To znaczy będą one generowane łącznie przez przedsięwzięcia i działalności istniejące i aktualnie realizowane na podstawie ustaleń dotychczasowych planów, a także przez działania realizowane na podstawie nowych ustaleń sporządzanego obecnie planu, w ramach przyrostów zgodnych z uchwalonym w 2025 r. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra.

Potencjalny zakres oddziaływań skumulowanych w przypadku mpzp. jest nieporównanie szerszy niż w przypadku pojedynczych przedsięwzięć. Dlatego, o ile w przypadku pojedynczego przedsięwzięcia, analiza oddziaływań skumulowanych powinna obejmować wszystkie oddziaływania generowane przez przedsięwzięcie w połączeniu z oddziaływaniami pochodzącymi od wszystkich sąsiadujących z nim przedsięwzięć tego samego typu, o tyle w przypadku niniejszej prognozy analizą objęto najbardziej prawdopodobne skumulowane oddziaływania nowego planu z ustaleniami dotychczasowego planu miejscowego, jak również w dostosowaniu go do nowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Podstawowym efektem skumulowanym ustaleń projektu nowego planu było skumulowanie dotychczasowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z 2016 r., jego licznych zmian punktowych uchwalonych na przestrzeni lat 2017 - 2023, jak również nowego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uchwalonego w 2025 r. (zawierającego także tereny przeznaczone pod zainwestowanie w studium z 1999r. a do tej pory nie przeniesione do planu zagospodarowania przestrzennego). Łączne rozmiary obszarów przeznaczonych do zainwestowania w tych dokumentach planistycznych, stanowią tereny przeznaczone pod zainwestowanie w obecnie sporządzonym nowym projekcie planu, a ich rozmieszczenie, rozmiary i sposób zagospodarowania w głównej mierze determinują pozostałe skumulowane oddziaływania na środowisko.

Skumulowaną powierzchnię obszarów przeznaczonych do zainwestowania w Gminie Dobra przedstawiono w tabeli 27.

Tabela 27. Skumulowana powierzchnia obszarów zainwestowania w Gminie Dobra według miejscowości.

Lp.	Miejscowość	Skumulowana powierzchnia obszarów do zainwestowania* (ha)	Powierzchnia miejscowości (ha)	Liczba ludności 2025 (stan na 31.12)
1	Chyszówki	165,90	1032,7	683
2	Dobra	633,91	2055,8	3234
3	Gruszowiec	108,85	579,6	485
4	Jurków	212,62	820,7	1244
5	Porąbka	176,13	668,1	552
6	Pótrzcзки	128,55	2236,6	597
7	Przenosza	191,12	498,1	527
8	Skrzydlna	337,76	861,8	1085
9	Stróża	202,80	621,7	598
10	Wilczyce	164,74	947,1	716
11	Wola Skrzydlańska	196,48	656,4	376
Razem		2518,86	10 978,6	10097

*Na skumulowaną powierzchnię składa się powierzchnia obszarów przeznaczonych do zainwestowania w: obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego z 2016 r. wraz z jego licznymi zmianami punktowymi z lat 2017 – 2023 oraz przyrosty niniejszego planu (zgodne z nowym Studium uchwalonym w 2025 r., w tym również przyrosty zawierające tereny przeznaczone pod zainwestowanie ze studium z 1999r. a nie wyznaczone w dotychczas obowiązującym planie z 2016 r. oraz jego zmianach pkt.)

Źródło: Obliczenia własne.

Jak wynika z powyższego zestawienia skumulowane powierzchnie obszarów przeznaczonych do zainwestowania są generalnie proporcjonalne do liczby ludności. Miejscowość Jurków odbiega nieco od tej prawidłowości. Mimo większej liczby ludności skumulowana powierzchnia terenów zainwestowania jest tu mniejsza niż w Skrzydlniej. Niezależnie od przyczyn jakie się na to złożyły jest to korzystne z punktu widzenia ochrony środowiska ze względu na koncentrację walorów przyrodniczych w południowej części gminy.

Rozmieszczenie obszarów przeznaczonych do zainwestowania (głównie pod tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, pod tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub usługowej, pod tereny zabudowy usługowej (w podziale na bardziej szczegółowe jej klasy przeznaczeń) oraz tereny produkcji, infrastruktury technicznej i komunikacji, jest kontynuacją dotychczasowych kierunków rozwoju sieci osadniczej Gminy Dobra, toteż obszary istniejącej zabudowy znajdują się przeważnie wewnątrz obszarów przeznaczonych do zainwestowania. Wynikiem tego jest koncentracja zainwestowania w dwóch lokalnych centrach układu osadniczego: w Dobrej, Skrzydlniej i Jurkowie.

Tak ukształtowane zainwestowanie jest generalnie korzystne dla środowiska ze względu na koncentrację walorów przyrodniczych poza powyższymi miejscowościami. Kontynuacja rozwoju dotychczasowego układu osadniczego gminy ma również tą zaletę, że nie wymaga budowy nowych szlaków komunikacyjnych pomiędzy miejscowościami, a obsługa komunikacyjna jednostek osadniczych będzie się odbywać przez rozbudowę lokalnych układów komunikacyjnych. Nie będą zatem powstawać w terenach otwartych nowe bariery utrudniające migrację zwierząt, których oddziaływanie kumulowałoby się z barierami istniejącymi i powodowałoby osłabienie spójności i integralności obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych. Nowoprojektowana linia kolejowa stanowić będzie z pewnością największą przeszkodę w szlakach migracji zwierząt, niemniej jednak wg. Projektu będzie

ona zlokalizowana poza najważniejszymi w gminie obszarami chronionymi (poza PMOCHK, poza Naturą 2000, jak również poza rezerwatami przyrody i ich otulinami).

W niniejszym projekcie planu wprowadzono również zmianę polegającą na wyznaczeniu w miejscowości Dobra dwóch terenów pod lokalizację usług sportu i rekreacji (tereny US), w tym jedna z nich dotyczy strzelnicy sportowej). Teren przeznaczony pod lokalizację strzelnicy został wyznaczony w oddaleniu od istniejących i projektowanych terenów zabudowy mieszkaniowej oraz budynków związanych ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży i winien uwzględniać przepisy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 kwietnia 2000 r. w sprawie wymagań w zakresie ochrony środowiska dotyczących budowy i użytkowania strzelnic. Nie znajduje się on w granicach parków narodowych ani rezerwatów przyrody – gdzie lokalizacja tego typu zainwestowania jest zabroniona, a poziom hałasu przenikającego do środowiska podczas użytkowania strzelnicy nie będzie powodował przekroczenia poziomów hałasu w środowisku, określonych przepisami o ochronie i kształtowaniu środowiska, na co wskazuje powołane wyżej Rozporządzenie.

Istotną zmianą jest również wprowadzenie poszerzenia w kierunku wschodnim istniejącego kamieniołomu w Porąbce. Jego lokalizacja – w oddaleniu do istniejących i projektowanych terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, jak również położenie poza obszarami chronionymi (w tym poza: PMOChK, poza Naturą2000, poza rezerwatami przyrody i ich otulinami oraz poza najważniejszymi w Gminie Dobra korytarzami migracji zwierząt), w otoczeniu terenów leśnych i otwartych sprawia, jak również stosowane przez zakład eksploatacyjny nowatorskie technologie sprawia, iż oddziaływanie na życie ludzi jak i na środowisko nie powinno mieć większego negatywnego wpływu. Poszerzenie kamieniołomu umożliwi większą eksploatację złoża, uszczuplając tereny użytków rolnych i leśnych niskich klas (IV-VI). Obszar przeznaczony pod istniejący w Porąbce kamieniołom jak i jego poszerzenie został dodatkowo wskazany jako obszar rekultywacji terenów poeksploatacyjnych. Poszerzenie kamieniołomu planuje się również w miejscowości Skrzydlna. Poszerzenie – również w kierunku wschodnim, odbywać się będzie w tym przypadku kosztem terenów leśnych, i na etapie planu będzie wymagało wyłączenia w użytkowania leśnego.

Na etapie niniejszej prognozy nie sposób ocenić wzrostu natężenia ruchu drogowego i związanych z tym uciążliwości w zakresie emisji zanieczyszczeń powietrza i hałasu, wskutek realizacji skumulowanych ustaleń opracowań planistycznych. Można jedynie przewidywać, że poziom tych uciążliwości będzie niezależny od ustaleń planu ze względu na dominację ruchu tranzytowego na głównych drogach przebiegających przez teren gminy tj. na drodze krajowej nr 28 i na drodze wojewódzkiej nr 964.

Nieuniknioną uciążliwość z pewnością będzie generować nowa linia kolejowa Podłęże-Szczyrzyc-Tymbark/Mszana Dolna, dla której wskazuje się strefą możliwego oddziaływania akustycznego 300 m od osi projektowanej linii kolejowej (zgodnie z projektem technicznym i materiałami PKP S.A.).

Nieuniknionym skumulowanym oddziaływaniem na środowisko będzie wzrost zapotrzebowania na wodę i wzrost ilości ścieków komunalnych tudzież odpadów powstających w poszczególnych miejscowościach. Będzie to jednak miało dopiero miejsce na etapie realizacji nowych inwestycji oraz w etapie późniejszym – podczas ich już

faktycznego funkcjonowania. Obecnie relacja długości sieci kanalizacyjnej do długości sieci wodociągowej w Gminie Dobra wynosi 36,48 (dane z 2024 r.). W zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków: obecnie na terenie gminy sieć kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki do oczyszczalni obejmuje swoim zasięgiem większość terenów osadniczych jedynie miejscowości Dobra i Jurków. Sytuacja taka stwarza zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Jedynym realnym sposobem zredukowania zagrożenia dla jakości wód jest jak najszybsza rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej na terenie pozostałych miejscowości gminy oraz wyposażenie obiektów znajdujących się poza zasięgiem systemu w indywidualne urządzenia oczyszczania ścieków.

Nie ma podstaw do przewidywania znaczącego negatywnego skumulowanego oddziaływania ustaleń dotychczasowych planów i omawianej zmiany studium na obszary Natura 2000 „Ostoja Gorczańska”, Uroczysko „Łopień” oraz „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego”. Dwa pierwsze z wymienionych obszarów znajdują się w terenach leśnych, gdzie nie planuje się zmian w przeznaczeniu terenów. W przypadku obszaru „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego” przyjęto zasady ochrony zabytkowego kościoła w Skrzydłnej zapewniające ochronę schronień nietoperzy.

14. Przewidywane, znaczące oddziaływania na środowisko w wyniku realizacji postanowień zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

14.1. Różnorodność biologiczna

Omawiany projekt Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra zawiera ustalenia dotyczące przeznaczenia terenów dla całości obszaru gminy. Wskazuje się w nim przeznaczenia podstawowe, jak również uzupełniające, a w niektórych terenach także wykluczane.

W projekcie planu przewidziano mniejsze bądź większe poszerzenia nowych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie w stosunku do dotychczasowych planów we wszystkich miejscowościach gminy. Ich rozmieszczenie (zarówno tych przeznaczonych do zainwestowania w dotychczasowych planach, jak i nowe przyrosty wynikające z niniejszego projektu planu) przedstawiono w części kartograficznej Prognozy oddziaływania na środowisko.

Realizacja ustaleń niniejszego planu pociągnie za sobą nieuniknioną zmianę warunków siedliskowych na terenach przeznaczonych do zainwestowania. Biorąc pod uwagę fakt, iż zmiany sposobu użytkowania będą dotyczyć w zdecydowanej większości dotychczasowych terenów rolnych (blisko 263 ha), a jedynie w niewielkim stopniu terenów leśnych (ok. 15,2 ha) można przewidywać, iż zmiany warunków siedliskowych polegać będą głównie na uszczupleniu terenów zajmowanych dotychczas przez zbiorowiska trwałych użytków zielonych oraz zbiorowiska segetalne, na rzecz terenów zabudowanych pozbawionych roślinności oraz terenów ogrodów i zieleni przydomowej.

Analizując rozmieszczenie projektowanych nowych terenów zainwestowania można stwierdzić, że realizacja ustaleń planu w tym zakresie nie będzie mieć znaczącego

negatywnego wpływu na różnorodność biologiczną terenów Gminy Dobra. Składają się na to następujące cechy projektu:

- projektowanie nowych terenów zabudowy głównie na zasadzie kontynuacji istniejących układów osadniczych, przede wszystkim poszerzeń terenów już wyznaczonych w obowiązujących procedurach planistycznych przeznaczonych pod różne formy zabudowy i zainwestowania;
- ograniczenie przeznaczenia terenów leśnych na cele nieleśne do przypadków związanych z kontynuacją eksploatacji udokumentowanych złóż surowców mineralnych, oraz zaledwie kilku pojedynczych przypadków związanych z przeznaczeniem działek na cele mieszkaniowe, bądź poszerzeń związanych z budową dróg, dostosowaniem ustaleń planu do faktycznego użytkowania, czy do granic własności;
- zachowanie kompleksów leśnych obejmujących znajdujące się na terenie gminy rezerwaty przyrody oraz fragmenty obszarów Natura 2000 „Ostoja Gorczańska” i „Uroczysko Łopień”;
- utrzymanie śródleśnych polan i enklaw użytków rolnych jako terenów rolnych bez możliwości zalesienia;
- zachowanie w stanie wolnym od zabudowy i zainwestowania pasm terenu po obu stronach rzeki Łososiny zgodnie z przepisami obowiązującymi na terenie Południowomalopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu;
- zachowanie pasm zieleni w otoczeniu koryt pozostałych ważniejszych cieków wodnych;
- utrzymanie zadrzewień i zalesień śródpolnych i przydrożnych, jak również obudowy biologicznej cieków wodnych, głównie w granicach Południowomalopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, ale również możliwie w pozostałej części gminy;
- zapewnienie ochrony kolonii nietoperzy w zabytkowym kościele w Skrzydziej oraz ograniczenie zainwestowania w otoczeniu kościoła;
- zachowanie urozmaiconego przebiegu granicy rolno-leśnej i różnorodności siedliskowej terenów rolnych;
- zachowanie lasów ochronnych;
- ograniczenie zabudowy i zainwestowaniem terenów położonych wzdłuż ciągów widokowych;
- ograniczenie rozwoju zainwestowania w sąsiedztwie Rezerwatu Przyrody „Śnieżnica”;
- ograniczenie rozwoju zainwestowania w południowej części gminy znajdującej się w sąsiedztwie obszaru Natura 2000 „Ostoja Gorczańska”, Rezerwatu Przyrody „Mogielica” i jego otuliny;
- ochrona przed zabudową i zainwestowaniem terenów najbardziej eksponowanych widokowo – (szczytów, polan), poprzez ustanowienie stref ochrony widokowej;
- utrzymanie przeznaczenia podstawowego pod łąki i trwałe użytki zielone oraz ustanowienie zakazu budowy nowych obiektów kubaturowych na terenach rolnych w granicach otuliny rezerwatu przyrody „Mogielica” (zgodnie z Planem ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica”);
- wprowadzenie na terenach rolnych w granicach otuliny rezerwatu przyrody „Mogielica” zapisów ograniczających możliwość rozbudowy, przebudowy i zmiany sposobu użytkowania istniejącej zabudowy zagrodowej oraz zabudowy służącej produkcji rolnej i przetwórstwu rolno-spożywczemu, tworzenia nowych zalesień, realizacji napowietrznych sieci i urządzeń infrastruktury technicznej (zgodnie z Planem ochrony

- rezerwatu przyrody „Mogielica”);
- wprowadzenie dla terenów lasów w obszarach objętych formami ochrony przyrody położonych w granicach otuliny rezerwatu przyrody „Mogielica” utrzymania przeznaczenia podstawowego pod lasy oraz wprowadzenie zakazu budowy nowych obiektów kubaturowych (zgodnie z Planem ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica”);
 - wprowadzenie dla terenów lasów z wieżą widokową w granicach rezerwatu przyrody „Mogielica” utrzymania przeznaczenia podstawowego pod wieżę widokową i przeznaczenia uzupełniającego pod lasy, trasy piesze i obiekty małej architektury oraz wprowadzenie zakazu budowy nowych obiektów kubaturowych (zgodnie z Planem ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica”).

14.2. Ludzie

Realizacja ustaleń omawianego Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra stworzy możliwości poprawy warunków życia ludności przede wszystkim poprzez wyznaczenie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej.

Projektowane nowe tereny zabudowy znajdują się poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią wyznaczonymi w oparciu o zasięg zalewu wodami powodziowymi Q1% oraz Q10%. Natomiast utrzymano wcześniejsze przesądzenia planistyczne w tym zakresie (w związku z tym jedynie nieliczne fragmenty terenów przeznaczonych do zabudowy, wyznaczone na podstawie wcześniejszych przesądzeń planistycznych znajdują się w zasięgu zagrożenia powodziowego). Dla tych terenów potrzebne są odrębne ustalenia zawierające wymogi stosowania rozwiązań technicznych minimalizujących straty w przypadku wystąpienia powodzi oraz zabezpieczających przed możliwością skażenia wód oraz gleby w przypadku wystąpienia powodzi.

W projekcie planu uwzględniono również zasięgi terenów zagrożonych ruchami osuwiskowymi. Informacje o zasięgu tych terenów pochodzą z Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO utworzonego przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy. Ze względu na znaczne zróżnicowanie aktywności ruchów osuwiskowych w systemie SOPO wyróżniono osuwiska aktywne, okresowo aktywne oraz osuwiska nieaktywne, a ponadto wyznaczono tereny zagrożone ruchami masowymi. W omawianym projekcie nie wyznacza się nowych terenów zabudowy w granicach osuwisk aktywnych. Natomiast utrzymano wcześniejsze przesądzenia planistyczne umożliwiające realizację zabudowy na terenach osuwiskowych. Ponadto w niektórych przypadkach wyznaczono nowe tereny zabudowy w granicach pozostałych kategorii osuwisk oraz w granicach terenów zagrożonych ruchami masowymi. W ustalenia planu wprowadzono stosowne zapisy warunkujące możliwość budowy na takich terenach, są nimi zapisy: w przypadku budowy budynku na terenie osuwiska lub na terenie zagrożonym ruchami masowymi wymóg wykonania zgodnie z przepisami odrębnymi, opinii geotechnicznej lub dokumentacji geologicznie inżynierskiej zawierającej zalecenia dotyczące zabezpieczenia obiektów budowlanych i prowadzenia prac budowlanych w sposób nienaruszający równowagi mas ziemnych.

W niniejszym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględniono ponadto wymóg zachowania stref technicznych napowietrznych linii elektroenergetycznych i stacji transformatorowych.

Uwzględniono również strefy sanitarne w odległości 150 i 50 m od czynnych cmentarzy zgodnie z wymogami Rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia

1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze.

W związku z nowoprojektowaną linią kolejową relacji Podłęże – Szczyrzyc - Tymbark / Mszana Dolna na rysunku Mpszp. i Prognozy oddziaływania na środowisko wyznaczono (zgodnie z materiałami pozyskanymi od PKP) strefę możliwego oddziaływania akustycznego od projektowanej linii kolejowej (300m).

Możliwe oddziaływanie (w tym na zdrowie i życie ludzi) planowanego poszerzenia terenów innych niż tereny zabudowy mieszkaniowej:

Możliwe oddziaływanie (w tym na zdrowie i życie ludzi) mogą mieć poszerzenia terenów pod inne formy zainwestowania niż zabudowa mieszkaniowa. Mowa tu o wyznaczonych w niniejszym planie terenach usług (U), terenach produkcji (P), poszerzeniach terenów górnictwa i wydobywania (G) przeznaczonych pod powierzchnię eksploatację surowców mineralnych (Kamieniołom Porąbka i Skrzydlina). Z tego też powodu niniejszy projekt przewiduje poszerzenia bądź wyznaczenia tych terenów w „bezpiecznej” odległości od terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, bądź mieszkaniowo-usługową, lub też wprowadza konieczność realizacji zieleni urządzonej, pełniącej funkcje izolacyjne. Dla zapewnienia możliwie jak najmniejszej uciążliwości tego typu zainwestowania w zapisach planu wskazano, iż: *na całym obszarze objętym niniejszym planem uciążliwość będąca wynikiem działalności związanej z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, działalności usługowej lub produkcyjnej nie może wykraczać poza granice działki na której jest prowadzona, bądź poza granice terenu do którego użytkownik ma tytuł prawny.*

W Gruszowcu nowy wyznaczony teren pod produkcję znajduje się naprzeciwko istniejącego, funkcjonującego od wielu lat tartaku, po drugiej stronie drogi krajowej (DK28), która sama w sobie jest głównym źródłem emitowanego hałasu w Gminie Dobra. Dodatkowo z uwagi na położenie przy głównym szlaku komunikacyjnym, jak i wobec stosunkowo małej w skali całej gminy liczby terenów przeznaczonych pod produkcję, lokalizacja tego typu inwestycji właśnie w tym terenie jest uzasadniona. W Dobrej dwa nowe tereny przeznaczone pod produkcję wyznaczono w północnej części miejscowości: jeden przy drodze lokalnej od strony granicy z miejscowością Stróża, gdzie dominują tereny otwarte oraz (po drugiej stronie drogi) teren P ustanowiony na podstawie dotychczasowych przesądzeń planistycznych, drugi – w okolicy przysiółka Zadziele z 3 stron otoczony terenami otwartymi. Minimalne poszerzenie terenu pod działalność usługowo-produkcyjną (UL-PP – tereny usług rzemieślniczych lub produkcji przemysłowej) planuje się również w Jurkowie (0,16 ha), gdzie teren pod tego typu działalność został wyznaczony na podstawie wcześniejszych przesądzeń planistycznych, a planowane w nim poszerzenie jest zgodne z ustaleniami obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Niniejszy plan zakłada jedynie „kosmetyczne” dostosowanie wyznaczonego terenu do potrzeb projektu architektonicznego planowanej inwestycji.

Przyrosty nowych terenów inwestycyjnych dotyczą również poszerzenia istniejącego kamieniołomu w Porąbce poszerzenie istniejącego kamieniołomu w Porąbce (poszerzenie o 5,52 ha) oraz Skrzydlonej (poszerzenie o 2,78 ha). Lokalizacja kamieniołomu w Porąbce – w oddaleniu do istniejących i projektowanych terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, położenie poza obszarami chronionymi (w tym poza: PMOChK, NATURĄ 2000, rezerwatami przyrody oraz najważniejszymi w Gminie Dobra korytarzami migracji

zwierząt), w otoczeniu terenów leśnych i otwartych, jak również stosowane przez zakład eksploatacyjny nowatorskie technologie sprawią, iż oddziaływanie na życie ludzi jak i na środowisko nie powinno mieć większego negatywnego wpływu. Poszerzenie kamieniołomu umożliwi większą eksploatację złoża, uszczuplając tereny użytków rolnych i leśnych niskich klas bonitacyjnych (IV-VI). Obszar przeznaczony pod istniejący w Porąbce kamieniołom jak i jego poszerzenie został dodatkowo wskazany w planie jako obszar rekultywacji terenów poeksploatacyjnych, a jego istniejący oraz projektowany zasięg mieści się w granicach Terenu Górniczego „Porąbka II”, gdzie nie wyznacza się nowych przyrostów terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową mogących „doświadczać” negatywnych oddziaływań (w tym zrzutów odłamków skalnych oraz drgań sejsmicznych w związku z prowadzonymi robotami strzałowymi). Jedynie dwa tereny (o symbolu RZM) tj. tereny zabudowy zagrodowej położone są w granicach terenu górniczego, jednak jest to zabudowa istniejąca w tym miejscu już od wielu lat, usankcjonowana na podstawie wcześniejszych przesądzeń planistycznych (niniejszy plan wprowadza na tym terenie zakaz budowy nowych obiektów kubaturowych). Chcąc uniknąć ewentualnego negatywnego oddziaływania terenów kamieniołomów (G) na życie i zdrowie ludzi, w jego sąsiedztwie i otoczeniu nie wyznacza się nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową. Jako dodatkowe zabezpieczenie minimalizujące oddziaływanie terenów górnictwa i wydobywania – G, w teście planu dodano zapis: „przy eksploatacji surowców skalnych obowiązuje zachowanie filarów ochronnych od sąsiednich terenów rolnych i leśnych, zgodnie z wymogami przepisów odrębnych”.

Plan przewiduje również poszerzenie istniejącego kamieniołomu w miejscowości Skrzydlna (w kierunku wschodnim). Poszerzenie to będzie się odbywać kosztem terenów leśnych i na etapie planu będzie wymagało wyłączenia w użytkowania leśnego. Kamieniołom w Skrzydlnie znajduje się w granicach obszaru NATURA 2000. Projekt jego poszerzenia uzyskał pozytywne uzgodnienia instytucji opiniujących i uzgadniających, w tym Okręgowego Urzędu Górniczego oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska na etapie Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra, na podstawie którego sporządzany jest obecnie procedowany miejscowy plan.

14.3. Zwierzęta

Spośród ustaleń planu najistotniejszy wpływ na warunki bytowania dzikich zwierząt będą miały projektowane poszerzenia terenów przeznaczonych do zainwestowania oraz ustalenia dla tych terenów dotyczące intensywności zabudowy i minimalnej powierzchni biologicznie czynnej.

Podstawą analizy wpływu ustaleń planu na warunki bytowania zwierząt dziko żyjących są informacje zawarte w opracowaniu ekofizjograficznym; w standardowych formularzach danych dla obszarów Natura 2000 „Ostoja Gorczańska” „Uroczysko Łopień” i „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego”, a także w opracowaniu „*Awifauna środkowej części Beskidu Wyspowego – propozycje ochrony*” (Kajtoch Ł., Piestrzyńska-Kajtoch A.), materiały GDOŚ i RDOŚ dotyczące przebiegu korytarzy ekologicznych oraz inne dostępne informacje dotyczące obszarów chronionych na terenie Gminy Dobra.

Rozszerzanie terenów zainwestowania pociąga za sobą jako nieuchronną konsekwencję uszczuplenie terenów biologicznie czynnych stanowiących miejsce bytowania i żerowania pewnej ilości zwierząt dziko żyjących. Na etapie omawianej zmiany planu można przewidywać, iż rozmiary i rozmieszczenie projektowanych nowych terenów zainwestowania

nie pociągnie za sobą znaczącego negatywnego wpływu na warunki bytowania rzadkich, chronionych gatunków zwierząt, w tym żyjących w obszarach Natura 2000.

Składają się na to następujące cechy projektu zmiany studium:

- zachowanie w południowej części gminy wolnego od zainwestowania ciągłego kompleksu lasów porastających pasmo Mogielicy i Jasienia;
- zachowanie wolnych od zainwestowania kompleksów leśnych porastających masywy Ćwilina, Łopienia, Śnieżnicy i Ciecienia;
- umożliwienie migracji dużych zwierząt lądowych pomiędzy głównymi kompleksami leśnymi poprzez zachowanie wolnych od zabudowy korytarzy ekologicznych w miejscowościach Chyszówki, Wilczyce, Gruszowiec;
- utrzymanie pasm zieleni w otoczeniu koryta rzeki Łososiny na całej długości w granicach gminy;
- zachowanie pasm zieleni pełniących funkcje korytarzy ekologicznych w dolinach rzek i potoków na terenie całej gminy (obudowa biologiczna cieków);
- zachowanie ciągłości terenów przyrodniczych poprzez zachowanie drożności i umożliwienie migracji gatunków pomiędzy obszarami o największej bioróżnorodności, poprzez utworzenie ciągłego systemu terenów o znaczeniu ekologicznym w zakresie ponadregionalnej i regionalnej ciągłości ekologicznej (w tym ciągów i korytarzy ekologicznych o różnym znaczeniu, m.in. wyznaczonych w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego*, korytarzy ekologicznych regionalnych (wg RDOŚ, 2013), korytarzy ekologicznych (ETAP II, 2012), sieci ekologicznej (ETAP I, 2012) oraz obszarów węzłowych – W.Gorczański);
- utrzymanie mozaikowego układu gruntów rolnych, lasów, zadrzewień oraz terenów rolnych z możliwością zalesienia.

14.4. Rośliny

Realizacja ustaleń planu spowoduje nieuchronne zniszczenie roślinności w związku z realizacją nowej zabudowy na terenach przeznaczonych na ten cel w projekcie planu. Będzie to dotyczyć łącznie terenów o powierzchni około 243 ha. Dotychczas tereny te pokryte są głównie pospolitą roślinnością użytków rolnych i nie ma informacji o występowaniu na tych terenach ważnych stanowisk roślin chronionych. Na terenach nowej zabudowy trwałe zniszczenie szaty roślinnej nastąpi jedynie w miejscach lokalizacji budynków, dróg dojazdowych oraz innych obiektów budowlanych. Natomiast w otoczeniu tych obiektów szata roślinna zostanie odtworzona głównie w formie ogrodów przydomowych oraz zieleni urządzonej. Korzystnym elementem jest wprowadzenie do ustaleń planu wskaźników określających minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej. Wskaźnik ten jest zróżnicowany w zależności od przeznaczenia terenu. W przypadku terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub usługowej, oraz w terenach usług wynosi on generalnie 30-40% (z nielicznymi wyjątkami). Jedynie w obrębie intensywniej zabudowanych już centrów miejscowości Dobrej i Skrzydłnej wynosi on 10%. W terenach przeznaczonych pod produkcję wskaźnik ten ustalono na poziomie 20%. Projekt planu przewiduje uszczuplenia terenów leśnych wynikające przede wszystkim z potrzeb poszerzenia terenów powierzchniowej eksploatacji udokumentowanych złóż piaskowca: kamieniołomy w Porąbce i w Skrzydłnej (na klasoużytkach leśnych o powierzchni 5,97 ha). Poszerzenia te będą wymagały sporządzenia Wniosku Leśnego oraz uzyskania zgody Ministra/Marszałka na wyłączenie gruntów z użytkowania leśnego na cele nieleśne.

Projekt planu przewiduje ponadto minimalne wyłączenie z użytkowania leśnego niewielkich powierzchni położonych w liniach rozgraniczających terenów komunikacji (dróg publicznych, dróg wewnętrznych, terenów komunikacji pieszo-rowerowej, terenów komunikacji kolejowej) łącznie ok. 5,6 ha oraz kilku terenów działek prywatnych przeznaczonych w projekcie planu na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN) czy mieszkaniowej lub usługowej (MN-U) o łącznej powierzchni ok. 3,2 ha, a będące użytkiem Ls i Lz wg ewidencji gruntów i budynków.

Równocześnie w projekcie planu umożliwiono tworzenie nowych zalesień na znacznych powierzchniach zarastających bądź predysponowanych do zadrzewień i zalesień (przeznaczenie RN-L – tereny rolnictwa z zakazem zabudowy lub lasu). Tereny te wyznaczono w miejscach do tego predysponowanych (stromie zbocza, doliny potoków, widoczne w terenie i na ortofotomapach zarastające użytki rolne). Zachowana zarazem jako tereny rolne bez możliwości zalesienia szereg śródleśnych polan i enklaw użytków rolnych. Starając się tym samym utrzymać mozaikowy układ terenów rolnych, leśnych i zadrzewień charakterystycznych dla gminy. Pozwoli to na utrzymanie różnicowania roślinności terenów rolnych.

Ustalenia planu mają jednak ograniczony wpływ na faktyczne użytkowanie terenów rolnych i nie mogą zapobiec zniszczeniu nieleśnych zbiorowisk roślinnych. A to wskutek spontanicznej sukcesji roślinności leśnej, spontanicznie wdzierającej się i zawładniającej kolejne połączenia użytków rolnych w przypadku zaniechania rolniczego użytkowania gruntów.

14.5. Wody

Realizacja omawianego planu oznaczać będzie możliwość powstania nowej zabudowy, głównie mieszkaniowej jednorodzinnej (MN) ok. 213 ha i mieszkaniowej jednorodzinnej lub usługowej (MN-U) ok. 31 ha na nowo wyznaczonych obszarach przeznaczonych do zainwestowania pod te funkcje. Powstanie zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowej lub usługowej będzie związane z powstaniem nowych gospodarstw domowych. Ich funkcjonowanie będzie mieć wpływ na stosunki wodne gminy, ponieważ będą one zużywać wodę pitną oraz będą wytwarzać ścieki komunalne. Przyjmując wskaźnik około 400 m² terenów do zainwestowania na 1 mieszkańca można szacować, iż na nowych terenach wskazanych w projekcie planu do zabudowy może zamieszkać około 6100 osób, zatem zapotrzebowanie na wodę proporcjonalnie wzrośnie.

Wobec powyższych realizacja ustaleń planu wymagać będzie konsekwentnej rozbudowy zarówno systemu zaopatrzenia w wodę jak i systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków. Zasoby wodne Gminy Dobra są wystarczające dla pokrycia planowanego wzrostu zapotrzebowania na wodę. Zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych wynika z dysproporcji pomiędzy istniejącą i planowaną zabudową, a wyposażeniem terenów zabudowy w systemy zaopatrzenia w wodę i w systemy kanalizacyjne odprowadzające ścieki do oczyszczalni. Jedynym realnym sposobem zredukowania zagrożenia dla jakości wód podziemnych i powierzchniowych jest jak najszybsze wyposażenie istniejących i planowanych terenów osadniczych gminy w systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków.

Gminny system zaopatrzenia w wodę obejmuje swym zasięgiem zdecydowaną większość obszaru gminy. Miejscowości Gruszowiec i Wilczyce są nim objęte jedynie w niewielkiej części. Natomiast w pozostałych miejscowościach system ten obejmuje większość terenów osadniczych. Głównymi źródłami zaopatrzenia w wodę Gminy Dobra będą ujęcia w Pólrzeczkach, Dobrej, Chyszówkach, Gruszowcu, Skrzydlnej, Wilczycach,

Woli Skrzydlańskiej oraz ujęcia poza terenem Gminy Dobra związane z budową magistrali wodociągowej zasilającej Gminę Dobra i sąsiednie gminy.

Z uwagi na rozproszenie zabudowy oraz z uwagi na urozmaicone ukształtowanie terenu, część gospodarstw domowych w gminie jest zaopatrywana w wodę z indywidualnych ujęć i studni, z uwzględnieniem warunków określonych w przepisach odrębnych. Według danych z Banku Danych Lokalnych GUS w roku 2024 łączna długość eksploatowanej sieci wodociągowej wynosiła 167,2 km. Liczba przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 1846. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wynosiło około 13,8 m³. Wg danych GUS w 2023 r. z wodociągów korzystało 57,6% mieszkańców.

Istniejący system odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych w Gminie Dobra funkcjonuje w oparciu o istniejącą oczyszczalnię „Dobra” w miejscowości Dobra. Aktualnie system obejmuje swoim zasięgiem jedynie miejscowości Dobra i Jurków. Według Banku Danych Lokalnych, w roku 2023 długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 61,0 km. Liczba przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 1060. Wg danych GUS BDL w 2023 r. z kanalizacji korzystało 33,6% mieszkańców. Docelowo oczyszczalnia ścieków w Dobrej ma przyjmować ścieki z całej południowej części gminy tj. z następujących sołectw: Dobra, Porąbka, Gruszowiec, Jurków, Pólrzeczeki, Wilczyce, Chyszówki. W północnej części gminy nie ma dotychczas systemu kanalizacji sanitarnej. Planowana jest budowa takiego systemu z oczyszczalnią ścieków „Przenosza” w Przenoszy. Oczyszczalnia ta ma obsługiwać miejscowości: Przenosza, Wola Skrzydlańska Skrzydlna i Stróża. W obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wyznaczono teren pod budowę oczyszczalni „Przenosza”. Ze względu na ukształtowanie terenu dopuszcza się możliwość odprowadzania ścieków sanitarnych z części miejscowości Wilczyce do kanalizacji sanitarnej w miejscowości Łostówka, z której ścieki spływają do oczyszczalni ścieków w miejscowości Mszana Dolna po zawarciu stosownego porozumienia.

14.6. Powietrze

Realizacja nowej zabudowy w wyniku realizacji omawianego planu będzie mieć niewielki wpływ, na jakość powietrza. Polegać on będzie na emisji do atmosfery pewnej ilości zanieczyszczeń gazowych i pyłowych w wyniku spalania paliw dla celów ogrzewania budynków oraz bieżących potrzeb socjalnych. Na etapie niniejszej prognozy nie sposób oszacować wielkości emisji gdyż nie są znane rodzaje paliw, które będą stosowane dla celów grzewczych. Najkorzystniejszym dla środowiska byłoby wykorzystanie gazu, czy odnawialnych źródeł energii. Według danych GUS BDL z 2023 roku długość sieci gazowej na obszarze gminy Dobra wynosiła 152,9 km. Z gazu sieciowego korzystało 64,5% mieszkańców. W gminie odnotowano w 2023 r. 2104 czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych i 1741 odbiorców gazu (gospodarstw domowych). O wyborze mediów grzewczych decydować będą indywidualni właściciele budynków kierując się głównie relacjami cenowymi pomiędzy poszczególnymi rodzajami paliw. Realizacja nowej zabudowy spowoduje również krótkoterminowe, przejściowe negatywne oddziaływanie na jakość powietrza w związku z emisją zanieczyszczeń gazowych i pyłowych w wyniku pracy maszyn budowlanych oraz w wyniku zwiększonego natężenia ruchu drogowego w związku z transportem materiałów budowlanych.

Na etapie niniejszej prognozy nie sposób ocenić wielkości uciążliwości komunikacyjnych ani ich natężenia (stężenia substancji zanieczyszczających w powietrzu i poziomemu hałasowi), jak również ich zasięgu przestrzennego. Wiadomo jedynie, że występują i występować będą one nadal w największym stopniu wzdłuż drogi krajowej nr 28 w miejscowościach Gruszowiec i Dobra, czy też (jednak w dużo mniejszym zakresie) wzdłuż drogi wojewódzkiej przebiegającej przez Wolę Skrzydlańską. Ze względu na dominację ruchu tranzytowego na tej drodze ustalenia omawianego planu nie będą mieć znaczącego wpływu na wielkość emisji zanieczyszczeń powietrza z tego źródła.

Nieuniknionym źródłem negatywnego oddziaływania na jakość powietrza będzie z pewnością budowa nowej linii kolejowej przebiegającej przez miejscowości: Stróża, Skrzydlna, Wola Skrzydlańska. A to (na etapie jej budowy) w związku z emisją zanieczyszczeń gazowych i pyłowych jakie będą generowały prace maszyn budowlanych, jak również w wyniku zwiększonego natężenia ruchu drogowego w związku z transportem materiałów budowlanych, czy wywozem ogromnej ilości ziemi z wykopów pod projektowane tunele kolejowe.

14.7. Powierzchnia ziemi

Wpływ realizacji omawianego planu na powierzchnię ziemi będzie sprowadzał się do nowych obszarów zainwestowania wyznaczonych w projekcie Zmiany powierzchni ziemi będą wynikiem robót ziemnych związanych ze wznoszeniem budynków oraz z budową dróg dojazdowych. Nieuniknioną konsekwencją realizacji zabudowy będzie zniszczenie pokrywy glebowej w miejscach posadowienia budynków lub zmiany na teren przeznaczony pod inne rodzaje zainwestowania (usługi, produkcja, infrastruktura techniczna, drogi). Zgodnie z ustaleniami omawianego projektu planu powierzchnia nowych terenów przeznaczonych do zainwestowania wynosi około 286 ha. Skalę przyrostu terenów do zainwestowania w poszczególnych miejscowościach przedstawiono w tabeli nr 15a i 15b.

Skala możliwych przekształceń powierzchni ziemi w związku z realizacją zabudowy jest również uzależniona od przyjętych wskaźników intensywności zainwestowania. Największą intensywność przyjęto dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub usługowej (MN-U) w centrum Dobrej i w centrum Skrzydlny. Dolną wartość wskaźnika nadziemnej intensywności zabudowy określono tu w wysokości 0,3 zaś górną w wysokości 0,8. Ustalenie to nie będzie mieć jednak większego wpływu na powierzchnię ziemi, gdyż dotyczy terenu w zdecydowanej większości już zainwestowanego. Dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN) analogiczne wartości wnoszą 0,01 i 0,4 (z nielicznymi wyjątkami), a w terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług poza centrum Dobrej i centrum Skrzydlny (MN-U) odpowiednio 0,01 i 0,5 (z nielicznymi wyjątkami). Te kategorie terenów zajmują największą powierzchnię wśród terenów przeznaczonych pod zabudowę. Biorąc pod uwagę planowaną skalę zabudowy nie ma podstaw do przewidywania znaczących zmian w rzeźbie terenu w wyniku wznoszenia budynków.

W Gminie Dobra nieuchronne i widoczne zmiany w rzeźbie terenu powstaną głównie wskutek dalszej eksploatacji udokumentowanych złóż piaskowca (w kamieniołomie w Porąbce i w Skrzydlny). W projekcie planu przewidziano poszerzenia zasięgu tych kamieniołomów, zgodnie z zasięgiem udokumentowanych złóż. Plan wskazuje obszary te jako obszary rekultywacji terenów poeksploatacyjnych – tereny po wyeksploatowaniu kamieniołomów należy zrehabilitować.

Największy wpływ na zmiany w rzeźbie terenu gminy powstanie wskutek realizacji nowoprojektowanej linii kolejowej relacji Podłęże – Szczyrzyc – Tymbark / Mszana Dolna. Zmiany w powierzchni ziemi będą widoczne na trasie jej przebiegu oraz w zasięgu granic całej inwestycji kolejowej (miejscowości Stróża, Skrzydlna, Wola Skrzydlańska). Oddziaływania na powierzchnię ziemi będzie w ogromnej skali widoczne na etapie budowy tej linii. Potężnych rozmiarów wykopy pod tunele, budowa estakad, nasypów kolejowych, naziemnej części linii kolejowej, czy dróg dojazdowych do planowanej inwestycji, i to zarówno na etapie jej budowy jak i późniejszego docelowego jej użytkowania. Skala przekształceń w powierzchni ziemi w wyniku budowy nowej linii kolejowej stanowić będzie największe przedsięwzięcie w skali gminy, jakie kiedykolwiek miało tu miejsce, co zaskutkuje nieodwracalną, potężnych rozmiarów zmianą w rzeźbie terenu północnych miejscowości gminy.

14.8. Krajobraz

Ocena walorów krajobrazu przy istniejącym i projektowanym zagospodarowaniu terenu jest zawsze obciążona pewną dozą subiektywizmu. W opinii autorów prognozy lokalizacja nowych terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowej jednorodzinnej lub usługowej, usługowej, produkcyjnej, zagrodowej, a także obiektów usług turystyki, sportu i rekreacji, w połączeniu z ustaleniami projektu planu dotyczącymi kształtowania zabudowy, jej nadziemnej intensywności, minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, wysokości i gabarytów zabudowy, pozwalają na harmonijne wkomponowanie nowej zabudowy

w górski krajobraz Gminy Dobra. Wynika to z następujących przesłanek:

- nowe tereny zabudowy wyznaczano zasadniczo, jako kontynuację istniejących układów osadniczych i poszerzeń terenów zainwestowanych wyznaczonych w poprzednich procedurach planistycznych;
- ustalenia dotyczące zasad kształtowania zabudowy sformułowano w nawiązaniu do cech zabudowy istniejącej oraz w nawiązaniu do ustaleń dotychczasowego planu i jego zmian;
- zachowano bez zmian układ charakterystycznych elementów krajobrazu terenów otwartych gminy – to jest: kompleksy leśne, szczyty i polany, tereny otwarte z charakterystyczną mozaiką terenów rolnych, zadrzewień i zalesień śródpolnych i przydrożnych, doliny rzek Łososiny i Stradomki, zieleń ekologiczną stanowiącą obudowę biologiczną cieków wodnych.

Nieuchronne, dysharmonijne zmiany w krajobrazie będą wynikiem odkrywkowej eksploatacji złóż piaskowca w kamieniołomach w Porąbce i w Skrzydlniej (projekt planu przewiduje ich poszerzenia). W przypadku kamieniołomów w Porąbce oddziaływanie na krajobraz jest znacznie mniejsze, gdyż wyrobiska znajdują się na zboczu wąskiej doliny Drągowskiego Potoku. Natomiast w Skrzydlniej miejsce eksploatacji piaskowca to izolowane wzgórze Sapina o znacznej wysokości względnej. W związku z tym pozostaje wybitna ekspozycja widokowa tego miejsca.

Nie mniej jednak, w projekcie planu wyznaczono dla tych terenów obszary rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

Rzeźba terenu gminy sprawia, że szczyty gór – polany, są z natury predysponowane do roli stref ochrony widokowej. W projekcie planu wyznaczono dla nich strefy ochrony

widokowej (Hala Mogielica – Polana Stumorgowa, Ćwilin – Polana Michurowa, Łopień – Hala Jaworze, Polana Przysłoppek, Polana Skalne, Polana Folwarczna, Polana Wały, G. Kiczora – Kobylica, Śnieżnica, Wyśnikówka), a w wybitnych widokowo punktowo miejscach wskazano dodatkowo punkty widokowe.

Ochrona przed zabudową i zainwestowaniem najbardziej cennych widokowo i krajobrazowo miejsc w gminie – jest jednym z priorytetów i celów właściwego gospodarowania przestrzenią. Te miejsca powinny być szczególnie eksponowane i chronione, zarówno pod kątem przyrodniczym, jak i krajobrazowym i widokowym.

Szereg tras komunikacyjnych na terenie gminy również posiada wybitne walory widokowe (na ich przebiegu wyznaczono ciągi widokowe). W projekcie planu największy ciąg widokowy wraz ze strefą jego ochrony wyznaczono po wschodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 964 (dla ochrony widoku na północne stoki Śnieżnicy i Pieninki Skrzydlańskie).

Niedocenionym zasobem są walory widokowe odcinka linii kolejowej Chabówka – Nowy Sącz, która jest aktualnie wykorzystywana jedynie sporadycznie. Ustalenia planu nie mają wpływu na jej wykorzystanie, a PKP obecnie nie przewiduje jej modernizacji.

14.9. Klimat

Realizacja ustaleń planu spowoduje zmiany w użytkowaniu terenów, które spowodują pewne zmiany klimatu lokalnego. Wynikają one będą głównie ze stworzenia nowych możliwości zabudowy oraz nowych możliwości zalesień.

Realizacja nowej zabudowy na terenach uprzednio użytkowanych rolniczo pociąga za sobą pewne zmiany klimatu lokalnego. Są to zmiany wartości albedo oraz deformacje prędkości i kierunku wiatru w związku z lokalizacją budynków. Realizacja budynku powoduje również zmiany warunków nasłonecznienia w jego otoczeniu. Skala projektowanych zmian w użytkowaniu terenu oraz zawarte w projekcie planu ograniczenia dotyczące nadziemnej intensywności zabudowy, a także wymogi w zakresie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni działki budowlanej pozwalają przewidywać, iż nie będą to zmiany znaczące dla warunków życia mieszkańców Gminy Dobra.

Wpływ nowych zalesień na klimat lokalny będzie polegał przede wszystkim na łagodzeniu kontrastów termicznych, to znaczy temperatury minimalne będą w lesie nieco wyższe, a temperatury maksymalne nieco niższe. Spowoduje także redukcję prędkości wiatru w przyziemnej warstwie powietrza. Na terenach leśnych dłuższy będzie okres zalegania pokrywy śnieżnej. Nie ma jednakże podstaw do przewidywania, aby były to zmiany w znaczący sposób wpływające na warunki życia ludności.

Istotną zmianą będzie natomiast rozszerzenie terenów eksploatacji odkrywkowej piaskowca w Porąbce i w Skrzydłej. Poszerzenia terenów eksploatacji surowców mineralnych w kamieniołomach spowoduje odwrotne zmiany mikroklimatu, tj. zwiększenie kontrastów termicznych na pozbawionych szaty roślinnej wyrobiskach. Ograniczona skala działalności górniczej sprawia, że nie będą to zmiany znaczące dla warunków życia mieszkańców, a zapisy planu wskazują na nich obszary rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

14.10. Klimat akustyczny

Głównym źródłem hałasu na terenie gminy pozostanie ruch pojazdów samochodowych na drodze krajowej nr 28 Zator-Medyka. Na drodze tej w granicach gminy występuje głównie ruch tranzytowy. W związku z tym ustalenia omawianego projektu planu nie będą mieć znaczącego wpływu na natężenie ruchu oraz na poziom hałasu komunikacyjnego w otoczeniu tej drogi. Podobne, choć znacznie słabsze będzie oddziaływanie ruchu pojazdów na drodze wojewódzkiej nr 964, której jedynie niewielki kawałek przebiega przez Wołę Skrzydlańską. Ograniczenie uciążliwości akustycznej ruchu drogowego na tych drogach w przypadku gminy Dobra polegać będzie na odpowiednim zagospodarowaniu otoczenia dróg o największym natężeniu ruchu.

Omawiany projekt planu umożliwi ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania hałasu komunikacyjnego na zdrowie i jakość życia ludzi. Składają się na to następujące ustalenia projektu planu:

- ustalenie szerokości dróg w liniach rozgraniczających (droga krajowa – 40 m, droga wojewódzka – 25 m) wystarczających dla ewentualnej lokalizacji ekranów akustycznych i zieleni izolacyjnej;
- przeznaczenie terenów w otoczeniu drogi krajowej nr 28 w Dobrej i Gruszowcu na cele zabudowy produkcyjnej, usługowej, mieszkaniowo-usługowej, umożliwiające lokalizację zabudowy nie przeznaczonej na pobyt ludzi od strony drogi i wykorzystanie izolacyjnej funkcji tej zabudowy.

Oprócz ruchu pojazdów na głównych drogach drugorzędym źródłem emisji hałasu może być działalność gospodarcza prowadzona w terenach zabudowy w zakresie dopuszczonym ustaleniami planu. Dla zapobieżenia ewentualnym konfliktom sąsiedzkim wynikającym z tego powodu należy stosować rozwiązania techniczne redukujące poziom emitowanego hałasu lub lokalizować działalność gospodarczą w pomieszczeniach zapewniających odpowiednią izolację akustyczną. Dodatkowo zapisy planu precyzują, iż: *na całym obszarze objętym niniejszym planem uciążliwość będąca wynikiem działalności związanej z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, działalności usługowej lub produkcyjnej nie może wykraczać poza granice działki na której jest prowadzona, bądź poza granice terenu do którego użytkownik ma tytuł prawny*. Dodatkowo, przy niektórych nowowyznaczanych terenach produkcyjnych w planie wyznaczono pasy zieleni urządzonej-izolacyjnej.

Również funkcjonujące na terenie Gminy Dobra dwa kamieniołomy (w Porąbce i w Skrzydlniej) generują, a w związku z ich poszerzeniem w projekcie planu generować będą nadal hałas i drgania oddziałując negatywnie na klimat akustyczny w ich sąsiedztwie. Nowoczesne metody eksploatacyjne i nie wyznaczanie nowych terenów przeznaczonych na stały pobyt ludzi w projekcie niniejszego planu powinny zapobiegać ewentualnym niedogodnościom. Dla terenów powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych (tereny G) w teście ustaleń planu dodatkowo wskazano zapis: *„uciążliwość będąca wynikiem działalności związanej z prowadzeniem eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych nie może wykraczać poza granice terenu G, na której jest prowadzona, bądź poza granice terenu górniczego”*.

Przez obszar gminy przebiega linia kolejowa nr 104 Chabówka - Nowy Sącz, odcinek Rabka Zdrój - Nowy Sącz. Obecnie na wskazanym odcinku linii kolejowej ruch pociągów prowadzony jest sporadycznie, stąd generowane uciążliwości z tego tytułu są znikome.

W przyszłości hałas akustyczny będzie generowany w związku z nowoprojektowaną linią kolejową relacji Podłęże – Szczyrzyc - Tymbark / Mszana Dolna. Stąd na rysunku Prognozy oddziaływania na środowisko jak i na rysunku planu wyznacza się (zgodnie z zaleceniami PKP) strefę 300 m możliwego oddziaływania akustycznego od projektowanej linii kolejowej.

14.11. Zasoby naturalne

Na terenie Gminy Dobra w miejscowościach Porąbka i Skrzydlina znajdują się udokumentowane złoża piaskowca. Są one przedmiotem eksploatacji odkrywkowej prowadzonej zgodnie z wymogami przepisów odrębnych. Według Systemu Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych „MIDAS” PIG PIB na obszarze gminy Dobra znajduje się 6 udokumentowanych złóż kopalin (złoża piaskowca: Porąbka, Porąbka 1, Skrzydlina, Skrzydlina 1, Skrzydlina 2, Skrzydlina 3). Są to złoża kopalin typowych dla Karpat fliszowych. W omawianym projekcie planu umożliwiono rozszerzenie terenów eksploatacji zarówno dla kamieniołomu w Porąbce jak i kamieniołomu w Skrzydlnej, zgodnie z wnioskami przedsiębiorców. Nieuchronną konsekwencją realizacji ustaleń planu będzie dalsza eksploatacja górnicza, aż do wyczerpania zasobów udokumentowanych złóż. Tereny istniejących i poszerzanych kamieniołomów wskazano w planie jako obszary do przyszłej rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

14.12. Zabytki

Projekt planu uwzględnia wymogi ochrony zabytków znajdujących się na terenie gminy. W omawianym projekcie planu uwzględniono zabytki wpisane do rejestru zabytków nieruchomości i jeden zabytek wpisany do rejestru zabytków ruchomych. Uwzględniono także obiekty zabytkowe ujęte w Wojewódzkiej ewidencji zabytków na podstawie informacji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Na dzień sporządzania planu Gmina Dobra nie posiada gminnej ewidencji zabytków. W projekcie planu uwzględniono również stanowiska archeologiczne ujęte w ewidencji zabytków archeologicznych wraz ze strefami ochrony archeologicznej. Dla wszystkich kategorii obiektów zabytkowych sformułowano w części ogólnej ustaleń planu zasady ich ochrony.

14.13. Dobra materialne

Omawiany projekty Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra tworzy szerokie nowe możliwości realizacji budynków, obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz związanych z nimi innych dóbr materialnych. Zawarto w nim informacje o zagrożeniu ruchami osuwiskowymi pochodzące z Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO prowadzonego przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy. Na podstawie tych informacji w projekcie planu wskazano osuwiska (w podziale na osuwiska aktywne, okresowo aktywne oraz nieaktywne), a także tereny zagrożenia ruchami masowymi ziemi. W omawianym projekcie planu nie wyznacza się nowych terenów przeznaczonych do zainwestowania w granicach osuwisk aktywnych. Natomiast dopuszczono wznoszenie budynków w granicach terenów przeznaczonych do zabudowy w terenach przeznaczonych pod zainwestowanie na podstawie wcześniejszych przesądzeń planistycznych, pod warunkiem wykonania (zgodnie z wymogami przepisów odrębnych) opinii geotechnicznej lub geologiczno-inżynierskiej zawierającej zalecenia dotyczące zabezpieczenia obiektów budowlanych i prowadzenia prac budowlanych

w sposób nienaruszający równowagi mas ziemnych, niezagrażający uaktywnieniem się ruchów osuwiskowych oraz pod warunkiem realizacji tych zaleceń. Takie same warunki ustalono dla terenów zabudowy położonych w granicach osuwisk okresowo aktywnych, osuwisk nieaktywnych oraz w terenach zagrożonych ruchami masowymi.

W obszarach szczególnego zagrożenia powodzią (Q1%, Q10%) również nie wyznaczono nowych terenów zabudowy. Utrzymano natomiast wcześniejsze przesądzenia planistyczne w tym zakresie. W związku z tym realizacja zabudowy w tych terenach wymagać będzie stosowania rozwiązań technicznych minimalizujących straty w przypadku wystąpienia powodzi.

15. Przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji planu na cele, przedmiot ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000

15.1 Ostoja Gorczańska

Specjalny obszar ochrony Natura 2000 „Ostoja Gorczańska” (kod: PLH120018) zajmuje powierzchnię 17997,89 ha, z czego na terenie Gminy Dobra znajduje się jedynie 686,31 ha. Obszar ten utworzono głównie dla ochrony kompleksów leśnych porastających pasmo Gorców położone na południe od Gminy Dobra. W granicach obszaru „Ostoja Gorczańska” znajduje się część kompleksów leśnych porastających południowe stoki pasma Jasienia i Mogielicy na południowym krańcu gminy Dobra w miejscowości Pórzeczki.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 20 maja 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Gorczańska przedmiotem ochrony na tym obszarze jest: 17 siedlisk przyrodniczych (zgodnie z Zał. nr 3 do ww. rozporządzenia), gatunki roślin oraz ich siedliska (tu: bezlist okrywowy *Buxbaumia viridis*) i 7 gatunków zwierząt wraz z siedliskami (biegacz urozmaicony, kumak górski, niedźwiedź brunatny, ryś, trzaska karpacka, wilk, wydra).

Obszar „Ostoja Gorczańska” nie posiada w chwili obecnej obowiązującego planu zadań ochronnych. Obowiązują tu przepisy Rozporządzenia ministra Klimatu i Środowiska z dnia 22 maja 2022 roku w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Gorczańska (PLH120018). Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 23 grudnia 2021 ustanowiono **plan ochrony dla Gorczańskiego Parku Narodowego**, który pełni równocześnie funkcję planu ochrony dla obszaru Natura 200 „Ostoja Gorczańska” w części pokrywającej się z granicami GPN. Znajduje się on poza granicami Gminy Dobra. Obecnie opracowywany jest projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018 dla terenów zlokalizowanych poza parkiem narodowym. Opracowano natomiast projekt tymczasowych celów ochrony dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 „Ostoja Gorczańska” PLH120018.

Realizacja ustaleń planu w zakresie wpływu na obszar Natura 2000 „Ostoja Gorczańska” ma za zadanie ochronę tego obszaru zgodnie z celami ochrony w nim zawartymi. Składają się na to następujące ustalenia projektu planu:

- utrzymanie w dotychczasowym leśnym użytkowaniu zwartego kompleksu lasów w paśmie Mogielicy i Jasienia;

- przeznaczenie śródleśnych łąk znajdujących się w granicach obszaru Natura 2000 pod tereny rolne bez prawa zabudowy jak i bez możliwości zalesienia (RN).

Dla dodatkowej ochrony plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra wprowadza na Polanie Stumorgowej znajdującej się w przeważającej części w granicy obszaru Natura 2000 „Ostoja Gorczańska” strefę ochrony widokowej. Jej celem jest: zachowanie krajobrazu otwartego obszaru gminy o najwyższych walorach widokowych i przyrodniczych, ochrona jednego z najbardziej eksponowanych widokowo obszarów gminy o najwyższych walorach krajobrazowych, utrzymanie przeznaczenia pod tereny rolnictwa z zakazem zabudowy (RN), niedopuszczenie do tworzenia nowych zalesień. nie dopuszczenie rozbudowy, przebudowy i zmiany sposobu użytkowania istniejącej zabudowy gospodarczej, inwentarskiej, zagrodowej oraz zabudowy służącej wyłącznie produkcji rolnej i przetwórstwu rolno-spożywczemu, nie dopuszczenie budowy sieci i urządzeń infrastruktury technicznej związanych z zaopatrzeniem w wodę i wytwarzaniem ścieków bytowych i sanitarnych do innych celów niż gospodarcze, nie dopuszczenie do dewastacji krajobrazu przez budowę elementów infrastruktury technicznej nadmiernie ingerujących w tereny o szczególnych walorach krajobrazowych, w tym nie dopuszcza się realizacji napowietrznych sieci i urządzeń infrastruktury technicznej.

Ustalenia zawarte w projekcie planu nie będą mieć wpływu na zmiany siedliskowe następujące w wyniku procesów naturalnych np. spontaniczna sukcesja roślinności leśnej na nieużytkowane łąki i pastwiska.

15.2 Uroczysko Łopień

Specjalny obszar ochrony Natura 2000 „Uroczysko Łopień” zajmuje powierzchnię 44,63 ha i jest w całości położony w Gminie Dobra na terenie miejscowości Dobra. Obszar położony jest w Beskidzie Wyspowym, na terenie Gminy Dobra, na północnym stoku góry Łopień (951 m n.p.m.) w górnej części jednego z kilku osuwisk. Obszar składa się z dwóch oddalonych od siebie części. W głównej części obszaru zlokalizowana jest Jaskinia Zbójcka (Grota Zbójcka) oraz wymienione w SFD siedliska przyrodnicze, w drugiej części zlokalizowane są jaskinie Czarci Dół, Wietrzna Dziura, Jaskinia Złotopieńska wraz z występującym pasem skałek. Obszar ten utworzono w celu ochrony nietoperzy: podkowca małego, nocka orzęsionego i nocka Bechsteina. Wymienione jaskinie stanowią miejsce hibernacji i rojenia tych gatunków. W granicach obszaru oprócz jaskiń objęto ochrona również znajdujące się na Łopieniu torfowisko wysokie. „Uroczysko Łopień” posiada obowiązujący plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 25 kwietnia 2014 (Dz. Urz. Woj. Małop. z 2014 r. poz. 2476) zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 15 czerwca 2023 roku. W planie zadań ochronnych obszaru Natura 2000 zidentyfikowano istniejące i potencjalne zagrożenia dla chronionych siedlisk i gatunków oraz określono cele działań ochronnych jak również listę działań ochronnych i monitoringowych. Lista ta obejmuje szereg szczegółowych działań w zakresie gospodarki leśnej. Plan zadań ochronnych dla obszaru PLH120078 „Uroczysko Łopień” nie zawiera wskazań do zmian w obowiązujących dokumentach planistycznych gminy Dobra.

Realizacja ustaleń omawianego planu nie będzie miała znaczącego wpływu na omawiany obszar Natura 2000 „Uroczysko Łopień”. Składają się na to następujące ustalenia projektu planu:

- utrzymanie w dotychczasowym leśnym użytkowaniu zwartego kompleksu lasów porastających masyw Łopienia (tereny L – tereny lasów);
- utrzymanie w dotychczasowym rolno-leśnym użytkowaniu terenów rolnych z naturalną sukcesją zadrzewień (tereny RN-L – tereny rolnictwa z zakazem zabudowy lub tereny lasu) porastających masyw Łopienia, w miejscach gdzie ewidencyjnie nie jest to las.

Dodatkowo na szczycie Łopienia w sąsiedztwie obszaru Natura 2000 plan wyznacza tereny rolnictwa z zakazem zabudowy (RN), bez możliwości zalesień. Dla ochrony tego terenu plan dodatkowo wprowadza strefę ochrony widokowej. W jej granicach plan wskazuje: zachowanie krajobrazu otwartego obszaru gminy o najwyższych walorach widokowych i przyrodniczych, ochronę jednego z najbardziej eksponowanych widokowo obszarów gminy o najwyższych walorach krajobrazowych, utrzymanie przeznaczenia pod tereny rolnictwa z zakazem zabudowy (RN), niedopuszczenie do tworzenia nowych zalesień, nie dopuszczenie rozbudowy, przebudowy i zmiany sposobu użytkowania istniejącej zabudowy gospodarczej, inwentarskiej, zagrodowej oraz zabudowy służącej wyłącznie produkcji rolnej i przetwórstwu rolno-spożywczemu, nie dopuszczenie budowy sieci i urządzeń infrastruktury technicznej związanych z zaopatrzeniem w wodę i wytwarzaniem ścieków bytowych i sanitarnych do innych celów niż gospodarcze, nie dopuszczenie do dewastacji krajobrazu przez budowę elementów infrastruktury technicznej nadmiernie ingerujących w tereny o szczególnych walorach krajobrazowych, w tym nie dopuszcza się realizacji napowietrznych sieci i urządzeń infrastruktury technicznej. Dodatkowo na szczycie Łopienia w planie wskazano punkt widokowy.

Plan zadań ochronnych dla obszaru PLH120078 „Uroczysko Łopień” nie zawiera wskazań do zmian w obowiązujących dokumentach planistycznych. Podobnie jak w innych przypadkach ustalenia Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra nie będą miały wpływu na zmiany siedliskowe wynikające z naturalnej sukcesji roślinności leśnej na nieużytkowane grunty rolne w obszarze Natura 2000 „Uroczysko Łopień”.

W związku z powyższym przyjmuje się, iż ustalenia projektu planu nie kolidują z ustaleniami planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 „Uroczysko Łopień”.

15.3 Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego

Obszar Natura 2000 „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego” (PLH120052) zatwierdzony został jako obszar o znaczeniu wspólnotowym (OZW) Decyzją Komisji w grudniu 2008 r. Kolejnym aktem prawnym regulującym ww. obszar jest Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 29 sierpnia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego (PLH120052) (Dz. U. z 2022 r. poz. 2046). Obejmuje on obszar o powierzchni 5704,93 ha, z czego na terenie Gminy Dobra znajduje się jedynie 462,93 ha. Obszar ten obejmuje szczyty: Ciecienia (829 m n.p.m.) i Kostrza (730 m n.p.m.) oraz jedenaście mniejszych enklaw położonych na obszarze Beskidu Wyspowego. Każda z nich obejmuje obiekt lub obiekty, w których zamieszkują

kolonie rozrodcze, i obszary żerowania nietoperzy. W granicach gminy Dobra znajdują się fragmenty obszaru położone na południowym stoku Cietnia oraz enklawa obejmująca stary kościół w Skrzydlniej.

Obszar utworzono dla ochrony kolonii rozrodczych podkowca małego, nocka orzęsionego i nocka dużego. Obszar ten składa się z jedenastu enklaw. Każda z nich obejmuje obiekt lub obiekty, w których zamieszkują kolonie rozrodcze, i obszary żerowania nietoperzy. W Gminie Dobra takim obiektem jest zabytkowy kościół pw. św. Mikołaja w Skrzydlniej, w którym znajduje schronienie kolonia rozrodcza podkowca małego. Oprócz kościoła wraz z otoczeniem w granicach obszaru Natura 2000 znajduje się centralna część miejscowości Skrzydlna oraz większość obszaru miejscowości Przenosza wraz z lasami na stokach Ciecienia. Obszar ten charakteryzuje się bardzo zróżnicowanym użytkowaniem terenu. Oprócz zwartej kompleksu leśnego na Ciecieniu obejmuje on mozaikowy układ gruntów rolnych, zadrzewień i rozproszonej zabudowy w Przenoszy, intensywnie zabudowane centrum Skrzydlniej, rynek w Skrzydlniej, a nawet tereny odkrywkowej eksploatacji górnictwa w kamieniołomie w Skrzydlniej.

Wpływ realizacji ustaleń planu na omawiany obszar Natura 2000 „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego” można rozpatrywać w dwóch aspektach. Pierwszy to wpływ na miejsce schronienia kolonii rozrodczej podkowca małego w kościele w Skrzydlniej. Drugi to wpływ na możliwości penetracji i żerowania nietoperzy w pozostałej części obszaru. Ustalenia planu zapewniają ochronę ostoi nietoperzy w kościele w Skrzydlniej poprzez uwzględnienie wymogów jego ochrony konserwatorskiej jako zabytku wpisanego do rejestru zabytków.

Odnosnie możliwości penetracji i żerowania nietoperzy w bliższym i dalszym otoczeniu starego kościoła w Skrzydlniej można stwierdzić (uwzględniając specyficzne wymagania podkowca małego), że realizacja ustaleń planu nie będzie mieć na te możliwości znaczącego negatywnego wpływu. Składają się na to łącznie ustalenia dotyczące ochrony zabytków, rozmieszczenie poszczególnych kategorii użytkowania terenów, a także ustalenia w zakresie zasad zabudowy i zagospodarowania terenów w granicach obszaru Natura 2000 „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego”.

Według dostępnych informacji podkowiec mały jest zwierzęciem owadożernym, którego pożywieniem są drobne owady o wielkości ok. 3-14 mm: ćmy, komary, chruściki, koziułkowate, sieciarki, pająki i inne. Żeruje w bardzo różnorodnym środowisku, w pobliżu odsłoniętych skał, w roślinności nadbrzeżnej potoków, w pobliżu zabudowań, a także w lasach mieszanych. Mały zasięg echolokacji tego nietoperza pozwala mu sprawnie poruszać się w przestrzeni zamkniętej, a także pomiędzy budynkami, czy wśród drzew. Natomiast barierą trudną do przebycia stanowią dla niego rozległe odsłonięte tereny otwarte pozbawione obiektów ułatwiających orientację za pomocą echolokacji.

W projekcie planu tereny pomiędzy starym kościołem, w którym znajduje się siedlisko kolonii nietoperzy, a potokiem przepływającym po jego wschodniej stronie, utrzymano pasma zadrzewień (wzdłuż potoku w Skrzydlniej oraz nad Stradomką i nad jej lewymi dopływami w Przenoszy – jako tereny zieleni naturalnej). Mogą one stanowić zarówno miejsce żerowania jak i dogodne trasy migracji podkowca małego w kierunku lasów w masywie Ciecienia. Realizacja tych ustaleń w połączeniu z ochroną samego kościoła jako zabytku

wpisanego do rejestru umożliwi bezpieczne bytowanie kolonii nietoperzy chronionej w ramach obszaru Natura 2000 „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego”.

16. Przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji planu na pozostałe obszary i obiekty podlegające ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody

16.1 Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu (POChK)

POChK został utworzony 24 listopada 2006 roku na mocy Rozporządzenia Nr 92/06 Wojewody Małopolskiego (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego Nr 806, poz. 4862), zmienionego Uchwałą Nr XVIII/299/12 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 lutego 2012 roku (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2012 r., poz. 1194), zmienionego Uchwałą Nr XXXIV/578/13 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 25 marca 2013 r. oraz zmienionego Uchwałą nr XX/274/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r. (Dz. Urz. z 2020 r. poz. 3482). Powierzchnia obszaru wynosi 364 480,09 ha. Na terenie Gminy Dobra PMOChK zajmuje powierzchnię 7 049 ha i obejmuje południową część gminy. Granicę obszaru przedstawiono w części kartograficznej prognozy oraz planu.

W cytowanym wyżej rozporządzeniu, określone zostały następujące ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów, w celu zachowania ich trwałości oraz zwiększenia różnorodności biologicznej:

- **czynnej ochrony ekosystemów leśnych, w tym:**
 - ✓ utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych;
 - ✓ sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych;
 - ✓ tworzenie i odtwarzanie stref ekotonowych, celem zwiększenia bioróżnorodności;
 - ✓ utrzymywanie i tworzenie leśnych korytarzy ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem możliwości migracji dużych ssaków;
 - ✓ zalesianie i zadrzewianie gruntów mało przydatnych do produkcji rolnej i nieprzeznaczonych na inne cele, z wyłączeniem terenów, na których występują nieleśne siedliska przyrodnicze podlegające ochronie, siedliska gatunków roślin, grzybów i zwierząt związanych z ekosystemami nieleśnymi, a także miejsca pełniące funkcje punktów i ciągów widokowych na terenach o dużych wartościach krajobrazowych;
 - ✓ pozostawianie w drzewostanie, aż do całkowitego rozkładu, części drzew o charakterze pomnikowym, drzew dziuplastych, lub obumarłych;
 - ✓ zachowanie śródleśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk, wrzosowisk, muraw kserotermicznych i piaszkowych oraz polan o wysokiej bioróżnorodności;
 - ✓ utrzymanie odpowiedniego poziomu wód gruntowych dla zachowania siedlisk wilgotnych i bagiennych;
 - ✓ zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
 - ✓ działania na rzecz czynnej ochrony oraz restytucji rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- **czynnej ochrony ekosystemów nieleśnych, w tym:**

- ✓ przeciwdziałanie procesom zarastania łąk i pastwisk cennych ze względów przyrodniczych i krajobrazowych;
 - ✓ zachowanie śródpolnych torfowisk, obszarów wodno-błotnych, oczek wodnych wraz z pasem roślinności stanowiącej ich obudowę biologiczną oraz obszarów źródłiskowych cieków;
 - ✓ kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez zachowanie mozaiki pól uprawnych, miedz, płątów wieloletnich ziołorośli, a także ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych;
 - ✓ utrzymanie i zwiększanie powierzchni trwałych użytków zielonych;
 - ✓ prowadzenie zabiegów agrotechnicznych z uwzględnieniem wymogów zbiorowisk roślinnych i zasiedlających je gatunków fauny, zwłaszcza ptaków (odpowiednie terminy, częstość i techniki koszenia);
 - ✓ utrzymanie poziomu wód gruntowych odpowiedniego dla zachowania bioróżnorodności;
 - ✓ zachowanie i odtwarzanie korytarzy ekologicznych;
 - ✓ ochrona terenów otwartych przed zabudową rozproszoną poprzez kształtowanie zwartych układów urbanistycznych;
 - ✓ zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
 - ✓ działania na rzecz czynnej ochrony oraz restytucji rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
 - ✓ ochrona walorów krajobrazowych – zachowanie walorów estetyczno-widokowych krajobrazu;
- **czynnej ochrony ekosystemów wodnych, w tym:**
 - ✓ zachowanie cieków i zbiorników wód powierzchniowych wraz z ich naturalną obudową biologiczną;
 - ✓ utrzymanie i tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych oraz wokół zbiorników wodnych, w tym starorzeczy i oczek wodnych, w postaci pasów szuwarów, zakrzewień i zadrzewień, jako naturalnej obudowy biologicznej, celem zwiększenia bioróżnorodności oraz ograniczenia spływu substancji biogennej;
 - ✓ prowadzenie prac regulacyjnych cieków wodnych tylko w zakresie niezbędnym dla ochrony przeciwpowodziowej i w oparciu o zasady dobrej praktyki utrzymania rzek i potoków górskich;
 - ✓ zwiększanie retencji wodnej, odtwarzanie funkcji obszarów źródłiskowych o dużych zdolnościach retencyjnych;
 - ✓ zachowanie i odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne, celem zachowania dróg migracji gatunków;
 - ✓ działania na rzecz czynnej ochrony oraz restytucji rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- **zakazy obowiązujące na terenie PMOChK:**
 - 1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
 - 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa

- ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 3) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów;
 - 4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwoświsiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
 - 5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
 - 6) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
 - 7) budowania nowych obiektów budowlanych w wyznaczonych strefach zgodnie z mapą stanowiącą załącznik nr 2 do uchwały oraz w pasie szerokości 10 m od:
 - a) linii brzegów rzek wskazanych na mapie stanowiącej załącznik nr 4 do uchwały, w ich rzeczywistym przebiegu w terenie,
 - b) linii brzegów naturalnych zbiorników wodnych,
 - c) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r.– Prawo wodne:
 - z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Omawiany projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nie narusza zakazów obowiązujących w obszarze chronionego krajobrazu. W szczególności zachowano zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 7 odległość 10 m pomiędzy terenami zabudowy a brzegiem rzeki Łososiny z uwzględnieniem terenów zabudowy położonych w mniejszej odległości wyznaczonych w planach miejscowych przed wejściem w życie rozporządzenia.

W miarę możliwości jakie daje plan omawiane ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego są również zbieżne z ustaleniami dotyczącymi czynnej ochrony ekosystemów Południowomałopolskiego OCHK.

Przyrosty nowych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie w dużo mniejszym stopniu dotyczą obszaru chronionego krajobrazu. 38% wszystkich przyrostów tj. 108 ha dot. południowych terenów gminy znajdujących się w granicach PMOChK. Planowane przeznaczenie nowych terenów zabudowy to tereny przeznaczone głównie pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i usługową, usługową oraz produkcyjną.

Z punktu widzenia oddziaływania na środowisko takie zróżnicowanie skali przyrostów terenów do zainwestowania jest korzystne ze względu na wyraźnie mniejsze powierzchnie przyrostów terenów przeznaczonych do zainwestowania w miejscowościach położonych w południowej części gminy (w PMOChK), jak również w granicach obszarów Natura 2000.

Projekt mpzp. pozwala na harmonijne wkomponowanie nowej zabudowy w krajobraz chronionego obszaru. Składają się na to następujące ustalenia projektu planu:

- wyznaczanie nowych obszarów zainwestowania na zasadzie kontynuacji dotychczasowych terenów zabudowy;

- przyjęcie ustaleń dotyczących maksymalnej i minimalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnego udziału powierzchni zabudowy oraz minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni działki budowlanej, maksymalną wysokość zabudowy, minimalną liczbę i sposób realizacji miejsc do parkowania oraz linie zabudowy i gabaryty obiektów,
- zachowanie charakterystycznego dla Beskidu Wyspowego pionowego układu dominujących form użytkowania terenów: tereny zabudowy - użytki rolne – zadrzewienia - lasy,
- zachowanie pasm zieleni wzdłuż koryt potoków, oddzielających od siebie poszczególne kompleksy planowanej zabudowy oraz pełniące funkcje lokalnych korytarzy ekologicznych,
- zachowanie najbardziej cennych przyrodniczo i widokowo otwartych pasm górskich i polan chronionych przed zabudową i zainwestowaniem, poprzez zakazy zabudowy jak również poprzez wyznaczenie na nich stref ochrony widokowej.

W projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zachowano również zwarte kompleksy leśne oraz stworzono możliwości realizacji nowych zalesień. Projektowane zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne nie dotyczą zwartych kompleksów leśnych i są podyktowane głównie wymogami eksploatacji udokumentowanych złóż surowców mineralnych poza granicami POCHK, jak i w minimalnym jedynie zakresie możliwością zabudowy działek położonych w terenach już zurbanizowanych.

Najcenniejsze polany śródleśne przeznaczono pod tereny rolne bez prawa zabudowy i bez możliwości zalesienia. Zachowano mozaikowy układ gruntów rolnych, zadrzewień i rozproszonej zabudowy. Zachowano pasma zieleni wzdłuż cieków wodnych pełniących rolę stref buforowych cieków jak również korytarzy ekologicznych umożliwiających migrację zwierząt, w tym dużych ssaków.

16.2 Rezerwat Przyrody „Śnieżnica”

Utworzony został 04.11.1968 r. Zarządzeniem Nr 179 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego (M.P. 1968, Nr 49, poz. 339) z późn. Zm. Aktem prawnym obecnie regulującym status Rezerwatu „Śnieżnica” jest Rozporządzenie Nr 8/04 Wojewody Małopolskiego z dnia 28 kwietnia 2004 roku w sprawie rezerwatu przyrody „Śnieżnica” (Dz. Urz. Woj. Małop. Nr 95, poz. 1334).

Rezerwat „Śnieżnica” Zajmuje powierzchnię 24,92 ha i położony jest w całości w Gminie Dobra. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów przyrodniczych, krajobrazowych i naukowych naturalnego fragmentu buczyny karpackiej. Granice rezerwatu przedstawiono w części kartograficznej prognozy.

W projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego utrzymano dotychczasowe przeznaczenie tego terenu pod tereny lasów. Realizacja ustaleń planu nie niesie ze sobą ryzyka znaczącego negatywnego oddziaływania na cele ochrony rezerwatu.

Zgodnie z paragrafem 4 ww. Rozporządzenia na terenie rezerwatu zabrania się:

- 1) *polowania, chwytania dziko żyjących zwierząt, płoszenia ich i zabijania, zbierania poroży zwierzyny płowej, niszczenia nor i legowisk zwierzęcych oraz gniazd ptasich i wybierania z nich jaj,*
- 2) *pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzania drzew i innych roślin,*

- 3) wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości, innego zanieczyszczania wód, gleby oraz powietrza,
- 4) zmiany stosunków wodnych, jeżeli służą one innym celom niż ochrona przyrody,
- 5) wydobywania skał i minerałów,
- 6) niszczenia gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania,
- 7) palenia ognisk, wyrobów tytoniowych, używania źródeł światła o otwartym płomieniu poza miejscami wyznaczonymi,
- 8) ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego, jazdy konnej wierzchem poza szlakami do tego wyznaczonymi,
- 9) wprowadzania psów bez smyczy i kagańca,
- 10) ruchu pojazdów poza drogami do tego wyznaczonymi,
- 11) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną przyrody z wyjątkiem znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, na przedmiotach lub obszarach objętych ochroną,
- 12) zakłócania ciszy,
- 13) prowadzenia badań naukowych bez zgody właściwego organu uznającego obszar za rezerwat przyrody,
- 14) wprowadzania organizmów zmodyfikowanych genetycznie.

Zakazy nie dotyczą:

- 1) wykonywania zabiegów wynikających z planu ochrony lub rocznych zadań ochronnych, a także w przypadku konieczności likwidacji nagłych zagrożeń, czynności nie ujętych w planie ochrony lub rocznych zadaniach ochronnych za zgodą organu ustanawiającego plan ochrony lub roczne zadania ochronne,
- 2) prowadzenia akcji ratowniczej lub działań związanych z bezpieczeństwem publicznym, zapobieganiem lub likwidacją skutków klęski żywiołowej,
- 3) wykonywania zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa,
- 4) obszarów objętych ochroną krajobrazową w trakcie ich gospodarczego wykorzystania przez jednostki organizacyjne, osoby prawne lub fizyczne oraz wykonywania prawa własności, zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego.

16.3 Rezerwat Przyrody „Mogielica”

Został utworzony Zarządzeniem Nr 37/10 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 30 grudnia 2010 roku (Dz. Urz. Woj. Małop. z 2011 r. Nr 89, poz. 731). Zajmuje on wówczas powierzchnię 50,44 ha. Jest położony w Gminie Dobra i Słupnice. Wokół rezerwatu utworzona została otulina o powierzchni 90,69 ha. Rezerwat utworzony został w celu:

- ✓ ochrony głuszca *Tetrao urogallus* i jego biotopu, a także innych rzadkich gatunków ptaków oraz siedlisk przyrodniczych i form skalnych występujących w szczytowej partii góry Mogielica.

Dnia 22 grudnia 2023 roku zostało wydane Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie w sprawie rezerwatu przyrody "Mogielica" (D z. Urz. Woj. Małopolskiego z 2023 r. poz. 9148). Rezerwat zajmuje obecnie powierzchnię 50,55 ha. Celem jego ochrony jest:

- ✓ zachowanie, ze względów przyrodniczych, naukowych i krajobrazowych, najwyższego szczytu Beskidu Wyspowego wraz ze zróżnicowaniem flory i fauny oraz zbiorowisk roślinnych występujących w piętrze reglowym, a także form skałkowych.

Określa się następujący rodzaj, typ i podtyp niniejszego rezerwatu: rodzaj rezerwatu – leśny (L); typ i podtyp rezerwatu ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ – biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBf), podtyp – biocenozy naturalnych i półnaturalnych (bp); typ i podtyp rezerwatu ze względu na główny typ ekosystemu: typ – leśny i borowy (EL), podtyp – lasów mieszanych górskich i podgórskich (lmg).

Wokół rezerwatu wyznaczona jest otulina, obejmująca obszar o powierzchni 94,20 ha, położony w obrębach ewidencyjnych Chyszówki i Połrzeczki w gminie Dobra oraz w obrębie ewidencyjnym Słopnice Królewskie w gminie Słopnice, w powiecie limanowskim, w województwie małopolskim.

W projekcie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego utrzymano dotychczasowe przeznaczenie tego terenu pod tereny lasu. Realizacja ustaleń niniejszego planu nie niesie ze sobą ryzyka negatywnego oddziaływania na cele ochrony rezerwatu.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 26 lipca 2024 r. dla rezerwatu przyrody Mogielica ustanowiony został **Plan ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica”** (Dz. U. Województwa Małopolskiego z 29 lipca 2024 r. , poz. 4995). Celem ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica” jest zachowanie, ze względów przyrodniczych, naukowych i krajobrazowych najwyższego szczytu Beskidu Wyspowego wraz ze zróżnicowaniem flory i fauny oraz zbiorowisk roślinnych występujących w piętrze reglowym, a także form skałkowych. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną ścisłą na powierzchni 47,86 ha oraz ochroną czynną na powierzchni 2,69 ha.

Plan Ochrony rezerwatu „Mogielica” wskazuje wymagania ochrony przyrody, które zostały uwzględnione w ustaleniach niniejszego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dotyczą one eliminacji lub ograniczeń zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych dla rezerwatu.

Są nimi (dla Gminy Dobra) następujące wytyczne:

- ✓ *nie należy dopuścić do zmiany sposobu zagospodarowania gruntów leśnych i rolnych położonych w rezerwacie i jego otulinie;*
- ✓ *w planie ogólnym gminy Dobra:*
 - a) dla działek o numerach ewidencyjnych: 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, obręb ewidencyjny Połrzeczki, oraz 2908, 2909, 2910, 2911, 2912, 2913, 2914, 2915, 2916, 2917, obręb ewidencyjny Chyszówki, należy ustalić konieczność utrzymania istniejących użytków rolnych bez możliwości budowy nowych obiektów kubaturowych,*
 - b) dla pozostałych terenów położonych w otulinie rezerwatu należy ustalić konieczność utrzymania istniejących lasów i zieleni bez możliwości budowy nowych obiektów kubaturowych;*
- ✓ *w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Dobra, dla terenów oznaczonych:*
 - a) symbolami 1.2R1, 1.3R1, 1.4R1, 6.25R1 (tereny rolne bez prawa zabudowy) w granicach otuliny rezerwatu należy utrzymać dotychczasowe zapisy dotyczące przeznaczenia podstawowego pod łąki i trwałe użytki zielone oraz zakazu budowy*

nowych obiektów kubaturowych, a także wprowadzić zapisy ograniczające możliwość: - rozbudowy, przebudowy i zmiany sposobu użytkowania istniejącej zabudowy zagrodowej oraz zabudowy służącej produkcji rolnej i przetwórstwu rolno-spożywczemu, - tworzenia nowych zalesień, - realizacji napowietrznych sieci i urządzeń infrastruktury technicznej,

b) symbolami 1.4ZL.ZN, 6.24ZL.ZN (tereny lasów w obszarach objętych formami ochrony przyrody) w granicach otuliny rezerwatu należy utrzymać dotychczasowe zapisy dotyczące przeznaczenia podstawowego pod lasy oraz wprowadzić zakaz budowy nowych obiektów kubaturowych,

c) symbolem 6.1ZL.ZN/w (tereny lasów z wieżą widokową w obszarach objętych formami ochrony przyrody) należy utrzymać dotychczasowe zapisy dotyczące przeznaczenia podstawowego pod wieżę widokową i przeznaczenia dopuszczalnego pod lasy, trasy piesze i obiekty małej architektury oraz wprowadzić zakaz budowy nowych obiektów kubaturowych;

- ✓ *należy chronić tereny położone w korytarzu ekologicznym „Gorce” przed powstawaniem barier ograniczających możliwość swobodnej migracji dzikich zwierząt, w szczególności dużych zwierząt kręgowych.*

Powyższe zostały uwzględnione w ustaleniach niniejszego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

16.4 Projektowany Rezerwat Przyrody „Pieninki Skrzydlańskie”

Na terenie Gminy Dobra w południowej części miejscowości Skrzydlna oraz w miejscowości Porąbka projektowany jest Rezerwat Przyrody „Pieninki Skrzydlańskie” (wg. Informacji pozyskanych od Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska Wydział Spraw Terenowych w Starym Sączu).

16.5 Pomniki przyrody

Na terenie Gminy Dobra znajduje się dziesięć pomników przyrody. Siedem spośród nich to pomniki przyrody ożywionej, drzewa lub grupy drzew rosnące w sąsiedztwie zabudowy. Pozostałe 3 pomniki przyrody są pomnikami przyrody nieożywionej. Jeden z nich to jaskinia „Grota Zbójnicka” na Łopieniu, a dwa pozostałe to formy osuwiskowe w paśmie Mogielicy i Jasienia: osuwiskowy podwójny grzbiet na Krzystoniowie oraz Osuwiskowy rów rozpadlinowy/rów osuwiskowy położony na północnym stoku Mogielicy (Jurków/Chyszówki).

Projektowane ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nie naruszają zasad ich ochrony określonych w przepisach odrębnych.

Lokalizacja wszystkich pomników przyrody jest uwidoczniiona na rysunku mpzp. oraz w części kartograficznej niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko.

17. Przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji planu na integralność obszarów chronionych oraz ich powiązania z innymi obszarami cennymi,

rozwiązania eliminujące, ograniczające lub kompensujące negatywne oddziaływania na środowisko

W omawianym projekcie miejscowego planu zawarto szereg rozwiązań eliminujących i ograniczających negatywne oddziaływania na środowisko.

W zakresie ochrony bioróżnorodności są to:

- zachowania walorów przyrodniczych obszarów chronionych, w tym Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody (Śnieżnica, Mogielica) i ich otulin, zachowanie integralności i spójności tych obszarów;
- zachowanie integralności i spójności obszarów Natura 2000 „Ostoja Gorczańska”, „Uroczysko Łopień” i „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego”;
- zachowanie integralności i spójności Rezerwatu przyrody „Mogielica” z *Planem Ochrony Rezerwatu przyrody „Mogielica”* oraz obszarem Natura 2000 „Ostoja Gorczańska”;
- utrzymanie istniejących kompleksów leśnych w tym lasów ochronnych;
- utrzymanie zróżnicowania siedliskowego terenów rolnych;
- zachowanie korytarza ekologicznego rzeki Łososiny;
- zachowanie ciągłości terenów przyrodniczych, poprzez zachowanie drożności korytarzy ekologicznych i umożliwienie migracji gatunków pomiędzy obszarami o największej bioróżnorodności, poprzez utworzenie ciągłego systemu terenów o znaczeniu ekologicznym w zakresie ponadregionalnej i regionalnej ciągłości ekologicznej (w tym ciągów i korytarzy ekologicznych o różnym znaczeniu, m.in. wyznaczonych w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego* korytarzy ekologicznych regionalnych (wg RDOŚ, 2013), korytarzy ekologicznych (ETAP II, 2012), sieci ekologicznej (ETAP I, 2012) oraz obszarów węzłowych – W.Gorczański);
- zachowanie w stanie niezainwestowanym, w miarę możliwości stworzonych przez istniejącą zabudowę i wcześniejsze przesądzenia planistyczne, otoczenia małych cieków wodnych pełniących funkcję drugorzędnych korytarzy ekologicznych;
- zachowanie ciągłości cieków wodnych oraz zachowanie obudowy biologicznej cieków i potoków,
- zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych,
- ustalenie wymogu znacznego minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnych w terenach przeznaczonych do zainwestowania.

W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury:

- ochrona obiektów podlegających ochronie konserwatorskiej (obiekty wpisane do rejestru zabytków, obiekty ujęte w ewidencji Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, obiekty zabytkowe i obszary ujęte w ewidencji znajdującej się w bazach Narodowego Instytutu Dziedzictwa, ewidencja zabytków archeologicznych (stanowiska archeologiczne));
- ochrona dóbr kultury współczesnej i krajobrazu kulturowego;
- ochrona miejsc pamięci;
- kształtowanie zabudowy dla obiektów podlegających ochronie konserwatorskiej zgodnie z wymogami przepisów odrębnych;

- kształtowanie zabudowy dla sąsiedztwa obiektów podlegających ochronie konserwatorskiej, poprzez ustanowienie w planie konieczności zachowania większego udziału powierzchni biologicznie czynnej, niższych wskaźników intensywności zabudowy, powierzchni zabudowy i jej wysokości, by nie zakłócały i nie przysłoniły przedpola widokowego na najbardziej chronione obiekty zabytkowe;

W zakresie ochrony krajobrazu:

- wyznaczenie stref ochrony widokowej na najbardziej cennych widokowo i krajobrazowo szczytach-polanach (Hala Mogielica – Polana Stumorgowa, Ćwilin – Polana Michurowa, Łopień – Hala Jaworze, Polana Przysłopki, Polana Skalne, Polana Folwarczna, Polana Wały, G. Kiczora – Kobylica, Śnieżnica, Wyśnikówka) oraz wprowadzenie zasad ich ochrony;
- wskazanie punktów widokowych w punktowych miejscach najbardziej wybitnych widokowo oraz stref ochrony punktów widokowych oraz wprowadzenie zasad ich ochrony;
- wskazanie ciągów widokowych w liniowych miejscach o wybitnych walorach widokowych (głównie rozległe widoki wzdłuż dróg) oraz stref ochrony ciągów widokowych oraz wprowadzenie zasad ich ochrony;;
- ograniczenia gabarytów zabudowy i zagospodarowania, w tym wskaźników kształtowania zabudowy w terenach przeznaczonych pod zainwestowanie, poprzez ustanowienie zapisami planu minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, nadziemnej intensywności zabudowy, powierzchni zabudowy, wysokości zabudowy, gabarytów zabudowy, nieprzekraczalnych linii zabudowy.

W zakresie ograniczania uciążliwości hałasu komunikacyjnego:

- umożliwienie realizacji ekranów akustycznych i zieleni izolacyjnej w liniach rozgraniczających dróg o największym natężeniu ruchu (poprzez możliwie szerokie linie rozgraniczające terenów przeznaczonych głównie pod drogę krajową i wojewódzką – 40 i 25 m);
- umożliwienie w terenach przeznaczonych pod zainwestowanie lokalizacji od strony najbardziej ruchliwych dróg (droga krajowa w Dobrej i Gruszowcu) budynków i obiektów nie przeznaczonych na pobyt ludzi, lokalizację terenów usług i produkcji, czy terenów infrastruktury technicznej;
- wyznaczenie strefy możliwego oddziaływania akustycznego 300 m od osi projektowanej linii kolejowej relacji Podłęże – Szczyrzyc – Tymbark / Mszana Dolna oraz nie wyznaczanie;

W zakresie ograniczania możliwego oddziaływania na zdrowie i życie ludzi:

- dla terenów G (tereny górnictwa i wydobywania – kamieniołomy w Porąbce i Skrzydziej) w teście ustaleń planu wskazano zapis: *„uciążliwość będąca wynikiem działalności związanej z prowadzeniem eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych nie może wykraczać poza granice terenu G, na której jest prowadzona, bądź poza granice terenu górniczego”*;
- wyznaczenie nowych terenów przeznaczonych pod produkcję, działalność usługową i produkcyjną, usługową oraz pod rozwój działalności gospodarczej w sąsiedztwie terenów przeznaczonych na podobny cel w dotychczasowych przesądzeniach planistycznych, bądź w terenach otwartych oddalonych od zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, bądź też (jeśli nie było to możliwe) konieczność oddzielenia tych

terenów projektowana zielenią urządzoną (zielenią izolacyjną) – wskazaną na rysunku planu (w celu minimalizowania ewentualnego oddziaływania na tereny mocno zurbanizowane, zabudowane zabudową mieszkaniową), oraz w miejscach o dobrej dostępności komunikacyjnej;

- wprowadzenie w tekście ustaleń planu zapisu: *„na całym obszarze objętym niniejszym planem uciążliwość będąca wynikiem działalności związanej z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, działalności usługowej lub produkcyjnej nie może wykraczać poza granice działki na której jest prowadzona, bądź poza granice terenu do którego użytkownik ma tytuł prawny”*.

Do działań kompensujących oddziaływanie na środowisko można również zaliczyć wprowadzenie możliwości tworzenia nowych zalesień na obszarach o niskiej przydatności rolniczej, z widoczną sukcesją drzewostanu, przy zachowaniu w stanie niezalesionym śródleśnych polan o wybitnych walorach ekologicznych i widokowych.

18. Propozycje rozwiązań alternatywnych do zawartych w projekcie planu zagospodarowania przestrzennego

Ustalenia omawianego projektu mpzp. uwzględniają uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe rozwoju gminy jak również wcześniejsze przesądzenia planistyczne oraz aktualne tendencje w zmianach sposobu użytkowania terenu. Dotyczy to głównie:

- zachowania walorów przyrodniczych obszarów chronionych, w tym Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody i ich otulin;
- uwzględnienie wymogów ochrony zgodnych z *Planem Ochrony Rezerwatu przyrody „Mogielica”*;
- stworzenia nowych możliwości realizacji zabudowy mieszkaniowej oraz zabudowy służącej działalności gospodarczej.

Projekt mpzp. zawiera również ustalenia dotyczące kierunków rozwoju usług w podziale na szereg klas przeznaczeń, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

W projekcie planu zachowano w stanie wolnym od zainwestowania zwarte kompleksy leśne o wybitnych walorach przyrodniczych, w tym obszary Natura 2000 „Ostoja Gorczańska” i „Uroczysko Łopień”. W miarę możliwości stworzonych przez istniejącą zabudowę i wcześniejsze przesądzenia planistyczne zachowano wolne od zabudowy korytarze ekologiczne pomiędzy głównymi kompleksami leśnymi, a wyznaczone nowe tereny pod zainwestowanie stanowią kontynuację tych, wyznaczonych już w poprzednich procedurach planistycznych. Ograniczono rozwój zainwestowania w otoczeniu zabytkowego kościoła w Skrzydlniej ze względu na znajdujące się tu schronienie kolonii nietoperzy chronione w ramach obszaru Natura 2000 „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego”. W projekcie planu uwzględniono również wymogi ochrony rezerwatów przyrody i pomników przyrody znajdujących się na terenie gminy, jak również wymogi zawarte w Planie ochrony rezerwatu „Mogielica”.

Liczne możliwości rozwiązań alternatywnych ustaleń planu rozważano podczas rozpatrywania uwag złożonych do projektu planu jak i wcześniej do projektu nowego

studium. Wprowadzając korekty do projektu analizowano szczegółowo za każdym razem ich potencjalne oddziaływanie na środowisko. Uwzględniano przy tym wyniki wizji terenowych oraz licznych spotkań i konsultacji z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska (oddział w Starym Sączu).

Biorąc powyższe przesłanki pod uwagę na etapie niniejszej prognozy odstąpiono od formułowania dalszych propozycji rozwiązań alternatywnych w stosunku do przedstawionych w projekcie planu.

19. Wnioski złożone do prognozy oddziaływania na środowisko

Zgodnie z aktualnie obowiązującą procedurą planistyczną po ogłoszeniu o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy wraz ze strategiczną oceną oddziaływania na środowisko umożliwiony jest udział społeczeństwa przy opracowywaniu wymienionych wyżej dokumentów poprzez między innymi składanie wniosków do prognozy. W okresie określonym w obwieszczeniu o przystąpieniu do sporządzania Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra nie złożono żadnego wniosku do prognozy oddziaływania na środowisko.

20. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym

W Gminie Dobra opracowano projekt Miejscowego Zagospodarowania Przestrzennego. Dla tego projektu opracowano Prognozę Oddziaływania na Środowisko zgodnie z ustawą *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

Z prognozy wynika, że realizacja projektu nowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego będzie mieć następujące nieuchronne negatywne oddziaływania na środowisko:

- zajęcie na cele zainwestowania nowych terenów o łącznej powierzchni 243 ha, w tym:
 - gruntów rolnych o łącznej powierzchni około 263 ha,
 - gruntów leśnych o łącznej powierzchni około 10,5 ha, głównie przeznaczonych pod poszerzenie terenów pod eksploatację surowców mineralnych, w niewielkim stopniu pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i mieszkaniową jednorodzinną lub usługową),
 - innych około 7 ha;
- wzrost zużycia wody i wzrost ilości powstających ścieków i odpadów komunalnych w związku z powstawaniem nowej zabudowy mieszkaniowej i zabudowy służącej działalności gospodarczej.

Ograniczanie negatywnego oddziaływania na środowisko w wyniku realizacji projektu nowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego polegać będzie na:

- budowie, zgodnie z przyjętymi w projekcie planu zasadami, sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki z terenów zabudowy do oczyszczalni ścieków;
- rozbudowie systemu gospodarki odpadami;
- zachowaniu znacznego udziału powierzchni biologicznie czynnej w obszarach zabudowy;
- przyjęciu zasad kształtowania nowej zabudowy nawiązujących do miejscowej tradycji w tym zakresie, jak również w nawiązaniu do kontynuacji jej rozbudowy w terenach wyznaczonych już we wcześniejszych przesadzeniach planistycznych;
- ograniczeniu możliwości zabudowy terenów zagrożonych powodzią lub osuwaniem się mas ziemnych;
- ograniczeniu możliwości zabudowy terenów na przebiegu najważniejszych korytarzy ekologicznych, zachowanie drożności korytarzy;
- ochronie przed zabudową i zainwestowaniem terenów najbardziej eksponowanych widokowo – (szczytów, polan) poprzez ustanowienie stref ochrony widokowej oraz ustanowienie ciągów widokowych, punktów widokowych oraz stref ochrony widokowej od nich;
- wprowadzeniu zakazów nowej zabudowy na terenach wskazanych w Planie Ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica”.

Pozytywne oddziaływania na środowisko wynikające z ustaleń realizacji projektu nowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego to:

- zachowanie w stanie wolnym od zainwestowania zwartych kompleksów leśnych;

- zachowanie w stanie wolnym od zainwestowania najcenniejszych widokowo miejsc – szczytów, polan – poprzez ustanowienie stref ochrony widokowej;
- ochrona punktów i osi widokowych szczególnie znaczących w krajobrazie gminy tu: zachowanie w stanie wolnym od zainwestowania bądź w ochronie cennych widokowo miejsc – ciągów i punktów widokowych – poprzez ustanowienie stref ochrony ciągów i punktów widokowych;
- możliwości tworzenia nowych zalesień, z zachowaniem różnorodności terenów rolnych, w których nie dopuszcza się zalesień;
- zachowanie obudowy biologicznej cieków wodnych i potoków poprzez wyznaczenie pasm zieleni wzdłuż ich koryt;
- zachowanie drożności głównych korytarzy ekologicznych;
- zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych;
- ochrona zabytków i obiektów ważnych dla krajobrazu kulturowego gminy.